SPIS ROŚLIN NACZYNIOWYCH

z okolic górnego Strwiąża i Sanu

z uwzględnieniem pionowego zasięgu gatunków

przez

Prof. B. Kotulę.

W KRAKOWIE,
W DRUKARNI UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO,
pod zarządem Ignacego Stelcla.
1882.

Osobne odbicie ze Sprawozdań Komisyi fizyjograficznéj Akad. Umiej., T. XVII.

Spis roślin naczyniowych

z okolic górnego Strwiąża i Sanu,

z uwzględnieniem pionowego zasięgu gatunków

przez

Prof. B. Kotulę.

Pierwotnie miałem zamiar zbadać roślinność dorzecza górnego Strwiąża pod względem rozsiedlenia geograficznego; ponieważ jednak pierwsze już wycieczki pouczyły mię, że okolica ta, po największéj części borami jodłowémi lub téż bukowémi lasami pokryta, tylko jednostronnego obrazu byłaby mi dostarczyła, przeto postanowiłem uzupełnić moje wycieczki wązkim pasem, od Strwiąża na południe aż do węgierskiéj granicy. W tym obszarze już dostateczna rozmaitość miejscowości istnieje, tak pod względem wysokości nad poziomem morza, jako téż pod względem form wegetacyi (lasy, łąki, pola i t. d.). Porównanie więc roślinności tego obszaru z roślinnością okolicy Przemyśla (przezemnie już podaną) fałszywych wyników dać nie powinno. Pod tym względem jestem zupełnie spokojny, bo moje badania nad Strwiążem zgadzają się pod bardzo wieloma względami z piękną pracą Dra H. Zapałowicza: „Roślinność Babiéj góry pod względem geograficzno-botanicznym", niemniéj także z mojemi poszukiwaniami w Tatrach.

Pomiarów wysokości nie robiłem, ponieważ je mogłem bardzo łatwo odgadnąć z mapy szczegółowéj, wydanéj przez c. k. Zakład geograficzny wojskowy w Wiedniu, a lepszych pomiarów nie byłbym mógł wykonać. Wprawdzie mniejsze różnice w wysokości trudno z mapy ocenić, zwłaszcza w górach lasami pokrytych, ale téż takie małe różnice pod względem florystycznym wcale małą posiadają wartość. Dlategoto podaję granice zasiągu pionowego u roślin tylko do 50 m. dokładnie, uwzględniając mniejsze różnice tylko tam, gdzie je mogłem wprost z mapy odczytać (szczyty gór i t. d.), albo tam, gdzie większa

dokładność, jak [illegible] drzew, była pożądaną. Aby się nie powtarzać i nie przepełniać [illegible] liczbami, podaję poniżéj spis miejscowości przezemnie przeszukanych wraz z ich bezwzględną wysokością, grupując je według formacyj roślinnych. Przytém jednak muszę nadmienić, że spisywałem rośliny na miejscowościach tak, że dziś jeszcze mogę z moich notatek oznaczyć wysokość, w któréj rosły, aż do wyżéj przytoczonéj dokładności.

Buczyny.

1. Naprzeciw Suszycy popod Magórę tarnawską, 360—500 [1]).
2. Tak samo, aż po grzbiet téj góry, 500—567.
3. Na Kamiennéj Ławorta od południa aż po grzbiet i szczyt, 680—769.
4. Na Magórze łomniańskiéj, od południowego zachodu wzdłuż potoczka do Michniowiec spływającego, 600—850 (dla krótkości wyrażam się niżéj zawsze: Magóra ł. od południa).
5. Na Magórze łomniańskiéj od północy, wzdłuż potoczka do pierwszych chałup Mszańca spływającego, 760—900.
6. Na grzbiecie Jaworników, od najwyższego szczytu w kierunku północno-wschodnim aż po Żuków, 850—900.
7. Na Magórze łomniańskiéj od południowego zachodu poniżéj grzbietu, 900—1020.
8. Na Magórze łomniańskiéj wzdłuż grzbietu, 910 (siodło), aż po szczyt, 1024.
9. Na Beskidzie wołosatskim od północy, naprzeciw cerkwi wołosatskiéj, 720—900.
10. Na stoku pod Dołhem („Szyroki Wyrch“ na mapie szczegółowéj) wzdłuż potoczka, który trochę poniżéj cerkwi wołosatskiéj do głównego potoku wpada, 750—950.
11. Na stoku pod Haliczem, wzdłuż potoku „Wołosatki“, 870—1030.
12. Na Beskidzie wołosatskim od północy jak wyżéj, ale aż popod szczyt, 900—1100.
13. Na grzbiecie od Beskidu wołosatskiego aż po szczyt Czeremchy, 1080 (siodło) do 1133 (szczyt Czeremchy).
14. Koło saméj górnéj granicy buczyn popod Tarnicą od południa, 1180.
15. Tak samo pod Krzemieniem niższym od południa, 1150.
16. Tak samo pod Haliczem od południa, 1220.

Bory cetyniaste
(jodłowe, jeżeli nie podane wyraźnie inaczéj).

1. Stawny las, 380—480.
2. Wałyńskie, wzdłuż potoku w dolnym końcu Starzawy do Strwiąża wpadającego, 370—600.

---

[1]) Wysokości podane są wszędzie w metrach.

3. Sośnina na zachodnim stoku Wałyńskiego, powyżéj Terła, 400.
4. Malinowiszcze, północno-zachodni stok naprzeciw Starzawy (ta nazwa teraz już ludowi nieznana, widocznie pochodząca z czasu, kiedy tam był zrąb i zapust z licznemi malinami), 370—550.
5. Woroniów, nad potokiem Stranturą, 400—430.
6. Woroniów, reszta stoku południowego aż popod szczyt, 380—567.
7. Woroniów od północy (Łopusznicy) aż na szczyt zachodni, 480—556.
8. Koło szczytu Ilmy, od południa, 600—620.
9. Wałyńskie, koło szczytu na południe od tego, który na mapie to nazwisko nosi; jedlina, ale miejscami przeważa nad nią buk; 600—633.
10. Krzemień krościeński od wschodu (nad źródłami potoczków do wsi Łopuszanki spływających), 600.
11. Ostrykowiec, wzdłuż potoku „Łużek", 420—480.
12. Ostrykowiec od północy aż po szczyt północny, 400—605.
13. Ostrykowiec, grzbiet, 605—(514 siodło)—603 (południowy szczyt).
14. Oratyk, od zachodu (właściwie stok od grupy wierchów na zachód od Oratyka położonych, ku potokowi Stebnikowi; dla krótkości obrałem powyższą nazwę miejscowości), 440—500.
15. Oratyk, wzdłuż potoku, który obok Huty do Stebnika wpada, 480—580.
16. Oratyk, wzdłuż potoku Kraśniczki, aż po szczyt zachodni, 480—611.
17. Kuszmień, stok wschodni i zachodni aż po szczyt niższy północny, 430—600.
18. Osikowiec, stok wschodni w całéj rozciągłości, 470—632.
19. Brusno (na mapie „Kiczera") na zachód od Krościenka, 420—630.
20. Kamienna Ławorta od północy, nad Królowym potokiem aż prawie po szczyt, 550—760.
21. Stebnik las, 530—700.
22. Ten sam, wzdłuż grzbietu, 700—783. Tu w wielu miejscach przeważa buk.
23. Mięszany borek jodłowy i sosnowy pod Ostrem od północy, koło drogi z Czarny do Skorodnego, 600.
24. Ostre od północy i wzdłuż grzbietu aż po szczyt, 600—804.
25. Jaworniki od południa, wzdłuż potoczka do Bystrego spływającego; tu przeważa na znacznych przestrzeniach świerczyna, w całości przecież jedlina, 700—800.
26. Jaworniki od północy, wzdłuż źródeł i górnego biegu potoku Królówki, 600—850 (siodło).
27. Odryt od północy popod Trohaniec, 730—820.
28. Odryt wzdłuż grzbietu od Trohańca po najwyższy szczyt, 889 — 840 (siodło)—938. Tu miejscami przeważa buk.

Zręby.

1. Na Wałyńskiém, 420—500.
2. Na Oratyku od zachodu, 460—500.

3. Poniżéj Kuszmienia, 420—440.
4. Powyżéj Kuszmienia, 430—600.
5. W Stawnym lesie, 480—620.
6. Na Bruśnie od wschodu, 430—608.
7. W lesie Stebniku, 530—783.

Zarośla, zapusty, łozy i olszyny.

1. Naprzeciw Suszycy, poniżéj buczyny wyżéj wspomnianéj, 350—370.
2. Łozy nad Strwiążem tuż poniżéj Starzawy, 360.
3. Zarośla przy ujściu Wałyńskiéj doliny, 370—400.
4. Zarośla na północ od stacyi kolejowéj w Starzawie, 370—400.
5. Zerwa u stóp Gliwy (nie „Klewy", jak na mapie napisano), 400.
6. Zarośla od Łopusznicy popod Woroniów, 400—480.
7. Zarośla naprzeciw Krościenka aż po ujście potoku Maksymowa, 400—420.
8. Zapust na Malinowiszczu, 400—500.
9. Olszynka u stóp zachodnich Oratyka, 430.
10. Zapust nad potoczkiem Kraśniczki, poniżéj lasu, 440—480.
11. Zarośla pod Osikowcem, 460.
12. Zarośla nad górnym Stebnikiem, 480—530.
13. Zarośla na grzbiecie Magóry tarnawskiéj, 500—560.
14. Zapust na Wałyńskiém, ku Terłu, 500—550.
15. Zarośla na Krzemieniu Krościeńskim od zachodu, 500—600.
16. Zarośla koło szczytu Wałyńskiego, 600—630.
17. Brzeg lasu i zarośla wzdłuż drogi tuż poniżéj Bereżek, u stóp Magóry stuposiańskiéj, 600.
18. Zarośla wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, 640—700.

Groble i jałowe miejsca

(zastępujące w tych stronach pod niejednym względem suche kwieciste stoki niższych okolic).

1. Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa aż po Suszycę, 340—350.
2. Dalsza jéj część od Suszycy aż po Starzawę, 360—370.
3. Jałowe miejsca w dolinie Wałyńskiéj, 370.
4. Jałowe miejsca popod Malinowiszczem, 380.
5. Grobla kolejowa między Starzawą a Krościenkiem, 370—400.
6. Dalsza jéj część tuż powyżéj Krościenka, 400—420.
7. Stary ugór, zamieniony teraz po części w jałowe miejsce wzdłuż grzbietu od Ilmy ku Łopusznicy, 420—560.
8. Jałowe miejsca koło Huty, u stóp Oratyka, 450.
9. Jałowe miejsca na Kamiennéj Ławorta powyżéj Ustrzyk dolnych aż po brzegi buczyn, 500—680, i koło szczytu 769.
10. Jałowe miejsca na stoku północnym Magóry łomniańskiéj od Mszańca aż po brzegi buczyn, 550—800.

Łąki, polany i połoniny.

1. Łączka naprzeciw Suszycy (popod buczyną wyżéj wymienioną), 360.
2. Łąka nad Strwiążem poniżéj Starzawy, 360.
3. Łąka w Wałyńskiéj dolinie, 370.
4. Łąka nad Strwiążem powyżéj Starzawy aż prawie po Terło, 370.
5. Łąka koło ujścia potoku Maksymowa, 400.
6. Łąka mokra nad Strwiążem naprzeciw Krościenka, 400.
7. Łąki koło Obersdorf-Wolicy, 400—460.
8. Łąki nad dolnym potokiem Kraśniczki, 430.
9. Łąki w Hoszowie, 500—530.
10. Łąki koło Dżwiniacza dolnego, 530—550.
11. Łąka koło wsi Stebnika, 480—530.
12. Łąki koło Bandrowa, 540.
13. Łąka koło Mszańca, u stóp Magóry łomniańskiéj, 550.
14. Łąka na północ od Czarny, 580.
15. Łąka koło Bystrego, 570—700.
16. Łąki koło Stuposian, 540—570.
17. Łąka na południe od Lutowisk, wzdłuż gościńca, 580--600.
18. Polanka wśród sośniny pod Ostrem, 600.
19. Murawy wzdłuż lasów Ostrego, 600—804.
20. Łąki koło Bereżek, 600.
21. Łąki u stóp północnych Odryta, 660—680.
22. Łąki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych aż po Wołosate 640—720 .
23. Polana na Jawornikach od południa, 800.
24. Polana na szczycie Jaworników, 900—910.
25. Polana na grzbiecie Magóry łomniańskiéj, 910—1024.
26. Polanka na północnym stoku Odryta, 800.
27. Polany na grzbiecie Odryta, 840—940.
28. Polany ponad polami powyżéj cerkwi wołosatskiéj, 800—850.
29. Polana dolna nad Wołosatką, 840—870. W spisie zawsze krótko „polana nad Wołosatką."
30. Polana wśród buczyn pod Dołhem (Szyrokim Wyrchem = wierchem), dolna, 900.
31. Polany wśród buczyn poniżéj Tarnicy, 940—1000.
32. Polana górna nad Wołosatką, czyli pod Haliczem, 1030—1130.
33. Polana (może lepiéj połonina) na szczycie Beskidu wołosatskiego, 1100.
34. Polana (czy połonina) koło szczytu Czeremchy, już zupełnie na Węgrzech, 1060—1133.
35. Połonina koło Tarnicy, ale tylko od południa, 1150—1300.
36. Połonina i skały pod Haliczem od południa, 1220—1300.
37. Połonina wzdłuż grzbietu między Haliczem a Krzemieniem niższym i stok południowy po las, 1150—1300.
38. Połonina i skały koło szczytu Halicza, 1300—1335.
39. Połonina i skały koło Krzemienia niższego, 1320, koło wyższego, 1335.

40. Połonina i skały koło szczytu Tarnicy, 1300—1348, najwyższy punkt który zwiédziłem i najwyższy naokoło aż po Pikuj.

Polaną nazywam łąkę wśród lasów; ruskiego wyrazu zaś połonina, używanego tu powszechnie dla każdéj górskiéj łąki, używam dla krótkości a równocześnie lepszego odróżnienia tylko dla tych łąk, które leżą powyżéj górnéj granicy lasów, więc halom tatrzańskim już są podobniejsze niż łąkom górskim. Właściwie w wysokościach 1150 — 1348 m. w Tatrach łąk prawie nie ma, bo cały ten pas pokryty jest borami świérkowémi; ponieważ jednak łąki na grzbiecie Halicza dość wiele roślin posiadają, których nie ma wcale na polanach niższych, albo które są tam przynajmniéj rzadkie, przeto wypadało mi odróżnić je od polan zwykłych. Na Babiéj górze odpowiadałyby te połoniny górnym polanom Dra Zapałowicza, są jednak, ile mi się zdaje, od nich o wiele bogatsze w gatunki.

Bagna, moczary, kałuże.

1. Rowy kolejowe od Chyrowa aż do Starzawy, 340—360.
2. Moczary naprzeciw Suszycy obok łączki wyżéj wymiénionéj, 360.
3. Moczary nad Strwiążem powyżéj Starzawy, 370.
4. Rowy wzdłuż gościńca i kałuże tuż przed Krościenkiem (na wschód), 400.
5. Kałuże koło Jasienia, 450.
6. Bagna nad dolnym Stebnikiem, 420.
7. Bagna nad górnym Stebnikiem, 480—530.
8. Zabagniony potoczek tuż pod buczyną Kamiennéj Ławorta od południa, 680.
9. Bagna wzdłuż gościńca na Ostrém, 600.
10. Bagna i Stawek koło Lutowisk, 600.
11. Moczary i bagna wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, 640—700.
12. Bagna powyżéj cerkwi wołosatskiéj koło ścieżki na Tarnicę, 800—850.

Żwiry, zawsze nad rzékami lub potokami.

1. Koło Suszycy, 350.
2. Poniżéj Starzawy, 360.
3. Naprzeciw Starzawy, 370.
4. Naprzeciw Smolnicy, 380.
5. Nad potokiem Stebnikiem, od ujścia aż po Hutę, 400—450.
6. Nad Stebnikiem, między wsiami Steinfels i Stebnik, 480.
7. Koło Hoszowa, 530.

Pola, ścierniska i ugory.

1. Pola powyżéj Chyrowa, 350.
2. Pola w dolinie Wałyńskiéj, 370.

3. Pola naprzeciw Starzawy, 370—400.
4. Ugory pod Malinowiszczem, 370—420.
5. Pola koło Obersdorf - Wolicy, 400—460.
6. Ścierniska i ugory nad Stebnikiem koło Huty, 460.
7. Pola od Zamłynia po Jałowe włącznie, 480—530.
8. Pola koło Hoszowa, Zadwórza i Rabego, 520—600.
9. Pola od Ustrzyk dolnych popod buczynę Kamiennéj Ławorta, 460—600, i koło szczytu, 769.
10. Ugór stary pod jedliną Kamiennéj Ławorta aż po Dźwiniacz dolny, 530—600.
11. Pola koło Mszańca, 550.
12. Ugór stary koło szczytu Wałyńskiego, 600—633.
13. Ugory na Ostrém, pod lasem, 600.
14. Pola koło Lutowisk, 600.
15. Pola koło Stuposian i Bereżek, 520—630.
16. Pola od Ustrzyk górnych aż po Wołosate, 640—700.
17. Pola na grzbiecie Odrytu, 840—940.
18. Pola powyżéj cerkwi wołosatskiéj, 720—900.

Wsie i drogi.

1. Starzawa, 360—370.
2. Terło, 380.
3. Łopusznica, 400.
4. Krościenko, 400—430.
5. Obersdorf-Wolica, 400—460.
6. Jasień, 450—460.
7. Stebnik, 480 - 530.
8. Bandrów, 540 (w środkowéj części).
9. Mszaniec, 530 (w górnym końcu).
10. Michniowiec, 560—600.
11. Bystre, 560—600.
12. Czarna, 560.
13. Lutowiska i droga na południe, 580—600.
14. Bereżki, 600.
15. Wołosate, 700—780.

Miejscowości wszystkich razem przeszukałem 171 a wynotowałem dla wszystkich 9331 roślin, nie licząc tych, które po drugi lub trzeci raz na tém samém miejscu spostrzegłem. Miejscowości w dorzeczu Strwiąża położone zwiedziłem przeważnie po dwa lub trzy razy w odpowiednich ustępach czasu; na Magórze łomniańskiéj i Jawornikach byłem tylko raz w drugiéj połowie Czerwca, a na Odrycie i górach koło Wołosatego także tylko raz, w drugiéj połowie Lipca. Z powodu obowiązków moich nie mogłem być z wiosny w okolicy Lutowisk a

tém mniéj koło Wołosatego, dla tego téż być może, że niejedna roślina wiosenna, z których kilka w lecie prawie bez śladu ginie, o wiele wyżéj sięga, aniżeli to w spisie podaję; dla reszty roślin zdaje mi się wyżéj przytoczona liczba obserwacyj wystarczającą.

Pospolitość każdéj rośliny oceniałem podług liczby spostrzeżeń, a dla jéj określenia przyjąłem jak w moim spisie roślin przemyskich 9 następujących stopni: nader rzadka, bardzo rzadka, rzadka, dość częsta, częsta, bardzo częsta, pospolita, bardzo pospolita i nader pospolita. Jeżeli mnie liczba okazów na jedném lub drugiém miejscu uderzyła, wyraziłem to wyrazem obficie albo licznie, albo też stopniowaniem tych wyrazów. Wyrazu rozprószona używam o roślinie wtenczas, jeżeli miejscowości, w których ją znalazłem, są znacznie od siebie oddalone.

Już w Spisie roślin naczyniowych z okolicy Przemyśla wykazałem, że podgórze tamtejsze należy pod względem florystycznym rozdzielić na niższą i wyższą część. Lepiéj będzie, jeżeli dla niższego podgórza zatrzymamy nazwę p o d g ó r z a, dla wyższego zaś obierzemy nazwę o k o l i c a g ó r s k a czyli p o d a l p e j s k a, przyjętą przez Neilreicha w dziele: *Flora von Niederösterreich.*

Przydzieliwszy wyższą część podgórza przemyskiego, czyli jego okolicę górską, do okolicy Ustrzyk górnych aż po Wołosate, otrzymamy dla porównania pod względem florystycznym następujące dwa wielkie obszary:

1. równinę, czyli okolice Przemyśla, które najlepiéj rozdzielić, jak to już uczyniłem, na okolicę pagórkowatą i na podgórze.
2. krainę górską (= podalpejską) czyli okolicę Ustrzyk dolnych, Lutowisk i Wołosatego.

Nim przystąpię do oceny różnic obu tych obszarów ze względu na florę, muszę poprawić jeszcze kilka błędów, które w moim spisie roślin zaszły, a mianowicie:

Agrostis canina L. jest *A. stolonifera* L. δ) *aristata* Neilr. ze stosunkowo bardzo wielkiemi ościami u kwiatów.

Salix nigricans Sm. jest *S. livida* Wahlenbg.

Gentiana Amarella L. α) *parviflora* Neilr. Okazy podgórskie mają wprawdzie kwiaty małe, ale przynajmniéj w owocujących wyrażną (1—2 mm. długą) szypułkę owocową; lepiéj więc będzie zaliczyć je, mimo drobnych kwiatów, do odmiany β) *grandiflora* Neilr. (= *germanica* autorum), jeżeli w ogóle jaka różnica między temi odmianami istnieje.

Fumaria rostellata Knaf. należy wykréślić.

Potentilla recta L. β) *parviflora* sąto bujne okazy gatunku *P. norvegica* L., które się korzeniem jednorocznym odznaczają, nie zawsze jednak tylko trójlistkowy liść posiadają. W okolicy przemyskiéj także na niższém podgórzu: na ugorach koło siodła na wschód od Kruhela wielkiego.

Nowe gatunki lub odmiany dla okolicy przemyskiéj:

Equisetum ramosissimum Desf. Nader rzadkie na żwirach Sanu koło Wygody.

Salix pentandra-fragilis Wimm. W olszynie na północ od Turzyny.

Atriplex rosea L. Nader rzadka w okolicy pagórkowatéj; po wsiach: Siedliska.

Anthriscus silvestris Hoffm. *β*) *alpestris* (Wimm. Fl. v. Schles.) Neilr. (= *nitida* Garcke). W krańcowych formach do odmiany *α*) *pratensis* Neilr. wprawdzie dla odmiennego kształtu liścia i dla braku włosków na łodydze, jako też dla wielkich kwiatów pobrzeżnych u baldaszków nie bardzo podobna; koło Przemyśla (las ostrowski i buczyny pod Herburtem) prócz takich okazów znalazłem jednak i formy widocznie przejściowe, bo wprawdzie o wielkich kwiatach po brzegach baldaszków i z liściem dwa razy trójdzielnym, ale z łodygą mocno owłosioną, tak jak u *α*) *pratensis*.

Dentaria bulbifera L. Przez pomyłkę w spisie opuszczona. Tylko na podgórzu, zwłaszcza po prawéj stronie Sanu, częsta po lasach, zrębach i zapustach.

Epilobium Dodonaei Vill. Na granicy między okolicą pagórkowatą a podgórską nader rzadka; po żwirach: jary na południe od Pikulic.

Po têm poprawieniu i uzupełnieniu spisu roślin przemyskich, możemy już omówić te dwa obszary, o których była wyżéj mowa, i podać różnicę w ich florze.

I. Równina.

Nazwisko téj okolicy wprawdzie nie dobrze się zgadza z falistą powiérzchnią okolic przemyskich, ponieważ jednak powszechnie rozróżniają florę równin od flory górskiéj, dla tego téż nie wypada mi nic innego zrobić, jak nazwać okolicę Przemyśla równiną, a florę jéj florą równiny. Okolica ta sięga miejscami do 400 m., miejscami do 450 m., a miejscami jeszcze znacznie wyżéj. W ogóle jednak trzeba powiedzieć, że wszędzie tam, gdzie ogólny poziom kraju już wyżéj 450 m. leży, ważna zmiana w florze już się dokonała; tylko pojedyncze wiérzchołki, jak n. p. Radycz (524 m.) i może jeszcze Herburt z Chomcem (560 m.) jako wiérzchołki odosobnione od Karpat i w kraj dość nizki niby klinem wchodzące, posiadają nie inną florę, jak otaczające równiny lub pagórki. Zbliżając się w ogóle od strony równin do gór, znajdujemy bardzo często kilka odosobnionych wiérzchołków, otoczonych niższym krajem, a dopiéro daléj właściwe pasma górskie nierozdzielone już lub têm mniéj odosobnione. Jeżeli się teraz przypatrzymy granicy, która dzieli florę równin od flory gór, znajdziemy ją bez wyjątku na odosobnionych górach o wiele wyżéj, aniżeli na

górach w związku stojących, a bardzo często nawet odosobnione, chociaż znacznéj wysokości góry nie posiadają wcale takiéj granicy, bo aż po wiérzchołek pokryte są florą równin. Z drugiéj strony zaś widzimy, jak flora górska aż do stóp gór dochodzi, jeżeli tylko w związku ścisłym się znajdują, czyli inaczéj, jeżeli nie są głębokiemi a szérokiemi dolinami poprzedzielane.

Zważywszy, że temperatura na odosobnionych wierchach z wysokością o wiele prędzéj maleje, aniżeli w właściwych górach, nie można żadną miarą owego faktu sprowadzić do samych tylko przyczyn klimatycznych. Zdaje mi się więc, że tylko samo odosobnienie jest powodem tak niekorzystnego rozwoju flory górskiéj. Tych kilka okazów bowiem, które na odosobnionych (izolowanych) szczytach z każdego gatunku górskiego pierwotnie istniały, nie dają, jak to powszechnie wiadomo, zdrowego potomstwa, ponieważ krzyżowanie się z innémi okazami jest niemożliwe; nadzwyczajne, a przecież powtarzające się co kilkanaście lub kilkadziesiąt lat wpływy klimatyczne (n. p. nadzwyczaj suche lub gorące, lub przeciwnie mokre lata, lub téż długie i ostre zimy i t. d.) mogą nie jeden gatunek górski zniszczyć, a ich miejsce zapełniają wnet gatunki równin. W ciągu długich lat mogą zniknąć wszystkie górskie gatunki z takich odosobnionych gór a pozostają tylko bardzo rozpowszechnione gatunki wspólne górom i nizinom i gatunki pochodzące widocznie z otaczającéj równiny. Także człowiek nieraz się do zupełnéj zagłady takiéj oderwanéj roślinności przyczynia, bądźto ścinaniem lub wykarczowaniem lasów i uprawą roli, bądź wysuszeniem mokrawin, bądź téż przez to, że pędzi i pasie bydło na takich miejscach, bądź téż licznemi innemi zmianami, które w tych miejscach poczynił. Nie ulega zresztą żadnéj wątpliwości, że tego rodzaju powolne znikanie flory górskiéj jest tylko możliwe w okresach, w których się klimat powoli ale znacznie poprawia, na co w ubiegłym okresie czasu liczne mamy dowody; w przeciwnym bowiem razie, musiałaby flora naszych równin podobnego doznać odosobnienia, a następnie wymarcia. Z tego, co się powiedziało, wynika bezsprzecznie, że granica między florą równin i florą górską nie jest bynajmniéj równoległą z jakąś liniją równe wysokości łączącą (izohypsą), ale że ta granica dzieli cały obszar na dwie części tam, gdzie się zaczyna zwarta masa gór, albo lepiéj jeszcze tam, gdzie ogólny poziom pewną graniczną wartość (między 400 i 450 m.) przenosi. To co się powiedziało, odnosi się zresztą nietylko do granic każdéj prawie rośliny z osobna, ale także do granic, dzielących florę górską na pomniejsze obszary, o czém jednak późniéj.

Jeszcze o jednéj trudności należy mi wspomnieć. Nie podlega żadnéj wątpliwości, że się okolica przemyska całkiem naturalnie na dwie części dzieli, a mianowicie na: 1) okolicę pagórkowatą, obejmującą dolinę Sanu od Przemyśla w dół, daléj dolinę Wiaru, od ujścia w górę aż poza Niżankowice, nareszcie wszystkie pasma pagórków, które na wschód (i południe) od tych dolin leżą, a 2) na podgórze, zapełniające cały obszar, który leży na zachód od linii Żurawica-Przemyśl-

Dobromil. Czy nie należałoby może podgórze to przydzielić do okolicy górskiéj raczéj, niż do okolicy pagórkowatéj? Niemała bowiem ilość roślin górskich wcale pospolicie jeszcze rośnie na podgórzu, a przynajmniéj koło Przemyśla nie schodzi już w okolicę pagórkowatą. Przypatrzmy się jednak bliżéj ilości gatunków cechujących różne te okolice, a znajdziemy:

tylko w okolicy pagórkowatéj rośnie	76	gatunków
„ na podgórzu rośnie, t. j. nie schodzi w okolicę pagórkowatą, ...	75	„
Zmiana	151	„

Koło granicy zaś między podgórzem a okolicą górską znajdziemy:

do granicy téj dochodzi (nie przekraczając jéj) z roślin podgórskich	204	gatunków
„ „ „ „ „ z roślin górskich	27	„
Zmiana	231	„

Oceniając wartość granicy między florami różnemi z ilości gatunków, które tu się kończą czy poczynają, trzeba przyznać, że granica między podgórzem a okolicą górską jest o wiele wybitniejszą, aniżeli granica między okolicą pagórkowatą a podgórzem. Jeżeli jeszcze dodamy, że lasy tak okolicy pagórkowatéj jak podgórza są mięszanémi lasami liściastémi, lasy zaś górskie przeważnie jodłowémi, a jeżeli nie, to lasami bukowémi nie mięszanémi — jeżeli dodamy, że flora podrzędna leśna okolicy pagórkowatéj i podgórza zawiera bardzo pospolite gatunki jak *Cytisus supinus*, *Pulmonaria mollis*, *Scilla bifolia* i t. d., których w górach albo wcale nie ma, albo które, jak *Scilla* i *Aposeris* są tu przynajmniéj tak rzadkie, lub rozprószone, że ich mało co znać; jeżeli następnie nadmienimy, że w okolicy pagórkowatéj i na podgórzu znajdują się liczne stoki suche i kwieciste, kiedy w górach zamiast nich tylko jałowe miejsca znaleźć można, jeżeli nareszcie widzimy, że uprawa wielu bardzo roślin jest okolicy pagórkowatéj i podgórzu wspólna [1]), ustaje zaś koło 400 m. (jak n. p. kukurudzy, prosa, hreczki, rzepaku, orzecha włoskiego, wiśni, fasoli, grochu i t. d.); jeżeli te wszystkie podobieństwa i różnice rozważymy, musimy przyznać, że ze wszystkich granic florystycznych w całym obrębie przezemnie omówionym nie ma tak wybitnéj, tak łatwo już oku wcale niewćwiczonemu nawet się narzucającéj, jak granica między podgórzem a okolicą górską.

Ważniejszą granicę można dopiéro znów widzieć koło górnéj granicy świérka, w Tatrach od północnéj strony około 1400 m., — w okolicy Wołosatego granicy téj nie ma.

---

[1]) Rośliny uprawne nie są w powyżéj przytoczonych liczbach zawarte.

Rośliny dziko rosnące, a cechujące równinę, (t. j. niepodchodzące nigdzie ponad 450 m.) są następujące:

Equisetum pratense
„ *ramosissimum*
Aspidium cristatum
„ *Thelypteris*
Oryza clandestina
Phleum Boehmeri
Panicum glabrum
„ *Crus galli*
Calamagrostis lanceolata
„ *Epigeios*
Corynephorus canescens
Avena pubescens
„ *fatua*
Poa dura
„ *fertilis*
Glyceria spectabilis
Molinia coerulea
Koeleria cristata
Festuca arundinacea
Bromus inermis
„ *arvensis*
Brachypodium silvaticum
Andropogon Ischaemum
Carex disticha
„ *teretiuscula*
„ *Schreberi*
„ *elongata*
„ *stricta*
„ *caespitosa*
„ *tomentosa*
„ *montana*
„ *Michelii*
„ *paludosa*
„ *riparia*
Scirpus acicularis
„ *maritimus*
Cyperus flavescens
Sagittaria sagittaefolia
Gagea stenopetala
„ *minima*
Fritillaria meleagris
Allium scorodoprasum
„ *oleraceum*
Anthericum ramosum
Convallaria Polygonatum
Iris Pseudacorus
„ *sibirica*
Leucoium vernum
Orchis militaris
„ *coriophora*
Anacamptis pyramidalis
Cephalanthera pallens
Potamogeton natans
„ *lucens*
„ *crispus*
„ *pusillus*
„ *trichoides*
„ *densus*
Lemna trisulca
„ *gibba*
„ *polyrrhiza*
Acorus Calamus
Alnus glutinosa
Ulmus effusa
Salix viminalis
„ *livida*
„ *repens*
Populus alba
Atriplex rosea
Chenopodium urbicum
„ *hybridum*
Amarantus viridis
„ *retroflexus*
Polygonum dumetorum
Rumex maritimus
„ *Hydrolapathum*
Thesium Linophyllum
Passerina annua
Plantago arenaria
Valerianella rimosa
„ *olitoria*
Dipsacus laciniatus
„ *pilosus*
Aster Amellus
Stenactis bellidiflora
Linosyris vulgaris
Inula salicina
„ *hirta*

Pulicaria vulgaris
Xanthium strumarium
„ *spinosum*
Anthemis tinctoria
„ *Cotula*
Tanacetum vulgare
Artemisia campestris
Gnaphalium luteo-album
„ *arenarium*
Filago montana
Senecio viscosus
„ *vernalis*
„ *erucifolius*
„ *saracenicus*
„ *paludosus*
Onopordon Acanthium
Carduus crispus
Cirsium canum
Serratula tinctoria
Hypochoeris maculata
Scorzonera humilis
Lactuca Scariola
Crepis setosa
„ *tectorum*
„ *praemorsa*
Hieracium echioides
Jasione montana
Campanula bononiensis
„ *Cervicaria*
„ *sibirica*
Adenophora liliifolia
Galium uliginosum
Ligustrum vulgare
Vincetoxicum officinale
Gentiana Pneumonanthe
Erythraea pulchella
Elsholtzia cristata
Mentha aquatica
Prunella grandiflora
Scutellaria hastifolia
Nepeta Cataria
Melittis Melissophyllum
Galeopsis Ladanum
Stachys germanica
„ *annua*
„ *recta*
Marrubium vulgare
Ballota nigra
Teucrium Scordium
„ *Chamaedrys*
Pulmonaria angustifolia mollis
Myosotis hispida
„ *stricta*
„ *versicolor*
Omphalodes scorpioides
Asperugo procumbens
Convolvulus sepium
Cuscuta Epithymum
Solanum nigrum
Verbascum phlomoides
„ *Blattaria*
Scrofularia aquatica
Lindernia pyxidaria
Limosella aquatica
Veronica latifolia
„ *austriaca*
„ *longifolia*
„ *spicata*
„ *verna*
„ *triphyllos*
Pedicularis Sceptrum Carolinum
Melampirum arvense
Orobanche Galii
„ *elatior*
„ *Picridis*
„ *ramosa*
Utricularia vulgaris
Lysimachia thyrsiflora
Centunculus minimus
Hottonia palustris
Hydrocotyle vulgaris
Falcaria Rivini
Berula angustifolia
Sium latifolium
Oenanthe Phellandrium
Seseli annuum
Cnidium venosum
Peucedanum Cervaria
„ *Oreoselinum*
„ *palustre*
Laserpitium prutenicum
Torilis Anthriscus
Conium maculatum
Sedum sexangulare

Saxifraga granulata
Ribes nigrum
Clematis recta
Thalictrum collinum
„ *simplex*
Anemone silvestris
Adonis aestivalis
Myosurus minimus
Ranunculus aquatilis
„ *Lingua*
„ *sceleratus*
„ *arvensis*
Nigella arvensis
Delphinium Consolida
Berberis vulgaris
Papaver Argemone
Corydalis solida
Fumaria officinalis
„ *Vaillantii*
Arabis Gerardi
„ *Thaliana*
Hesperis matronalis
Sisymbrium strictissimum
Erysimum cheiranthoides
„ *repandum*
Alyssum incanum
Roripa amphibia
„ *palustris*
Lepidium Draba
„ *ruderale*
Senebiera Coronopus
Nuphar luteum
Viola odorata
„ *persicifolia stagnina*
Bryonia alba
Herniaria hirsuta
Spergularia rubra
Scleranthus perennis
Holosteum umbellatum
Stellaria palustris
Cerastium semidecandrum
„ *silvaticum*
Gypsophila muralis
Dianthus Seguierii
Cucubalus baccifer
Silene Otites
Melandrium noctiflorum
Lychnis Viscaria
Lavatera thuringiaca
Elatine Hydropiper
Staphylea pinnata
Rhamnus cathartica
Euphorbia angulata
„ *palustris*
„ *lucida*
„ *exigua*
Geranium sanguineum
Linum flavum
Oxalis stricta
Epilobium Dodonaei
„ *tetragonum*
Myriophyllum sp.
Trapa natans
Lythrum Hyssopifolia
Rosa gallica
Rubus caesius
Comarum palustre
Potentilla alba
„ *argentea*
„ *inclinata*
„ *recta*
„ *supina*
Spiraea Filipendula
Prunus Chamaecerasus
Sarothamnus vulgaris
Genista germanica
„ *tinctoria*
Cytisus supinus
Melilotus altissima macrorrhiza
Trifolium alpestre
„ *rubens*
„ *ochroleucum*
„ *pannonicum*
Dorycnium pentaphyllum
Astragalus Cicer
Vicia tetrasperma
„ *silvatica*
„ *dumetorum*
Lathyrus tuberosus
„ *palustris*
Orobus luteus
„ *niger*

Chociaż już ten spis roślin cechujących równinę wypadł wcale niemały, przecież go jeszcze wypada powiększyć, a mianowicie: 1) roślinami równin, które wprawdzie dolinę Strwiążu po części jeszcze zamieszkują, ale już koło 400 a najwięcéj 500 m. swéj górnéj granicy dochodzą, 2) roślinami uprawnemi, 3) odmianami ważniejszemi.

Rośliny równin, zamieszkujące także część doliny Strwiążu, najwyżéj do 400—500 m.:

Setaria viridis
„ glauca
Agrostis Spica venti
Arrhenaterum avenaceum
Bromus tectorum
Carex paradoxa
„ umbrosa
Scirpus lacustris (maior)
Cyperus fuscus
Butomus umbellatus
Colchicum autumnale
(Gagea lutea)
(Orchis morio)
Cephalanthera ensifolia
Arum maculatum
(Quercus pedunculata)
Populus nigra
Galium boreale
Salvia pratensis
Leonurus Cardiaca
Anchusa arvensis
Myosotis sparsiflora
Melampirum nemorosum
Primula officinalis
Pirola umbellata
„ chlorantha
Chaerophyllum bulbosum
Sedum Telephium
Thalictrum angustifolium
Ranunculus divaricatus
Sisymbrium officinale
„ Sophia
Draba verna
Reseda lutea
Viola hirta
Evonymus verrucosus
Ocnothera biennis
Sanguisorba officinalis
Onobrychis sativa

Rośliny uprawne lub zdziczałe w równinie, niedochodzące albo nieprzekraczające przynajmniéj 450 m.

Zea Mays
Panicum miliaceum
(Allium sativum)
Asparagus officinalis
Morus alba
Populus canadensis
„ balsamifera
Polygonum Fagopyrum
Helianthus annuus
„ tuberosus
Inula Helenium
Lactuca sativa
Hyssopus officinalis
Lycium barbarum
Apium graveolens
Foeniculum officinale
Anethum graveolens
Cornus mas
Brassica Napus } przynajmniéj jako
„ Rapa } odmiany: *oleifera*
Raphanus sativus
Sicyos angulata
Althaea rosea
Aesculus Hippocastanum
Juglans regia
Prunus Cerasus
Medicago sativa
Robinia Pseudacacia.

Najważniejsze odmiany właściwe równinom:

Glyceria fluitans vera	*Campanula rotundifolia vulgaris*
Bromus arvensis racemosus	*pratensis*
Carex stricta Bueckii	*Cuscuta Epithymum Trifolii*
„ *acuta vera*	*Anagallis arvensis coerulea*
„ *paludosa Kochiana*	*Viola silvestris macrantha*
Scirpus lacustris minor	„ *canina longifolia*
Scabiosa Columbaria ochroleuca	„ *persicifolia elatior*
Senecio alpestris viridis discoideus	*Euphorbia platyphyllos vera*
Crepis succisaefolia glabrata	„ *pilosa leiocarpa*
Hieracium pratense verum	*Rubus fruticosus concolor*
	Potentilla verna cinerea.

Oprócz tych wszystkich gatunków i odmian cechujących kraj nizki czyli równinę, dałoby się wyliczyć jeszcze niemało gatunków i odmian, które wprawdzie górom i równinom są wspólne, ale w górach o wiele rzadziéj i mniéj licznie się trafiają niż w równinie. Wyliczenie takich roślin zadalekoby nas zaprowadziło, poprzestaję zatém na już wyliczonych gatunkach i odmianach. Razem więc istnieje w krainie niżu przemyskiego po 450 m. aż 361 form takich, których już nigdzie wyżéj nie napotkałem. Znalazłem jeszcze dalszych 24 gatunków koło Przemyśla, których nie widziałem dotychczas w górach, uważam to jednak za przypadkowy brak, ponieważ gdzieindziéj (w Tatrach, na Babiéj górze i t. d.) te same gatunki znalazłem w tych wysokościach. Tu należą: *Asplenium Ruta muraria, Carex Oederi, Eriophorum angustifolium, Tofieldia calyculata, Allium acutangulum* (*pratense* i *petraeum*), *Convallaria maialis, Galanthus nivalis, Orchis ustulata, Epipogum aphyllum, Spiranthes autumnalis, Calla palustris, Abies Larix, Polygonum Bistorta, Melampirum pratense, Ribes rubrum, Aquilegia vulgaris, Cimicifuga foetida, Camelina sativa, Helianthemum vulgare, Dianthus superbus, Malva borealis, Hypericum montanum, Radiola linoides, Rubus saxatilis.*

II. Okolica górska.

Okolica górska zaczyna się zwykle dopiéro od 450 m., rzadko schodzi aż do 400 m. Nie będę tu powtarzał, co się już wyżéj o granicy między tą okolicą i równiną powiedziało, wystarczy, jeżeli ją w głównych zarysach na mapie nakréślę: zaczyna się ona w Kupińskim lesie na południe od Krzywczy, biegnie przez Struczynę, Szybenicę na Kalwaryję pacławską, daléj na Ilmo i kończy się na Koszarkach, na południe od Chyrowa; dalszy jéj bieg nie jest mi znany, jako nie

przypadający w okolice przezemnie przeszukane. Cały obszar na zachód i południowy zachód od téj linii należy do gór, prawie bez względu na to, czy linija przecina pasmo gór, czy doliny, czy idzie po grzbietach. Rozumie się samo przez się, że ta linija nie jest ostro zakréśloną w naturze, ale dochodzi się do niéj jak do każdéj innéj granicy za pomocą licznych granic dla pojedyńczych gatunków, niemniéj przez uwzględnienie wejrzenia wegetacyi na poszczególnych górach, w dolinach i t. d.

W ogóle zasługuje na uwagę, że flora w miarę podnoszenia się ogólnego poziomu szybko ubożeje; odnosi się to przedewszystkiém do miejsc suchych, na słońce wystawionych. Nie idzie jednak zatém, żeby nie przybywało w miarę podnoszenia się poziomu licznych jeszcze gatunków, których w kraju nizkim napróżnobyśmy szukali. Wyliczę tu naprzód te gatunki, które tylko tu i ówdzie na podgórzu widziałem, a które natomiast powyżéj linii 450 m. o wiele są pospolitsze:

Poa sudetica
Elymus europaeus
Carex echinata (= *stellulata*)
Allium ursinum
Abies alba
Hieracium aurantiacum [1])
Gentiana asclepiadea
Stachys alpina
Symphytum cordatum
Orobanche flava
Circaea alpina
Myricaria germanica
Potentilla norvegica.

Poniżéj 400 albo 450 m. nie widziałem nigdzie następujących roślin:

Equisetum variegatum
Blechnum Spicant
Asplenium viride
Aspidium aculeatum
„ *alpestre*
Phleum alpinum
Avena flavescens
Melica uniflora
Festuca silvatica
Carex paniculata
„ *alpestris*
„ *ornithopoda*
Luzula flavescens
Luzula silvatica
„ *albida*
Juncus filiformis
Allium Victorialis
Streptopus amplexifolius
Malaxis monophyllos
Gymnadenia albida
Listera cordata
Abies Picea [2])
Alnus viridis
Salix silesiaca
Rumex alpinus
Thesium alpinum

---

[1]) Okazy tego gatunku, znalezione przezemnie na podgórzu koło Przemyśla, mają kwiaty o wiele mniejsze niż właściwa forma, nadto środek koszyka bywa częściéj żółty niż pomarańczowy. Okazy te należałyby więc do formy *bicolor* Koch. Powątpiewać należy, czy *aurantiacum* L. i *pratense* Tausch. są zupełnie odrębnémi gatunkami.
[2]) Okazy koło Przemyśla bez wyjątku sadzone.

Homogyne alpina
Telekia speciosa
Tanacetum Waldsteinii
„ corymbosum
Doronicum austriacum
Carlina grandiflora
Centaurea montana
„ atropurpurea Kotschyana
Carduus Personata
Cirsium pauciflorum
Hypochoeris uniflora
Prenanthes purpurea
Crepis grandiflora
Mulgedium alpinum
Campanula rhomboidalis
Lonicera Xylosteum
„ nigra
Scopolia carniolica
Rhinanthus alpinus
Melampirum silvaticum
Vaccinium uliginosum
Sedum Fabaria
„ roseum
Sempervivum montanum
Saxifraga Aizoon
Ribes alpinum
Atragene alpina
Anemone narcissiflora
Ranunculus aconitifolius
Arabis Halleri
Lunaria rediviva
Viola biflora
„ heterophylla
Dianthus barbatus
Empetrum nigrum
Geranium silvaticum
Epilobium trigonum
Cotoneaster integerrimus
Rosa alpina
Potentilla aurea
Trifolium spadiceum.

Roślin uprawianych tylko w górach nie widziałem, za to nie jedna bywa o wiele częściéj uprawiana w górach niż w niżu n. p. *Avena sativa, Solanum tuberosum, Linum usitatissimum* i t. d.

Do tych powyżéj wyliczonych gatunków górskich przybywają liczne jeszcze odmiany, które albo wyłącznie tylko na górach, albo przynajmniéj o wiele częściéj tu rosną; najwybitniejsze są [1]:

Glyceria fluitans plicosa
Luzula albida colorata
Knautia arvensis silvatica
Scabiosa Columbaria lucida
Gnaphalium silvaticum subalpinum
Senecio alpestris viridis longifolius
(*Crepis succisaefolia mollis*)
Hieracium pratense cymosum
Campanula rotundifolia grandiflora
Astrantia maior montana
Angelica silvestris elatior
(*Anthriscus silvestris alpestris*)
Ranunculus polyanthemos latisectus
Cerastium triviale alpinum (=*longirostre*)
Euphorbia platyphyllos stricta
„ pilosa trichocarpa
(*Rubus fruticosus glandulosus*)
Potentilla verna viridis
Alchemilla vulgaris glabra.

W okolicy Strwiąża górnego znalazłem jeszcze dwa gatunki (*Diplotaxis muralis* i *Podospermum Jacquinianum*), których nie ma w okolicy przemyskiéj; ponieważ jednak dowiedziałem się, że Dyrekcyja kolei łupkowskiéj kazała na groblach kolejowych zasiać nasienie

[1]) Nawiasem ujęte odmiany są tylko w górach o wiele częstsze, inne zaś wyłącznie górskie.

z Wiednia sprowadzone, przeto uważam obydwa te gatunki jako przypadkowych a może i przemijających mieszkańców okolic górskich.

Wszystkich więc form cechujących górskie okolice w tych stronach byłoby razem 99 form. W obec 351 form cechujących równinę jest wprawdzie ta liczba dość małą, według mego jednak przekonania wystarczającą zupełnie do scharakteryzowania górskiéj okolicy, a to tém bardziéj, że znaczna część tych 99 form należy do bardzo rozpowszechnionych i licznie się pojawiających mieszkańców gór, jak n.p. *Poa sudetica*, *Abies alba*, *Symphytum cordatum*, *Circaea alpina*, *Aspidium aculeatum*, *Luzula silvatica*, *Abies Picea*, *Salix silesiaca*, *Prenanthes purpurea*, *Lonicera Xylosteum*, *L. nigra*, *Arabis Halleri*, *Rubus fruticosus glandulosus*, i t. d.

Równinie i górom wspólnych gatunków naliczyłem 532 dziko rosnących i uprawnych, prócz tego liczne jeszcze odmiany.

Pozostałoby mi jeszcze dochodzenie, czy cała ta okolica górska jest tak jednostajną, żeby dalszy jéj podział stał się zbytecznym albo nawet niemożliwym, czy téż cały ten obszar jeszcze jest podzielony w wejrzeniu swojém, jako téż granicami poszczególnych roślin na kilka pomniejszych obszarów. Nie waham się uznać podział górskiéj okolicy na trzy obszary według wysokości za uzasadniony i potrzebny. Trzy te obszary możnaby w okolicy tutejszéj według panujących drzew jak następuje nazwać:

1. Okolica jedlin od 450—850 m.; jodła jest najpospolitszém drzewem, zwykle jednak tworzy z licznémi świérkami i bukami bory rozległe. Uprawa ogólna nie przekracza 850 m. a na północnych stokach nawet rzadko 720 m., tylko tu i ówdzie, mianowicie na stokach południowych pojedyńcze pola owsem zasiane podchodzą wyżéj, niektóre jeszcze aż po 1100 m.; wątpię, żeby plon w takiéj wysokości był obfity. Z roślin wspólnych okolicom górskim i równinom w miarę podnoszenia się wiele już koło 600, jeszcze więcéj zaś między 800 i 900 m. znika.

2. Okolica buczyn niezmięszanych, 850 — 1180 m. Jodła tylko w pojedyńczych okazach się tu pojawia, świérka nie ma, chociażby właśnie tu powinien tworzyć już wielkie bory. Koło górnéj granicy buczyn, która od południa leży między 1150 a 1220 m., więc średnio 1180 m., od północy zaś przynajmniéj o 60 m. niżéj, przestaje rosnąć znów wiele roślin niższych okolic, rzadziéj i górskich, natomiast zaczyna się tu niejeden gatunek, który cechuje gdzieindziéj najwyższy rąbek lasów i polany wśród niego, z któregoto powodu przyjmuję:

3. okolicę połonin od 1180 z południowéj a 1120 m. z północnéj strony aż po najwyższe szczyty 1348 m.

Na teraz nie będę podawał charakterystycznych roślin dla każdego z tych trzech działów okolicy górskiéj, ponieważ chciałbym najprzód dokończyć spostrzeżenia moje w Tatrach, aby mieć dokładniejszy obraz zasiągu pionowego roślin, zwłaszcza tych, które od równin począwszy w kraj górski lub alpejski sięgają. Wtedy dopiéro pokaże się, czy się granice zasiągu pionowego, jak je w spisie następującym

podaję, do ostatecznych swych wartości zbliżają, czy téż tylko są tu i ówdzie przypadkowe. Zamiast tego, podam tylko wszystkie gatunki, które na połoninach znalazłem.

Rośliny znalezione powyżéj górnéj granicy buczyn, na połoninach Tarnicy, Halicza i Krzemieni od 1150 do 1348 m.

[W nawias ujęte, tylko u górnéj granicy buczyn; rozstrzelonym drukiem oznaczone, cechują połoniny; gwiazdką opatrzone, małoco niżéj schodzą].

Equisetum palustre
Polypodium vulgare
„ *Phegopteris*
„ *Dryopteris glabrum*
Blechnum Spicant *
Asplenium Trichomanes
„ *viride*
Aspidium spinulosum genitinum
„ „ *dilatatum*
„ *Oreopteris*
„ *Filix mas*
„ *Filix femina*
„ (*alpestre*)
Cystopteris fragilis rupestris
Botrychium Lunaria
Lycopodium Selago imbricatum
„ „ *recurvum*
„ *clavatum*
Phleum alpinum *
Anthoxanthum odoratum
Agrostis vulgaris
Calamagrostis silvatica
Avena caespitosa
„ *flavescens*
Poa annua
„ *nemoralis glauca*
„ *pratensis*
„ *sudetica*
Melica nutans
Festuca ovina alpina
„ „ *duriuscula*
„ *rubra*
„ *elatior*
Nardus stricta
Carex paniculata
Carex leporina
„ *ornithopoda*
„ *pallescens*
„ *flava*
Scirpus silvaticus
Eriophorum latifolium
Luzula silvatica
„ *albida colorata* *
„ *campestris*
Juncus lamprocarpus
Veratrum album
Lilium Martagon
Allium Victorialis
Convallaria verticillata
Maianthemum bifolium
Orchis globosa
Gymnadenia albida
„ *conopsea*
Listera ovata
Juniperus communis montana
Abies Picea
Alnus viridis
Urtica dioica
Salix silesiaca
Rumex alpinus *
„ *Acetosa*
„ *Acetosella*
Thesium alpinum *
Daphne Mezereum
Asarum europaeum
Plantago maior
„ *lanceolata*
Valeriana dioica
Knautia arvensis silvatica
Scabiosa Columbaria lucida
Homogyne alpina *

Tussilago Farfara
Erigeron acris
Solidago virga aurea alpestris
Achillea Millefolium vulgaris
Tanacetum Leucanthemum pratense
„ Waldsteinii *
„ corymbosum *
Gnaphalium silvaticum montanum
„ „ subalpinum*
„ dioicum
Senecio alpestris viridis (longifolius)
„ nemorensis angustifolius
Centaurea montana
„ atropurpurea Kotschyana *
Cirsium pauciflorum
Aposeris foetida
Hypochoeris radicata
„ uniflora *
Leontodon hastilis glabratus
„ „ hispidus
Tragopogon orientalis
Scorzonera purpurea
Crepis succisaefolia mollis
„ paludosa
„ grandiflora *
Hieracium Pilosella
„ Auricula
„ aurantiacum
„ murorum glaucescens
„ „ polyphyllum
„ umbellatum
Phyteuma orbiculare
„ spicatum
Campanula rotundifolia grandiflora
„ rhomboidalis lanceolata *
„ patula
„ persicifolia
„ glomerata
Galium vernum
„ Schultesii
Gentiana asclepiadea
„ Amarella grandiflora
Thymus Serpyllum

Calamintha Clinopodium
Prunella vulgaris
Stachys alpina
Myosotis palustris
Symphytum tuberosum
Veronica Chamaedrys
„ officinalis
Euphrasia officinalis pratensis
Rhinanthus alpinus *
Melampirum silvaticum
Orobanche Epithymum
Primula elatior
Trientatis europaea
Vaccinium Myrtillus
„ Vitis idaea
Astrantia maior montana
Angelica silvestris elatior
Heracleum Sphondylium
Laserpitium latifolium
Chaerophyllum hirsutum
Pleurospermum austriacum
Sedum Fabaria
„ roseum
Sempervivum montanum
Saxifraga Aizoon
(Ribes alpinum)
Atragene alpina
Anemone narcissiflora
„ nemorosa
Ranunculus aconitifolius
„ acris
„ polyanthemus latisectus *
„ repens
Trollius europaeus
Aconitum Lycoctonum coeruleum
Arabis Halleri
Cardamine pratensis
Viola heterophylla *
Sagina procumbens
Stellaria Holostea
„ graminea
„ nemorum
Cerastium triviale alpinum
Dianthus barbatus *
„ Carthusianorum
„ deltoides
Silene Behen

Hypericum quadrangulum
Empetrum nigrum
Euphorbia pilosa trichocarpa
„ amygdaloides
Geranium silvaticum
„ palustre
Linum catharticum
Oxalis Acetosella
Epilobium angustifolium
„ montanum vulgare
„ „ minus
Pirus (Malus)
Sorbus Aucuparia
Cotoneaster integerrimus
Rosa alpina pyrenaica
Rosa alpina globosa
Rubus Idaeus
Fragaria vesca
Potentilla Tormentilla
„ aurea *
Alchemilla vulgaris glabra
„ „ pilosa
Geum rivale
Spiraea Ulmaria
Trifolium pratense
„ medium
„ repens
Lotus corniculatus
Vicia sepium
Lathyrus pratensis

Razem 148 gatunków podchodzących z niższych okolic aż do połonin, wraz z témi, które na połoninach w innych występują odmianach.
19 „ właściwych połoninom,
15 „ schodzących niewiele niżéj.

Ogółem 182 gatunków.

Nateraz pozostaje mi jeszcze serdecznie podziękować ks. Hablińskiemu w Wołosatém za łaskawe przyjęcie i uczniowi mojemu Górnickiemu, który mi w licznych wycieczkach towarzyszył.

Equisetaceae.

Equisetum arvense L. Po polach, żwirach, groblach, koło dróg, koło potoków leśnych, w zapustach i na łąkach, aż po 900 m. bardzo pospolity. Najwyżéj w lasach i na polanie pod Dołhem, na Beskidzie wołosatskim i t. d

E. Telmateia Ehrh. Po rowach, bagnach, nad potokami wśród jedlin, po groblach bardzo częste, ale tylko w dorzeczu górnego Strwiąża, aż po 550. m. Wyżéj widziałem go tylko raz w rowie koło łąki u stóp północnych Odryta (670 m.).

E. silvaticum L. Po jedlinach (rzadziéj buczynach), zrębach i zapustach, po łąkach przyleśnych, bardzo pospolity aż po 900. Najwyżéj w buczynie nad górną Wołosatką i na polanie dolnéj tamże, na Odrycie i t. d.

E. limosum L. Po bagnach, rowach, łąkach mokrych i nad potokami leśnémi aż po 850 m. dość częsty. Rowy kolejowe między Chy-

rowem a Starzawą, żwir naprzeciw Starzawy, Malinowiszcze, łąka powyżéj Starzawy, rowy koło Krościenka, łąka pod Dżwiniaczem dołnym, bagna między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, bagna powyżéj Wołosatego.

E. palustre L. Po bagnach i łąkach mokrych w miejscach niezacienionych aż po 600 m. pospolite. Wyżéj widziałem go raz tylko na połoninie pod Tarnicą (1150 m.).

E. hiemale L. Nad potokami leśnémi rzadki; nie widziałem go w téj okolicy wyżéj 450 m., podczas gdy w Tatrach w dolinie Wiercichéj jeszcze w wysokości 1320 m. go znalazłem. Buczyna naprzeciw Suszycy, Stawny las, Malinowiszcze, Woroniów nad Stranturą.

E. variegatum Schleid. Na żwirach rzécznych bardzo rzadki. Żwir naprzeciw Suszycy (350), żwir nad Strwiążem naprzeciw Starzawy (370). Miejscowości te prawdopodobnie leżą nad d o l n ą granicą zasiągu pionowego téj rośliny.

Polypodiaceae.

Polypodium vulgare L. W miejscowościach niżéj położonych tylko w lasach, zwłaszcza jedlinach, w większéj wysokości także na łąkach; aż po 1320 m. pospolite chociaż niezbyt liczne. Najwyżéj: połoniny na Czeremsze, pod Tarnicą, pod Haliczem i koło szczytu Krzemienia niższego.

P. Phegopteris L. Jak poprzedzające, ale aż po 1348 m. bardzo pospolite i liczne. Najwyżéj: połoniny pod grzbietem Halicz - Krzemienie, na Krzemieniach i koło szczytu Tarnicy. W Tatrach o wiele wyżéj.

P. Dryopteris L. *α) glabrum* Neilr. Pospolite, zwykle z poprzedzającém. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą 1200 m.

Pteris aquilina L. Brzegami lasów, po zrębach i zapustach, po groblach aż po 600 m. częsta. Najwyżéj: Krzemień krościeński, koło brzegu lasów pod Magórą stuposiańską niedaleko Bereżek i t. d.

Blechnum Spicant Withering. Bardzo rzadkie w buczynach i na połoninach od 720 do 1335 m.: Beskid wołosatski, połonina pod Tarnicą, Krzemienie wołosatskie.

Struthiopteris germanica Willd. Po krzakach, zwłaszcza po żwirach rzécznych, bardzo rzadka, chociaż miejscami dość liczna aż po 600 m. Krzaki naprzeciw Suszycy, zarośla pod Osikowcem, krzaki wzdłuż Wołosatego potoku pod Bereżkami.

Asplenium Trichomanes Huds. Wśród jedlin i po skałach na połoninach bardzo rzadkie aż po 1250 m. Malinowiszcze, Oratyk od zachodu, połonina pod Haliczem.

A. viride Huds. Po skałach na połoninach bardzo rzadkie od 1250—1348 m. Połonina pod Haliczem aż po szczyt tegoż, połonina koło szczytu Tarnicy.

Aspidium aculeatum Döll. *α) vulgare* Döll. Pospolite po jedlinach, mniéj po buczynach od 400 aż do 1030 m. Najwyżéj: Magóra

łomniańska, Beskid wołosatski, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką i t. d.

A. spinulosum Sw. *α) genuinum* Röper. Bardzo częste po jedlinach, mniéj po buczynach, a w większéj wysokości także na łąkach; dochodzi zwykle do 800 m., jak na Odrycie, Beskidzie wołosatskim i w buczynach pod Dołhem; wyjątkowo znalazłem tę odmianę także jeszcze na połoninie pod Tarnicą 1200 m.

A. spinulosum Sw. *β) dilatatum* Röper. W jedlinach, mniéj w buczynach, a w większéj wysokości także i na łąkach pospolite; schodzi rzadko poniżéj 400 m., a dochodzi do najwyższych szczytów n. p. do Krzemieni wołosatskich, Tarnicy i t. d. W niższych częściach okolicy przezemnie przeszukanéj trafia się często formy przejściowe między obydwiema odmianami.

A. Oreopteris Sw. W buczynach od 750 aż ponad ich górną granicę (1200 m.) dość częste: Magóra łomniańska, Beskid wołosatski od wsi aż po grzbiet, grzbiet Beskid-Czeremcha, lasy pod Dołhem, nad Wołosatką, górna granica buczyn pod Krzemieniem niższym, połoniny pod Tarnicą. Poniżéj 750 m. nie znalazłem téj rośliny nigdzie w tych stronach, aż dopiéro koło samego Przemyśla w wysokości 280 m.

A. Filix mas Sw. Wśród buczyn i jedlin, po zrębach, zapustach, a w znacznych wysokościach także po łąkach, bardzo pospolite aż po 1348 m.; najpospolitsza paproć w okolicy. Najwyżéj: połoniny na Czeremsze, Haliczu, Krzemieniu i Tarnicy.

A. Filix femina Sw. Bardzo pospolite, zwykle w tych samych miejscowościach co poprzedzające; dochodzi także do 1348 m. Najwyżéj: połoniny na Czeremsze i Tarnicy.

A. alpestre Hoppe. Koło górnéj granicy buczyn bardzo rzadkie, chociaż w obu miejscowościach dość liczne: grzbiet Beskid - Czeremcha 1080 — 1130, pod Haliczem 1220. Miejscowości te będą leżały koło dolnéj granicy zasięgu pionowego.

Cystopteris fragilis Döll. *α) rupestris* Neilr. Po skalistych buczynach, jedlinach, krzakach, a w znacznych wysokościach także na łąkach, aż po 1300 m. dość częste. Krzaki naprzeciw Krościenka, Kuszmień, Jaworniki, lasy pod Dołhem, połoniny na Czeremsze, pod Tarnicą i Haliczem. W okolicy przemyskiéj znalazłem ją także w lesie lipowickim (oprócz miejscowości podanych już w moim spisie).

Ophioglosseae.

Ophioglossum vulgatum L. Na łąkach i trawiastych miejscach rzadka, a w dorzeczu Strwiąża tylko po 560 m. Grzbiet ciągnący się od Ilmy ku Łopusznicy, łąki powyżéj Starzawy i naprzeciw Krościenka, zręby poniżéj Kuszmienia. W Tatrach o wiele wyżéj: jeszcze w dolinie zakopiańskiéj poniżéj regla pod Łysankami w kilku miejscach (900 m.).

Botrychium Lunaria Sw. Na łąkach i po jałowych miejscach dość częste aż po 1335 m. Murawy koło szczytu Wałyńskiego, murawy

na stoku północno-wschodnim Magóry łomniańskiéj, polana na grzbiecie téj saméj góry, polana wśród lasów pod Dołhem, połonina pod Haliczem aż po sam szczyt. W Tatrach jeszcze o wiele wyżéj.

B. ternatum Sw. W zapustach nader rzadkie: Malinowiszcze (450 m.).

Lycopodiaceae.

Lycopodium Selago L. α) *imbricatum* Neilr. Na połoninach bardzo rzadkie od 1300 do 1348 m. Połoniny koło szczytu Halicza, Krzemienia i Tarnicy.

L. Selago L. β) *recurvum* Neilr. W jedlinach, rzadziéj buczynach, a w większéj wysokości także na łąkach bardzo częste aż po 1348 m. Najwyżéj: Jaworniki, Magóra łomniańska, Beskid wołosatski, połonina koło szczytu Tarnicy. Na połoninach znalazłem liczne formy przejściowe między obydwiema odmianami tego gatunku.

L. annotinum L. W jedlinach bardzo rzadkie aż ponad 600 m. Grzbiet Ostrykowca, stok północny Ostrego. W Tatrach o wiele wyżéj.

L. clavatum L. W suchych jedlinach, zrębach, po łąkach i jałowych miejscach pospolite aż po 1348 m. Najwyżéj: po wszystkich połoninach koło Halicza, Tarnicy i Beskidu wołosatskiego aż po szczyty.

Gramineae.

Alopecurus geniculatus L. α) *viridis* Neilr. W kałużach, rowach i po mokrych łąkach bardzo rzadki od 340 aż po 550 m. Rowy kolejowe od Chyrowa po Starzawę, kałuże na żwirach Strwiąża naprzeciw Starzawy, łączka u stóp Magóry łomniańskiéj od Mszańca.

A. geniculatus L. β) *caesius* Neilr. Jak poprzedzający, ale dość częsty; dochodzi do 700 m. Rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą, łąka koło Wolicy, łąki i bagna koło Stebnika, zręby na Brusnie, kałuże na Ostrem.

A. pratensis L. Na podmokłych łąkach, w rowach, kałużach i nad potokami leśnémi aż po 600 m., dość częsty. Rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą, łąka powyżéj Starzawy, Malinowiszcze i zapust wśród niego, Woroniów nad Stranturą, łąki koło Wolicy, zręby na Brusnie, łąki koło Stebnika. W Tatrach o wiele wyżéj.

Phleum pratense L. Po suchych łąkach, jałowych miejscach, groblach bardzo częste, tu i owdzie także w miejscach nieco zacienionych aż po 870 m. Najwyżéj: łąki u stóp Odrytu, w Bereżkach, wzdłuż drogi od Ustrzyk górnych do Wołosatego, polana nad Wołosatką i t. d.

P. alpinum L. (forma typowa). Po łąkach suchych od 1000 — 1348 m. (rzadko jeszcze trochę niżéj) dość częste. Polana na północnym stoku Beskidu wołosatskiego, polana górna nad Wołosatką, połoniny na Beskidzie, Czeremsze, na Haliczu, na Krzemieniach i na Tarnicy aż po szczyty.

Phalaris arundinacea L. Po bagnach i podmokłych łąkach bardzo rzadka aż po 600. Łączka nad Strwiążem poniżéj Starzawy, bagna koło Lutowisk.

Holcus lanatus L. Po suchych łąkach, groblach i zapustach dość częsty aż po 850 m. Grobla kolejowa od Chyrowa począwszy aż poza Krościenko, wszędzie bardzo licznie, łąka powyżéj Starzawy, zapust na Wałyńskiém ku Terłu, łąki poniżéj Lutowisk i u stóp Odrytu, polana na grzbiecie Odrytu.

H. mollis L. Po łąkach suchych, zapustach, brzegach leśnych i wśród zboża częsty aż po górną granicę buczyn (1180 m). Najwyżéj: koło górnéj granicy buczyn pod Tarnicą, polany wśród buczyn na Odrycie, pod Dołhem, pod Tarnicą i nad Wołosatką.

Anthoxanthum odoratum L. Po łąkach suchych, lub przynajmniéj nie bardzo mokrych, po groblach, żwirach, zapustach i zrębach, daléj w lasach niezbyt zacienionych nader pospolite aż po najwyższe szczyty (Beskid, Czeremcha, Halicz, Tarnica 1348 m.); jedna z najpospolitszych roślin.

Milium effusum L. W buczynach, jedlinach i po zrębach pospolite aż po górną granicę buczyn w tych stronach (1220 m.). Najwyżéj: grzbiet Odrytu, Czeremchy, górna granica buczyn pod Haliczem i t. d. W Tatrach jeszcze koło 2000 m.

Setaria viridis Pal. de Beauv. Nader rzadka na żwirach rzécznych: naprzeciw Starzawy (370 m.). Byłaby to górna granica zasięgu.

S. glauca Pal. de Beauv. Bardzo rzadka po ścierniskach i wsiach aż po 460 m. Krościenko, ściernisko koło staréj Huty nad potokiem Stebnikiem.

Agrostis vulgaris Withering. Bardzo pospolita po suchych łąkach, jałowych miejscach, ugorach, w zapustach i suchych, rzadkich lasach i borach aż po 1300 m. Najwyżéj: połoniny na Beskidzie, Czeremsze, koło Tarnicy i pod Haliczem. W Tatrach o wiele wyżéj (1900 m.).

A. stolonifera L. Bardzo rzadka aż po 600 m., na łąkach i żwirach. Żwir naprzeciw Starzawy i miejsca suche pod Malinowiszczem (w obu miejscach jako odmiana *coarctata* Neilr.), łąka poniżéj Lutowisk (tu jako *diffusa* Neilr.).

A. Spica venti L. Nader rzadka między zbożem aż po 370 m. Pola naprzeciw Starzawy.

Calamagrostis silvatica DC. Od 630 m. począwszy aż po uajwyższe szczyty (1348 m.) częsta w buczynach, na łąkach i w zapustach. Najniżéj: grzbiet Odrytu 840, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego 630; najwyżéj: po wszystkich połoninach na Beskidzie, Haliczu, Krzemieniach i Tarnicy aż po szczyt. Niżéj nie znalazłem téj rośliny na podgórzu, aż dopiéro znów w dąbrowach kraju pagórkowatego pod Przemyślem w wysokości 200—300 m.

Phragmites communis Trin. Bardzo rzadka aż po 700 m. po łąkach mokrych, rowach i moczarach. Łąka poniżéj Starzawy, rowy ko-

lejowe między Chyrowem a Starzawą, moczary wzdłuż drogi od Ustrzyk górnych do Wołosatego.

Avena caespitosa Griessel. Po łąkach żyznych, zrębach i zapustach, w lasach wilgotnych aż po 1348 m. bardzo pospolita. Najwyżéj: po wszystkich połoninach Beskidu, Czeremchy, Halicza, Krzemieni i Tarnicy aż po szczyty.

A. flavescens L. Dość częsta po łąkach od 850 do 1335 m. Polany dolna i górna nad Wołosatką, pod Dołhem, połoniny na Beskidzie, Czeremsze, koło Tarnicy, pod Haliczem i na Krzemieniach. Okazy z połonin stosunkowo bardzo wielkie, bujne, o korzeniu włóknistym i kłoskach wielkich, ciemnych.

A. sativa L. Najczęściéj ze wszystkich uprawiana roślina. Jéj uprawa sięga wszędzie do wiérzchołków pasm niższych, n. p. Kamienna Ławorta 769 m., Orowy 766, Ostre 804 (przynajmniéj od południa), Odryt 940 (tu i ówdzie na grzbiecie); na wyższych zaś pasmach jak na Jawornikach 910, Magórze łomniańskiéj 1024 i wszystkich pasmach nad granicą węgierską 1100 — 1348 nie dochodzi uprawa ogólna a w szczególności także uprawa owsa nigdzie do grzbietów. W okolicy Wołosatego (49° i kilka minut szérokości półn.) widziałem górną granicę powszechnéj uprawy owsa na południowych stokach pasma od Szérokiego Wiérchu (czyli Dołhe) aż po Halicz między 850 i 900 m., pojedyńcze zaś mniejsze pola rozproszone wśród buczyn aż popod ich górną granicę (1100 m.). Na północnych zaś stokach Beskidu i Czeremchy widziałem wprawdzie kilka ugorów, ale nigdzie nie napotkałem uprawnych pól; zdaje się więc, że już w téj wysokości (720 m.) uprawa owsa na północnych stokach nigdzie nie jest korzystną.

Arrhenaterum avenaceum Pal. de Beauv. (*A. elatius* Presl.) Po grobli kolejowéj od Chyrowa aż powyżéj Krościenka (420 m.) bardzo liczne; ponieważ jednak téj rośliny gdzieindziéj w okolicy nie znalazłem, przeto przypuszczam, że została zasianą, jak kilka roślin innych także tylko na téj grobli rosnących.

Danthonia decumbens DC. Po suchych łąkach, jałowych miejscach, przerzedzonych lasach i zapustach bardzo częsta aż po 1130 m. Najwyżéj: polana na grzbiecie Odrytu, polana górna nad Wołosatką, połoniny na Beskidzie i Czeremsze.

Poa annua L. Bardzo pospolita po ścieżkach i drogach, nawet leśnych, po żwirach, aż po 1300 m. Najwyżéj: Beskid wołosatski, połonina koło Tarnicy.

P. nemoralis L. W buczynach, jedlinach, zrębach i zapustach, a jako odmiana *glauca* Koch także na połoninach aż po 1300 m. bardzo częsta. Najwyżéj: buczyny pod Dołhem, jedliny na Odrycie, połoniny na Czeremsze i pod Haliczem.

P. trivialis L. Pospolita po suchych łąkach, jałowych miejscach, groblach, zrębach, w suchych jedlinach i buczynach, koło dróg i na żwirach aż po 900 m. Najwyżéj: polana na północnym stoku Odrytu, polana nad Wołosatką i buczyny powyżéj.

P. pratensis L. Jak poprzedzająca, chociaż częściéj na wilgotnych i żyznych łąkach niż w innych miejscowościach; bardzo pospolita aż po 1335 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy i pod Krzemieniem.

P. sudetica Hänke. *α*) *cucullata* Neilr. Bardzo pospolita w buczynach i jedlinach, zwłaszcza wzdłuż potoków i bagien, w większych wysokościach także na łąkach (tu zwykle z ciemnémi kłoskami), od 370 (Wałyńskie i Malinowiszcze) coraz liczniéj aż po 1348 m. Najwyżéj: po wszystkich buczynach i połoninach pod Tarnicą, Haliczem, Krzemieniem, Beskidem, Czeremchą, Odrytem, Magórą łomniańską i t. d.

P. compressa L. Po żwirach, ugorach, groblach i jałowych miejscach częsta aż po 800 m. Najwyżéj: Kamienna Ławorta od południa, jałowe miejsca na północno-wschodnim stoku Magóry łomniańskiéj.

Glyceria fluitans R. Br. *β*) *plicata* Fr. (jako gatunek). Nad potokami leśnémi, w rowach i bagnach, na łąkach bardzo częsta aż po 900 m. Najwyżéj: na Ostrem, wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, w buczynach nad Wołosatką. Większa część miejscowości koło Przemyśla, zwłaszcza na podgórzu, posiada też samą odmianę.

G. aquatica Presl. Po rowach i kałużach rzadka aż powyżéj 600 m. Rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą, żwir naprzeciw Starzawy, kałuże koło Bystrego i Lutowisk.

Briza media L. Po suchych łąkach, mniéj po groblach, zapustach, jałowych miejscach, bardzo pospolita aż po 1130 m. Najwyżéj: polany na Jawornikach, Magórze łomniańskiéj, Ostrém, Odrycie, polany wśród buczyn powyżéj Wołosatego, połoniny na Beskidzie i na Czeremsze.

Melica nutans L. W jedlinach (rzadko w buczynach: naprzeciw Suczycy), po zrębach, zapustach, a w znacznéj wysokości także na łąkach, bardzo częsta aż po 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Haliczem (1300), Odryt (940), Jaworniki (850) i t. d.

M. uniflora Retz. W jedlinach nader rzadka. Las Stebnik (700—780), Odryt (840—940).

Dactylis glomerata L. Po łąkach suchych, rzadziéj wilgotnych, wzdłuż potoków leśnych, w zapustach, zrębach, po groblach, pospolita aż po górną granicę buczyn (1180). Najwyżéj: polana pod Dołhem, górna granica buczyn pod Tarnicą, buczyny na grzbiecie między Beskidem a Czeremchą, połonina na Czeremsze.

Cynosurus cristatus L. Po suchych łąkach, jałowych miejscach, wśród suchych a rzadkich buczyn i jedlin, pospolity aż po 1024 m. Najwyżéj: Jaworniki, Magóra łomniańska, polana wśród buczyn pod Tarnicą, Beskid od północy i t. d.

Festuca ovina L. Bardzo częsta aż po najwyższe szczyty 1348 m. Znalazłem ją w okolicy opisanéj w trzech odmianach:

α) *vulgaris* Schrad. Najrzadsza. Tylko na grobli kolejowéj powyżéj Chyrowa 350 m.

β) *alpina* Koch. Po wszystkich połoninach Czeremchy (1130), Halicza, Krzemieni i Tarnicy (1348) rozpowszechniona.

γ) *duriuscula* Neilr. Po łąkach suchych, groblach, miejscach jałowych, dość częsta aż po 1300 m. Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, łąka koło Wolicy, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego, zręby na Brusnie, jałowe miejsca na południowym stoku Kamiennéj Ławorta, połoniny pod Tarnicą i na grzbiecie między Haliczem a Krzemieniami.

F. rubra L. Po suchych łąkach, żwirach, groblach, ugorach, jałowych miejscach, w suchych buczynach, częsta aż ponad górną granicę buczyn 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą (tu dość liczna), górna granica buczyn pod Tarnicą, Beskid od północy, jałowe miejsca na północno-wschodnim stoku Magóry łomniańskiéj i t. d.

F. heterophylla Lam. α) *laxa* Neilr. W buczynach nader rzadka. Naprzeciw Suszycy 350—400 m.

F. silvatica Vill. W jedlinach i w większéj wysokości także w buczynach, od 450 — 1030 m. dość częsta. Krzemień krościeński, Brusno, Stebnik, Odryt, Beskid wołosatski, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką.

F. gigantea Vill. W buczynach, jedlinach, zrębach i zapustach bardzo częsta aż po górną granicę buczyn 1180 m. Najwyżéj: Odryt, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, górna granica buczyn poniżéj Tarnicy.

F. elatior L. Po łąkach, groblach, jałowych miejscach, w zrębach, zapustach i w przerzedzonych lasach bardzo pospolita aż po 1300 m. Najwyżéj: polana górna nad Wołosatką, połoniny na Beskidzie, Czeremsze, Tarnicy i Haliczu.

Bromus asper Murr. W jedlinach i buczynach dość częsty aż po 900 m. Buczyny naprzeciw Suszycy, na Kamiennéj Ławorta i pod Dołhem, jedliny na Wałyńskiém, Malinowiszczu, Osikowcu, Kamiennéj Ławorta, Jawornikach i na Odrycie.

B. secalinus L. Między zbożem i niekiedy koło dróg rzadki aż po 750 m. Zboże w Wałyńskiéj dolinie, Lutowiska, Bereżki, zboże powyżéj Wołosatego popod Tarnicę.

B. mollis L. Odmiana *patens* Neilr. po suchych łąkach, groblach, koło dróg; odmiana *leptostachys* Pers. po żwirach; w ogóle częsty aż po 600 m. Najwyżéj: łąki koło Bystrego i Lutowisk, w Bandrowie, zręby na Brusnie i t. d.

B. tectorum L. Nader rzadki na piasczystych groblach. Grobla kolejowa poniżéj Starzawy 360 m.

Brachypodium silvaticum R. et Sch. W jedlinach i zapustach rzadkie aż po 500 m. Wałyńskie, Malinowiszcze, krzaki pod Osikowcem, Brusno.

Lolium perenne L. Wzdłuż dróg i ścieżek, w murawach, częste aż po 780 m. Najwyżéj: Bereżki, Ustrzyki górne, Wołosate.

L. linicolum A. Br. W lnie nader rzadkie. Pola koło Lutowisk 600 m.

L. temulentum L. Wśród zboża nader rzadkie. Pola w Wałyńskiéj dolinie 370 m. W Tatrach o wiele wyżéj (900 m.).

Triticum vulgare Vill. W dolinie Strwiąża aż po Starzawę 370 m. regularnie i dość często uprawiana. Wyżéj widziałem już bardzo mało uprawianéj pszenicy: koło Ustrzyk dolnych, Michniowca, Czarny i raz jeszcze ponad Wołosatém (750 m.).

T. repens L. Zwykle jako *aristatum*, rzadko jako *obtusiflorum*. Na łąkach suchych, żwirach, groblach, w zbożu i w krzakach dość częste aż po 870 m. Żwiry, pola i łączka naprzeciw Starzawy, łąki poniżéj Lutowisk (w obydwu odmianach), krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, polana nad Wołosatką.

T. caninum L. W krzakach nader rzadkie. Zarośla pod Malinowiszczem, 400 m.

Secale cereale L. W dolinie Strwiąża i jego dopływów dość często uprawiane, wyżéj trochę rzadziéj, ale jeszcze wszędzie koło Lutowisk, Stuposian, Bereżek, Ustrzyk górnych aż ponad Wołosate (750 m.). Zdziczałe tu i ówdzie po zrębach i groblach. W okolicach tych, już od Starzawy począwszy, widziałem często, o ile mi się wydaje, dość dziki sposób uprawy tego zboża. Niektóre bowiem pola uprawiają wieśniacy tych stron przez krótki tylko czas, a używają ugorów jako pastwisk; po pewnym długim przeciągu czasu rozrasta się po takich ugorach prócz zwykłéj flory jałowe miejsca lubiącéj także jałowiec, sosna, tarka i kilka podobnych drzew lub krzewów; z powodu spasania tych miejsc, nigdy wysokopiennych drzew na nich nie ma. Otóż wieśniacy palą tego rodzaju zarośla i zasiewają te miejsca zbożem, zwykle żytem. Nie da się zaprzeczyć, że krzewy i drzewa jako rośliny zapuszczające swe korzenie głęboko w glebę, wydobywają z niéj te sole, które im są do życia potrzebne; jeżeli się spali te rośliny, to one pozostawiają te sole w kształcie popiołu, użyźniającego potém górne warstwy gleby, w które właśnie zboże swe korzenie zapuszcza. Palenie więc krzewów i drzew zgęszcza, żeby tak powiedzieć, żyzność gleby w górnych jéj warstwach. Ponieważ jednak ten zapas soli jest stosunkowo mały, a wieśniak nigdy nie odda ziemi tego, co jéj oddać należy, ponieważ nareszcie silne w tych stronach deszcze łatwo bardzo górne warstwy pola stromo nachylonego spłukują, przeto opisany sposób uprawy roli, jako niszczący ją bardzo prędko, niezawodnie wielce się do zubożenia całéj okolicy przyczynił.

Elymus europacus L. W buczynach lub mięszanych drzewostanach bardzo rzadki. Grzbiet Odrytu 840—940 m. dość licznie, buczyna nad Wołosatką 1030. Zresztą znów dopiéro koło Przemyśla 380.

Hordeum vulgare L. Tu i ówdzie uprawiane od Chyrowa i Ustrzyk dolnych, przez Lutowiska i Stuposiany aż powyżéj Wołosatego (750 m.).

Nardus stricta L. Po suchych łąkach, jałowych miejscach, pospolita aż po najwyższe szczyty 1335 m.; im wyżéj, tém liczniejsza, zwłaszcza po polanach Jaworników, Magóry łomniańskiéj, Odrytu, Beskidu, Czeremchy i całego pasma Halicza.

Cyperaceae.

Carex vulpina L. W bagnach i rowach, na podmokłych łąkach i nad potokami leśnémi, rzadka aż po 680 m. Zwykle jako odmiana *densa* Neilr.: rowy kolejowe od Chyrowa po Starzawę, bagna nad Strwiążem powyżéj Starzawy, łąka u stóp Odrytu powyżéj Lutowisk; rzadziéj jako odmiana *interrupta* Neilr.: Malinowiszcze.

C. muricata L. *α*) *densa* Neilr. Po suchych łąkach, jałowych miejscach, brzegiem lasów częsta aż po 800 m., rzadko wyżéj, jak na Czeremsze 1130. Północno-wschodni stok Magóry łomniańskiéj, Jaworniki, Kamienna Ławorta i t. d.

C. paniculata L. Po bagnistych miejscach bardzo rzadka. Bagna między Ustrzykami górnémi a Wołosatém 650 m., połonina na grzbiecie między Haliczem a Krzemieniem, tuż ponad lasem 1150 m.

C. paradoxa Willd. W moczarach nader rzadka: powyżéj Starzawy 370 m.

C. brizoides L. Dość częsta (chociaż nigdzie nie jest liczna) po buczynach i zaroślach aż po 1050 m. Buczyny naprzeciw Suszycy, na Kamiennéj Ławorta, na Odrycie, nad Wołosatką i na północnym stoku Beskidu, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego. Ten gatunek widziałem może nieco wyżéj jeszcze na Baraniéj na Szlązku (Młaka Hrubowska).

C. remota L. W buczynach i jedlinach, zwłaszcza wzdłuż potoków częsta aż po 950 m. Najwyżéj: północny stok Odrytu, Beskid wołosatski od północy, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką.

C. echinata Murr. W moczarach i na mokrych łąkach częsta aż po 870 m. Najwyżéj: łąka u stóp Odrytu, polany na grzbiecie Odrytu, bagna powyżéj cerkwi w Wołosatém, polana nad Wołosatką. Na Baraniéj widziałem ją o wiele wyżéj, bo niedaleko szczytu (koło 1200 m.).

C. leporina L. Po suchych łąkach, jałowych miejscach, zapustach, w rzadkich lasach, pospolita aż po najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: polanka na grzbiecie między Beskidem a Czeremchą, połoniny pod Tarnicą i koło szczytów Krzemieni i Halicza. W Tatrach jeszcze o wiele wyżéj, miejscami jeszcze koło górnéj granicy kosodrzewu 1700 m.

C. vulgaris Fries. Na podmokłych łąkach, w moczarach i na żwirach mokrych pospolita aż po 1024 m. Najwyżéj: moczary między Ustrzykami górnémi i Wołosatém, polany powyżéj Wołosatego i nad Wołosatką, polana na grzbiecie Magóry łomniańskiéj. W Tatrach o wiele wyżéj (1600 m).

C. acuta L. *β*) *tricostata* Fries. W moczarach doliny Strwiąża bardzo rzadka, aż po 400 m Bagna powyżéj Starzawy, łączka nad ujściem potoku Maxymowa.

C. pilulifera L. Na łąkach leśnych, po miejscach jałowych, wśród zarośli, w zrębach, buczynach i jedlinach bardzo częsta aż po 1020 m. Najwyżéj: w kilku miejscach na Magórze łomniańskiéj aż po grzbiet,

na Jawornikach, na Stebniku i t. d. Na pasmie Halicza nie spostrzegłem jéj.

C. praecox Jacq. Wśród zarośli i na łąkach suchych, rzadka, aż po 560 m. Zarośla na grzbiecie Magóry tarnawskiéj, łąka naprzeciw Suszycy, zarośla koło ujścia doliny Wałyńskiéj, łąki koło Stebnika.

C. umbrosa Host. (według pojęcia Neilreicha). Nader rzadka na jałowych miejscach koło 500 m., ale tylko na głównym dziale wód poniżéj Ilmy ku Łopusznicy. Koło Przemyśla znalazłem kilka razy, a zwłaszcza na wyższych punktach okazy tego gatunku z długim liściem, otoczonym mnóstwem włókien, ale z kilkoma kłoskami wyrastającémi z pomiędzy liści odziomkowych. Z tego powodu powątpiewam, czy gatunek ten i następny są zupełnie odrębne.

C. alpestris All. Po miejscach jałowych, zaroślach i zrębach, dość częsta od 420 aż do 800 m. Już na Radyczu wraz z poprzedzającą. Tak samo na jałowych miejscach między Ilmą a Łopusznicą. Daléj: zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego, olszynka i zręby na zachodnim stoku Oratyka, zręby pod Kuszmieniem i na Brusnie, jałowe miejsca na północno-wschodnim stoku Magóry łomniańskiéj.

C. digitata L. W jedlinach (rzadziéj w buczynach), po zrębach i zapustach pospolita aż po 850 m. Najwyżéj: Na Ostrém, Jawornikach i Odrycie aż popod ich grzbiety. W Tatrach o wiele wyżéj.

C. ornithopoda Willd. Nader rzadka po skałach 1335 m., dotąd tylko tuż obok szczytu Halicza.

C. pilosa Scop. W buczynach, jedlinach i po zrębach bardzo pospolita aż do górnéj granicy buczyn 1180 m., nigdzie jednak nie jest w téj okolicy tak liczna, jak na podgórzu koło Przemyśla. Najwyżéj: górna granica buczyn pod Tarnicą, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem i nad górną Wołosatką, Odryt, Jaworniki i t. d.

C. panicea L. Po łąkach podmokłych, jałowych miejscach i w zapustach dość częsta aż po 750 m. Jałowe miejsca podmokłe między Ilmą a Łopusznicą, zapust wśród Malinowiszcza, łąki powyżéj Starzawy, naprzeciw Krościenka, koło Wolicy, koło Mszańca pod Magórą łomniańską, koło Bystrego i murawy koło gościńca przekraczającego grzbiet Ostrego.

C. glauca Scop. W moczarach nader rzadka, nad potoczkiem wypływającym z buczyny Kamiennéj Ławorta 680 m. W Tatrach o wiele wyżéj (1300 m.).

C. pendula Huds. Nad potokami wśród jedlin dość częsta, ale tylko w dorzeczu Strwiąża aż po niespełna 700 m. Stawny las, Wałyńskie, Malinowiszcze, Woroniów nad Stranturą i w ogóle od południa, Brusno, las Stebnik.

C. pallescens L. Na łąkach, zwłaszcza wśródleśnych, po miejscach jałowych, w zrębach, zapustach, jedlinach i buczynach bardzo pospolita aż po 1300 m., najpospolitsza ze wszystkich turzyc. Najwyżéj: wszystkie polany wśród buczyn pasma Halicza, polany na grzbietach

Jaworników, Magóry łomniańskiéj i Odrytu, połoniny na Czeremsze, pod Haliczem i wzdłuż grzbietu od Halicza ku Krzemieniom.

C. flava L. Na łąkach podmokłych, w bagnach, zapustach, bardzo częsta aż po 1300 m. Najwyżéj: łąka u stóp Odrytu, bagna i polany koło Wołosatego, połoniny koło Tarnicy i między Haliczem a Krzemieniami.

C. distans L. Na mokrych łąkach i w bagnach bardzo rzadka aż po 680 m. Zabagniony potoczek pod Kamienną Ławorta, łąki koło Bystrego i poniżéj Lutowisk.

C. silvatica Huds. W buczynach i jedlinach, po zrębach i zapustach pospolita aż po 1100 m. Najwyżéj: grzbiet między Beskidem a Czeremchą, stok północny Beskidu, lasy pod Dołhem i nad Wołosatką, Odryt, Magóra łomniańska, Jaworniki, Stebnik i t. d.

C. ampullacea Good. W bagnach i na łąkach podmokłych dość częsta aż po 700 m. Rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą, bagna powyżéj Starzawy, łąki naprzeciw Krościenka i koło Dźwiniacza dolnego, bagna koło Lutowisk i pomiędzy Ustrzykami górnemi a Wołosatém.

C. vesicaria L. Jak poprzedzająca, ale bardzo rzadka a sięgająca tylko do 600 m. Bagna powyżéj Starzawy, stawek koło Lutowisk.

C. hirta L. α) *vera* Neilr. Po żwirach i groblach, koło dróg, na łąkach jałowych, w zapustach, bardzo częsta w dorzeczu górnego Strwiąża aż po 540 m. Bandrów, Stebnik, Dźwiniacz dolny; wyżéj bardzo rozprószona: Lutowiska 600, polana nad Wołosatką 870 m.

C. hirta L. β) *hirtaeformis* Pers. Nader rzadka po rowach zabagnionych. Rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą, 350 m.

Scirpus palustris L. α) *semicingens* Neilr. W moczarach i po łąkach podmokłych dość częsty aż po 600 m. Rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą, żwir naprzeciw Starzawy, bagna powyżéj Starzawy, łąki naprzeciw Krościenka i koło Wolicy, łąka u stóp Magóry łomniańskiéj blizko Mszańca, łąki koło Bystrego, bagna koło gościńca na Ostrém.

S. palustris L. β) *uniglumis* Neilr. Jak poprzedzający, ale nader rzadki: z poprzednim w bagnach powyżéj Starzawy 370 m.

S. lacustris L. α) *maior* Roth. Nader rzadki w kałużach: tuż przed Krościenkiem 400 m.

S. silvaticus L. W bagnach, na podmokłych łąkach, nad potokami leśnémi bardzo częsty aż po 1300 m. Najwyżéj: połonina wzdłuż grzbietu między Haliczem a Krzemieniami, polana na grzbiecie Odrytu, bagna między Ustrzykami górnémi a Wołosatem i t. d.

S. compressus Pers. Jak poprzedzający, dość częsty aż po 850 m. Żwiry i bagna naprzeciw Starzawy, zabagniony potoczek na Kamiennéj Ławorta, łąka koło Bystrego, nad potokiem leśnym Jaworników od południa, bagna koło Lutowisk i powyżéj Wołosatego.

Eriophorum latifolium Hoppe. Jak poprzedzający, dość częste aż po 1300 m. Bagna powyżéj Starzawy, łąka koło Dźwiniacza dolnego,

bagna koło Lutowisk, bagna powyżéj Wołosatego (powyżéj cerkwi), zabagniony potok leśny pod Dołhem, dolna polana nad Wołosatką, połonina wzdłuż grzbietu między Haliczem a Krzemieniami.

Cyperus fuscus L. W kałużach wysychających nader rzadki: koło potoku Stebnika poniżéj tartaku 420 m.

Alismaceae.

Triglochin palustre L. Po moczarach, na łąkach mokrych dość częste aż po 700 m. Bagna powyżéj Starzawy, bagna nad dolnym potokiem Stebnikiem, bagnisty potoczek na Kamiennéj Ławorta, łąka koło Dźwiniacza dolnego, łąka koło Mszańca u stóp Magóry łomniańskiéj, bagnisty potok leśny Jaworników od południa, łąka koło Lutowisk.

Alisma Plantago L. W bagnach i rowach, na podmokłych łąkach i żwirach dość częsta aż po 600 m. Rowy kolejowe od Chyrowa po Starzawę, żwir naprzeciw Starzawy, bagna powyżéj Starzawy, bagna nad dolnym Stebnikiem, łączka wśród sośniny na Ostrém, kałuże wzdłuż gościńca na Ostrém.

Butomaceae.

Butomus umbellatus L. W wodzie stojącéj nader rzadki: rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą 350 m.

Juncaceae.

Luzula pilosa Willd. W jedlinach, w buczynach niżéj położonych, po zrębach i zapustach bardzo pospolita aż po 1000 m. Najwyżéj: Odryt, Magóra łomniańska aż po grzbiet, Jaworniki aż po szczyt, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d. Na pasmie Halicza nigdzie jéj nie widziałem.

L. flavescens Gaud. W buczynach nader rzadka. Południowy stok Magóry łomniańskiéj, w wysokości 950 m. kilkanaście okazów.

L. silvatica Gaud. W buczynach i jedlinach, zwłaszcza koło potoków leśnych, w większéj wysokości także na łąkach; pospolita od 400 aż po 1300 m. Najwyżéj: połoniny na Beskidzie, Czeremsze, na grzbiecie między Haliczem a Krzemieniami. W Tatrach o wiele wyżéj. Najniżéj w dorzeczu Strwiąża na Woroniowie, Malinowiszczu, na Wałyńskiém i t. d.

L. albida DC. W buczynach, jedlinach, zaroślach, rzadziéj na łąkach, częsta od 400 m. do górnéj granicy buczyn 1220 m. Najniżéj: Malinowiszcze (jedyne miejsce w dorzeczu Strwiąża), Ostre i t. d.; najwyżéj: koło górnéj granicy buczyn pod Tarnicą i Haliczem.

L. albida DC. *β) rubella* Hoppe. Koło brzegów leśnych, na polanach i połoninach od 850 aż po najwższe szczyty 1348 m. częsta, ale tylko na pasmach Halicza i Beskidu wołosatskiego. Najniżéj: polana nad Wołosatką, dolna i górna; najwyżéj: po wszystkich połoni-

nach Halicza, Krzemieni i Tarnicy aż po szczyty. W Tatrach jeszcze o wiele wyżéj.

L. campestris DC. Na łąkach suchych, w zapustach, na jałowych miejscach, w suchych jedlinach i buczynach, po zrębach nader pospolita aż na najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: po wszystkich połoninach Beskidu, Czeremchy, Tarnicy, Krzemieni i Halicza.

Juncus communis E. Meyer. W obydwu odmianach (*effusus* i *conglomeratus autorum*) po łąkach, bagnach, nad leśnémi potokami, w zrębach, zapustach i na żwirach pospolity aż po 900 m. Najwyżéj: wzdłuż potoku w buczynie pod Dołhem, Beskid wołosatski od północy, polana nad Wołosatką, polana na północnym stoku Odrytu, potoczek na południowym stoku Jaworników i t. d.

J. glaucus Ehrh. Jak poprzedzający, lubi jednak więcéj jeszcze miejsca mokre, bardzo częsty aż po 680 m. lub mało co więcéj. Najwyżéj: zabagniony potoczek pod Kamienną Ławorta, łąka na południe od Lutowisk, bagna wzdłuż gościńca na Ostrém, łąka koło Bystrego, łąka koło Dżwiniacza dolnego i t. d.

J. filiformis L. Nader rzadki nad leśnémi potokami: Malinowiszcze 400—500 m. W Tatrach i na Baraniéj o wiele wyżéj, — na piérwszych jeszcze koło 1700 m.,—zdaje się więc, że gatunek ten jest u nas górską rośliną; miejscowość wyżéj podana leżałaby zatém nad dolną granicą zasiągu pionowego.

J. lamprocarpus Ehrh. Po bagnach i mokrych łąkach, rzadziéj nad leśnémi potoczkami; bardzo częsty aż po 1300 m. Najwyżéj: połonina wzdłuż grzbietu między Haliczem a Krzemieniami, polany wśród buczyn pod Dołhem i poniżéj Tarnicy, łąka u stóp Odrytu i t. d.

J. compressus Jacq. Jak poprzedzający, ale rzadki i sięgający tylko do 600 m. Żwiry naprzeciw Starzawy, łąka koło Dżwiniacza dolnego, łąka koło Mszańca u stóp Magóry łomniańskiéj, łąka na południe od Lutowisk.

J. bufonius L. W wysychających kałużach, na wilgotnych polach i żwirach dość częsty aż po 750 m. Żwir nad dolnym potokiem Stebnikiem, kałuże koło Stebnika (wsi), kałuże wzdłuż gościńca na Ostrém, łąka poniżéj Lutowisk, łąka w Bereżkach, pola powyżéj cerkwi w Wołosatém.

Melanthaceae.

Veratrum album L. W jedlinach podmokłych, rzadziéj w buczynach i zapustach, na łąkach przeważnie dopiéro w znacznych wysokościach; pospolite aż po 1300 m. Najwyżéj: polany i połoniny na Beskidzie, Czeremsze, Haliczu, Krzemieniach i Tarnicy. W okolicy Przemyśla znów przeważnie po łąkach wilgotnych.

Colchicum autumnale L. Po łąkach niezbyt suchych rzadki aż po 500 m. Łąka naprzeciw Suszycy, podmokłe miejsca między Łopusznicą a Ilmą, łąka powyżéj Starzawy, łączka nad potokiem Stebnikiem poniżéj tartaku, łąki koło Wolicy.

Liliaceae.

Gagea lutea L. W jedlinach nad potokami nader rzadka: Stawny las 400 m.

Lilium Martagon L. Bardzo częsta, chociaż rozprószona, po buczynach i jedlinach, w znacznéj wysokości także na łąkach; dochodzi do najwyższych szczytów 1348 m. Buczyny na Magórze tarnawskiéj i łomniańskiéj, jedliny: Stawny las, Wałyńskie, Jaworniki w kilku miejscach, na wszystkich polanach i połoninach od 1000 m. w górę na Beskidzie, Haliczu, na Krzemieniach i na Tarnicy aż po szczyty.

Scilla bifolia L. W buczynach i jedlinach, zwłaszcza wzdłuż potoków dość częsta, chociaż już bardzo rozprószona, aż do 770 m. Stawny las, Woroniów nad Stranturą i w ogóle od południa, Wałyńskie, Oratyk nad potokiem Kraśniczkami, buczyna aż po szczyt Kamiennéj Ławorta, Jaworniki od południa. Ponieważ z powodu zatrudnienia nie mogłem nigdy w Maju lub Czerwcu dotrzeć aż do pasm górskich nad granicą węgierską, przeto nie mogę wiedzieć, czy ta roślina, jako téż jeszcze i kilka innych wiosennych, nie dochodzi do znaczniejszych wysokości, niż je tu podaje. Z drugiéj jednak strony byłem dość wczas na Ostrém i na Magórze łomniańskiéj, a nie spostrzegłem na nich owych roślin.

Allium Victorialis L. W kilku miejscach od szczytu Tarnicy 1348 m. aż blizko po górną granicę buczyn 1200 m., kilka okazów tylko kwitnących obok wielu niekwitnących.

A. ursinum L. W buczynach lub mięszanym drzewostanie, zwłaszcza wzdłuż potoków aż powyżéj 900 m. dość częste. Oratyk blizko Huty, Kuszmień, las Stebnik, Kamienna Ławorta od południa, Magóra łomniańska od południa, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką.

A. Schoenoprasum L. α) *sativum* Neilr. Tu i ówdzie po ogródkach, n. p. w Łopusznicy uprawiana.

Smilaceae.

Paris quadrifolia L. W buczynach i jedlinach, rzadziéj w zrębach i zapustach, bardzo pospolita aż po 1100 m. Najwyżéj: buczyny na grzbiecie między Beskidém a Czeremchą, Beskid od północy, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, Odryt, Magóra łomniańska i t. d.

Streptopus amplexifolius DC. W jedlinach, rzadziéj w buczynach, częsty od 400 aż po 1100 m. Woroniów nad Stranturą i w ogóle od południa aż na sam czub, Krzemień krościeński od wschodu, Ostrykowiec od północy i nad potokiem Łużkiem, Kuszmień, Osikowiec, las Stebnik, Ostre, Odryt od północy, Beskid wołosatski aż prawie po sam czub. W Tatrach o wiele wyżéj, 1700 m.

Convallaria multiflora L. W jedlinach i w niżéj położonych buczynach, mniéj po zrębach i zapustach, pospolita aż po 800 m. Naj-

wyżéj: Ostre (pod samym wiérzchołkiem od północy), las Stebnik, Kamienna Ławorta od północy i południa, Brusno i t. d. Na pasmach Halicza, Beskidu, Odrytu i Magóry łomniańskiéj nie widziałem téj rośliny już nigdzie.

C. verticillata L. W buczynach i jedlinach, a w znacznych wysokościach także na łąkach, rzadziéj po zrębach; bardzo pospolita aż po 1335 m. Najniżéj: Wałyńskie, Malinowiszcze, Woroniów; najwyżéj: połoniny na Beskidzie, koło Tarnicy i na Haliczu aż prawie po szczyt.

Maianthemum bifolium DC. W buczynach, jedlinach, po zrębach i zapustach, wśród zarośli, a w znacznéj wysokości także na łąkach, bardzo pospolite aż po 1348 m. Najwyżéj: połoniny na Czeremsze, Haliczu, a na Tarnicy aż po sam szczyt.

Irideae.

Gladiolus imbricatus L. Na łąkach nader rzadki: łąka u stóp Odrytu 600 m. W Tatrach o wiele wyżéj.

Orchideae.

Malaxis monophyllos Sw. W jedlinach nader rzadka: koło potoku w lesie pod Wałyńskiém od 380 do 420 m. w kilkunastu okazach. Zdaje się, że ta miejscowość będzie leżała około dolnéj granicy zasiągu pionowego.

Corallorrhiza innata R. Br. W buczynach i jedlinach bardzo rzadka aż po 626 m.: jedlina koło szczytu Ilmy, buczyna naprzeciw Suszycy. W Tatrach o wiele wyżéj (przynajmniéj 1200 m).

Orchis globosa L. Po łąkach żyznych dość częsta od 660 m. aż po najwyższe szczyty 1348 m. Łąka u stóp Odrytu, polana na grzbiecie Odrytu, polana nad Wołosatką, polana wśród buczyn pod Dołhem, połoniny na Beskidzie, Czeremsze, na grzbiecie między Haliczem a Krzemieniami, koło Tarnicy aż po szczyt. W dorzeczu Strwiąża górnego nie widziałem jéj, dopiéro znowu na podgórzu koło Przemyśla, najniżéj koło 280 m.

O. morio L. Po łąkach żyznych i na stokach trawiastych rzadka aż po 580 m. Stok między Ilmą a Łopusznicą, łąka naprzeciw Suszycy, łączka nad Stebnikiem poniżéj tartaku, łąka na północ od Czarny.

O. mascula L. W jedlinach i buczynach bardzo rzadka aż po 800 m. Buczyna naprzeciw Suszycy, Jaworniki od południa.

O. latifolia Cr. *α*) *majalis* Neilr. Po bagnach, mokrych łąkach, zapustach a nawet nad leśnémi potokami pospolita aż po niespełna 1000 m. Najwyżéj: polana wśród buczyn pod Tarnicą, polana nad Wołosatką, bagna powyżéj cerkwi wołosatskiéj, nad potoczkami leśnémi Jaworników i t. d.

O. latifolia Cr. *β*) *incarnata* Neilr. Jak poprzedzająca, ale rzadka i sięgająca tylko do 550 m. Bagna powyżéj Starzawy, zapust na Ma-

linowiszczu, łąka koło Dźwiniacza dolnego, łąka koło Mszańca u stóp Magóry łomniańskiéj.

O. maculata L. W buczynach i jedlinach pospolita aż po 1100 m. Najwyżéj: buczyny na grzbiecie między Beskidem a Czeremchą, Beskid od północy, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, Odryt, Magóra łomniańska, Ostre i t. d.

Gymnadenia albida Rich. Na łąkach od górnéj granicy buczyn (1200 m.) aż po najwyższe szczyty 1348 m. bardzo rzadka: połonina pod Haliczem, połonina koło Tarnicy od buczyn począwszy aż po sam szczyt.

G. conopsea R. Br. Po żyznych łąkach, rzadziéj w miejscach zacienionych, pospolita aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: po wszystkich połoninach na Beskidzie, Czeremsze, Haliczu, Tarnicy aż po szczyty, polany wśród buczyn pod Dołhem i nad Wołosatką, na Odrycie i t. d. W Tatrach o wiele wyżéj (jeszcze ponad 2000 m. np. na Krzyżném Liptowskiém).

Platanthera bifolia Reichenb. W buczynach i jedlinach, rzadziéj wśród zapustów, bardzo częsta aż po 1000 m. Najwyżéj: grzbiet i południowy stok Magóry łomniańskiéj, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, Odryt, Jaworniki od północy i t. d.

P. chlorantha Cus. W buczynach nader rzadka: Wałyńskie, koło szczytu 630 m.

Coeloglossum viride Hartmann. W jedlinach, zwłaszcza koło potoków, rzadka aż po 800 m. Brusno, Kamienna Ławorta od północy, las Stebnik, Jaworniki od południa i północy. W Tatrach o wiele wyżéj.

Listera ovata R. Br. W jedlinach i buczynach, zapustach i na łąkach przyleśnych częsta aż ponad górną granicę buczyn 1160 m. Najwyżéj: połonina wzdłuż grzbietu między Haliczem a Krzemieniami, połonina na Beskidzie, polany w buczynie pod Dołhem i nad Wołosatką, polana na grzbiecie Odrytu i t. d.

L. cordata R. Br. W zacienionych jedlinach nader rzadka: las Stebnik, nad potokiem koło 600 m. Miejscowość ta będzie leżała mniéj więcéj koło dolnéj granicy zasiągu pionowego.

Neottia Nidus avis Rich. W jedlinach, rzadziéj w buczynach, bardzo częsta aż po 800 m. Najwyżéj: Jaworniki od północy, las Stebnik i Kamienna Ławorta od północy aż po szczyty i t. d. W Tatrach trochę wyżéj.

Epipactis latifolia All. α) *maior* Neilr. W jedlinach bardzo rzadka aż po 750 m. Brusno, Ostre koło gościńca. W Tatrach o wiele wyżéj.

E. palustris Cr. Na podmokłych łąkach rzadka aż po 680 m. Łączki w dolinie Wałyńskiéj, łąka na północ od Czarny, łąka na południe od Lutowisk, łąka u stóp Odrytu.

Goodyera repens R. Br. W jedlinach mszystych nader rzadka: Wałyńskie, u dołu 380 m. W Tatrach o wiele wyżéj (1200 m.).

Cephalanthera ensifolia Rich. W buczynach nader rzadka: naprzeciw Suszycy 380 m.

Lemnaceae.

Lemna minor L. W kałużach, nawet przyleśnych bardzo rzadka aż po 600 m. Kałuże i rowy koło Krościenka, kałuże nad potokiem w lesie Stebniku, kałuże koło Lutowisk.

Aroideae.

Arum maculatum L. W jedlinach lub mięszanych, lasach rzadkie aż po 650 m. Buczyny naprzeciw Suszycy aż po grzbiet Magóry tarnawskiéj, Stawny las, brzeg dolny Osikowca.

Typhaceae.

Typha latifolia L. W stojącéj wodzie, w ogóle bardzo rzadka, miejscami liczna aż po 450 m. Rowy kolejowe od Chyrowa do Starzawy, kałuże koło Krościenka i koło Jasienia.

T. angustifolia L. Jak poprzedzająca, jeszcze rzadsza, dochodzi jednak 600 m. Kałuże na żwirach naprzeciw Starzawy, stawek koło Lutowisk.

Sparganium ramosum Huds. W kałużach i nad brzegiem potoków bardzo rzadka aż po 600 m. Bagna nad dolnym potokiem Stebnikiem, potoczek koło Bystrego, bagna koło Lutowisk.

Coniferae.

Juniperus communis L. *α) montana* Neilr. Tworzy tu i ówdzie obszérne zarośla po miejscach jałowych (n. p. na Krzemieniu krościeńskim od zachodu, od Łopusznicy pod Woroniów, na grzbiecie Magóry tarnawskiéj, koło szczytu Wałyńskiego i w wielu innych miejscach); oprócz tego jeszcze w zapustach, brzegiem buczyn i jedlin, na żwirach, po starych ugorach i na łąkach jałowych bardzo pospolity aż po 1300 m. w niezmienionéj formie. Najwyżéj: połoniny pod Haliczem i Tarnicą, grzbiet Magóry łomniańskiéj, Jaworniki i t. d. W Tatrach w tych wysokościach (1300 m.) już się pojawiają zwykle przejściowe formy do odmiany *β) alpina* Neilr.

Pinus silvestris L. Sosna tworzy w téj okolicy bardzo rzadko małe borki (na stoku zachodnim Wałyńskiego ku Terłu i na północnym stoku Ostrego ponad Czarną), bardzo częstą jest za to nad brzegami jedlin, w zaroślach jałowca, a nawet na żwirach aż po 630 m. Wyżéj nie widziałem ani jednego krzaku.

Abies alba Miller. Nader pospolita roślina; jodła nietylko tworzy od 400 do 900 m. w téj okolicy ogromne bory, wprawdzie rzadko

kiedy czysto, a przeważnie z przymieszką mniéj lub więcéj znaczną buka lub świérka, ale pojawia się téż jeszcze i w buczynach aż po szczyty Jaworników, Magóry łomniańskiéj (1024 m.) i z północnéj strony także pod pasmem Halicza (tu w pojedyńczych okazach aż prawie do górnéj granicy buczyn 1100 m.). Brakuje zaś jodły we wszystkich lasach Beskidu, Czeremchy i na południowéj stronie całego pasma od Dołhego przez Tarnicę, Krzemienie aż do Halicza.

A. Picea Mill W całéj przezemnie zwiedzanéj okolicy nie ma ani jednego czysto świérkowego drzewostanu większego, ale za to pojawia się świérk bardzo pospolicie w jedlinach, rzadziéj w buczynach aż po Magórę łomniańską (1024 m.) a przeważa nieraz na małych przestrzeniach nad obydwoma właśnie dopiéro wymiénionemi drzewami. Wyżéj, a szczególnie na pasmie Halicza, i Beskidu nie widziałem nigdzie świérków, dopiéro znowu ponad górną granicą buczyn na połoninach Halicza, Krzemieni i Tarnicy, ale tu bez wyjątku w postaci bardzo skarłowaciałych krzewów. Dla czego okolice nad górnym Sanem i Dniestrem tak mało sprzyjają rozwojowi tego drzewa, które przecież w Tatrach w niektórych miejscach aż do 1600 m., a prawie wszędzie znacznie nad 1400 m. czyste a rosłe drzewostany tworzy, podchodząc w postaci skarłowaciałéj bardzo często aż po górną granicę kosodrzewu 1900—2000 m., trudno wytłumaczyć; być może, że opady deszczu są tu dla niego za małe.

Callitrichineae.

Callitriche verna L. Nader rzadka w kałużach: koło ujścia potoku Maxymowa 400 m. W Tatrach o wiele wyżéj 1200 m.

Betulaceae.

Betula alba L. *α*) *deltoidea* Neilr. Częsta, choć rozprószona, w zaroślach, zapustach, po zrębach i na miejscach jałowych aż po 650 m. Najwyżéj: zarośla wzdłuż drogi od Ustrzyk górnych do Wołosatego, krzaki koło szczytu Wałyńskiego, zręby w Stawnym lesie aż prawie po szczyt Ilmy i t. d. W ogóle tylko w dorzeczu Strwiąża więcéj rozpowszechniona, wyżéj bardzo rzadka.

Alnus incana DC. Nad leśnémi potokami, tak w jedlinach, jak buczynach, w zapustach i zaroślach podmokłych, na żwirach wzdłuż rzék, tu i ówdzie także na łąkach, bardzo pospolita aż po 900 m. Najwyżéj: wśród buczyn pod Dołhem, nad Wołosatką, na północnym stoku Beskidu, na polanie nad Wołosatką, na Odrycie i t. d.

A. viridis DC. Na połoninach Halicza, Krzemieni i Tarnicy miejscami bardzo częsta od brzegu buczyn 1150 m. aż po szczyty 1348 m., tworząc płaty gęstwin, podobne poniekąd do kosodrzewiny, którą tu zastępuje.

Cupuliferae.

Carpinus Betulus L. Tylko w dorzeczu górnego Strwiąża, tu jednak aż po najwyższe szczyty (Stebnik i Kamienna Ławorta 770 m.) bardzo częsty wśród jedlin i buczyn, w zaroślach i po zrębach; większa część miejscowości leży jeszcze poniżéj 600 m., jak w ogóle cała okolica. Wyżéj nie widziałem ani drzewa ani krzaku.

Corylus Avellana L. W buczynach niżéj położonych, w jedlinach, po zrębach, zapustach i zaroślach bardzo pospolita aż po 900 m. Najwyżéj: grzbiet Jaworników 850 — 900, Odryt od północy aż po 820 m., Ostre aż po szczyt 804 m., Stebnik aż po szczyt 770 m. W pasmie Halicza nie widziałem jéj nigdzie wyżéj, jak nad brzegiem lasu koło Bereżek 600 m.

Quercus pedunculata Ehrh. Dąb jest już koło 400 m. rozprószony, w dolinie Strwiąża niemniéj rzadki, dochodzi jednak aż do 680 m. (w buczynie na południowym stoku Kamiennéj Ławorta; Brusno; koło szczytu Ilmy; Jasień, tu sadzony).

Fagus silvatica L. Po jodle pokrywa buk najznaczniejszą przestrzeń téj okolicy; w dolinie górnego Strwiąża wprawdzie istnieją tylko pomniejsze buczyny (jedna naprzeciw Suszycy aż popod Magórę tarnawską, a druga na południowym stoku Kamiennéj Ławorta od 680 aż po szczyt 769 m.), mimo to jest buk i tu bardzo pospolity prawie we wszystkich jedlinach. Wyżéj, w dorzeczu Sanu i Dniestru, przeważa na niższych pasmach jodła (Ostre, Odryt po części); na pasmie Halicza lasy tworzy buk prawie sam, tylko wzdłuż potoków olsza biała, a wśród lasu samego tu i ówdzie jawór lub jarząb (*Sorbus aucuparia*) przerywają jednostajność. Mało co ponad 900 m. wznoszące się pasma, jak: Magóra łomniańska i Jaworniki są pokryte także już przeważnie buczynami, ale poprzerywanemi aż po szczyty (1024 i 910 m.) jeszcze świérczyną i jedliną. Górna granica zasięgu pionowego buka nie da się spostrzedz ani na Magórze łomniańskiéj (1024 m.), ani na Beskidzie wołosatskim (1104 m.) i Czeremsze (1133 m.); wszystkie te szczyty są widocznie za nizkie. Natomiast występuje ta granica na pasmie Halicza tém wyraźniéj; odróżnić ją można łatwo od przypadkowych granic między lasami a łąkami po tém, że u właściwéj górnéj granicy wzrost buka szybko maleje. Na południowo-zachodnich stokach Halicza trzyma się ta granica wysokości od 1150 do 1260 m., średnio jednak nie dochodzi z pewnością 1200 m.

Ulmaceae.

Ulmus campestris L. α) *scabra* Neilr. Bardzo rzadki w lasach aż po 500 m. (krzaki naprzeciw Suszycy, Brusno).

Urticaceae.

Urtica urens L. Bardzo rzadka po wsiach, koło dróg aż po 600 m. (Krościenko, Michniowiec).

U. dioica L. Nader pospolita po buczynach i jedlinach, zwłaszcza przetrzebionych, w zapustach i krzakach, na żwirach i po wsiach aż po najwyższe szczyty (1335 m.). Najwyżéj: na połoninach Beskidu, Tarnicy i Halicza.

Cannabineae.

Cannabis sativa L. Uprawiana aż ponad 600 m., a może i wyżéj (Obersdorf-Wolica, Ustrzyki dolne, Bystre, Stuposiany —Bereżki— Ustrzyki górne).

Humulus Lupulus L. Rzadki po brzegach wilgotnych lasów, w zapustach i łozinach aż ponad 650 m. (krzaki na grobli kolejowéj poniżéj Starzawy, Malinowiszcze, u stóp Gliwy, Osikowiec, krzaki wzdłuż drogi między Ustrzykami górnemi a Wołosatém.

Salicineae.

Salix triandra Spenn. O wiele rzadsza już niż w okolicy przemyskiéj; dochodzi aż do 600 m., a rośnie w łozach nad rzékami i potokami lub téż na podmokłych łąkach; (łozy nad Strwiążem poniżéj Starzawy, łozy nad Stebnikiem koło Huty, łąka na południe od Lutowisk).

S. alba L. Dziko rosnącéj nie widziałem, być może tylko przypadkowo; sadzona po wsiach aż po 460 m. (Łopusznica, Obersdorf-Wolica, Jasień).

S. fragilis L. (*discolor* Neilr., przynajmniéj przeważnie). Częsta po łozinach, wzdłuż potoków, chociażby leśnych, aż ponad 700 m. Najwyżéj: w łozach aż popod Wołosate, łąka u stóp północnych Odrytu, Jaworniki od południa i t. d. Po wsiach tu i ówdzie sadzona.

S. pentandra L. Rzadka po łąkach podmokłych i bagnach aż po 700 m. (Rowy kolejowe poniżéj Starzawy, Malinowiszcze, łąki koło Stuposian, bagniste miejsca między Ustrzykami górnemi a Wołosatém).

S. purpurea L. Bardzo częsta aż po 700 m., w zapustach, wzdłuż potoków leśnych, a zwłaszcza w łozinach i po żwirach rzécznych. Najwyżéj: łoziny nad Wołosatką poniżéj wsi tegoż nazwiska, szczyt Wałyńskie i t. d. W Tatrach aż po 1000 m.

S. cinerea L. Na podmokłych łąkach i w moczarach aż po 700 m. rzadka. (Rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą, dolina Wałyńska, łąki nad Strwiążem powyżéj Starzawy, łąki koło Stuposian, zabagnione miejsca między Ustrzykami górnemi a Wołosatém).

S. aurita L. Bardzo częsta po lasach przetrzebionych, w zrębach i zapustach, rzadsza po suchych łąkach aż po 900 m. Najwyżéj: buczyna pod Dołhem, grzbiet Odrytu, polany powyżéj Wołosatego i nad Wołosatką.

S. Caprea L. W lasach, po zrębach i zapustach dość częsta, ale tylko w dorzeczu górnego Strwiąża, mianowicie aż po 600 m.; wyżéj bardzo rzadka, ale znajduje się jeszcze koło 1130 m.: Buczyna naprzeciw Suszycy, zarośla na północ od Starzawy, zręby w Stawnym lesie, Malinowiszcze, Woroniów od północy, zapust na Wałyńskiém ku Terłu, zręby pod Kuszmieniem, Brusno, polana koło szczytu Czeremchy.

S. silesiaca Willd. Bardzo pospolita po buczynach i jedlinach, w zrębach i zapustach, i znowu na połoninach aż na najwyższe szczyty. Najniżéj: w okolicy przemyskiéj na Herburcie; nad Strwiążem już w najniżéj położonych lasach, jak w buczynie naprzeciw Suszycy, na Wałyńskiém, na Malinowiszczu i t. d., a więc koło 400 m. Najwyżéj: połoniny na Krzemieniach i koło samego szczytu Tarnicy 1348 m. Najpospolitsza ze wszystkich wiérzb górskich.

Z mieszańców wiérzb znalazłem:

S. fragilis-pentandra. Na polanie nad Wołosatką.

S. pentandra-silesiaca. Łąka u północnych stóp Odrytu.

Ponieważ nie znalazłem opisu tego mieszańca, więc podaję go tutaj:

Krzew niewielki, z gładkiemi, słabo połyskującemi, nagiemi gałązkami; liść kształtu jak u *S. silesiaca*, ale gruby i z wiérzchu nieco połyskujący, z dołu (dojrzały) bardzo słabo sinawy, bez śladu włosków, na brzegu karbowany; przylistki duże, nerkowate; kłos żeński na długich gałęziach, mocno ulistnionych (12 liśćmi, z których piérwsze dolne małe, dalsze coraz większe) tak jak u *S. pentandra* L.; tém się różni mieszaniec od każdéj iwy, do któréj z liści jest bardzo podobny; kłos rzadki; przysadki całkiem żółte, z brzegiem dość owłosionym. Zawiązek nagi, jakby karłowaty, mały, jego szypułka długa, jak u *S. silesiaca*; szyjka krótka, gruba, o małych, słabo rozwiniętych, prawie niepodzielonych znamionach. Z początkiem Lipca, kiedy w tych wysokościach już wszystkie iwy dawno dojrzały i nasienie wysypały, jest kłos u tego mieszańca jeszcze zielony.

S. purpurea-silesiaca. Koło szczytu Wałyńskiego tuż obok *S. purpurea* L. Kilka krzaków.

S. Caprea-silesiaca. Buczyna tuż pod szczytem Kamiennéj Ławorta, jedliny na Malinowiszczu i Osikowcu.

S. aurita-silesiaca. Łączka koło toru kolejowego naprzeciw Suszycy, jedlina na Osikowcu.

Populus tremula L. Osika w dorzeczu Strwiąża jeszcze pospolita, zwłaszcza wśród mięszanych lasów jodłowych, staje się wyżéj coraz rzadszą, i wśród lasów bukowych nigdzie jéj już nie widziałem; dochodzi do 850 m. Najwyżéj: polanki powyżéj cerkwi wołosatskiéj, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, las Stebnik i t. d.

P. nigra L. Nader rzadka w łozach, dochodzi tylko do 360 m., nie należy więc do flory górskiéj. Łozy poniżéj Starzawy, kilka małych drzew.

Salsolaceae.

Atriplex patula L. Nader rzadka po wsiach aż po 400 m., nie należy więc do flory górskiéj: Krościenko.

Chenopodium Bonus Henricus L. Po wsiach tu i ówdzie, bardzo rzadkie: Bandrów 540 m., Lutowiska 600 m. W Tatrach o wiele wyżéj, jeszcze w krainie kosodrzewu.

Ch. album L. Rzadkie na polach uprawnych i wśród wsi aż po 600 m. Pola naprzeciw Starzawy, koło Obersdorf-Wolicy i koło Ustrzyk dolnych popod Kamienną, daléj w Krościenku i w Lutowiskach. W Tatrach jeszcze o wiele wyżéj.

Ch. glaucum L. Nader rzadkie po żwirach aż ponad 400 m., nad Stebnikiem potokiem w Krościenku. Nie należy do flory górskiéj.

Ch. polyspermum L. Nader rzadkie po wsiach aż po 600 m.; Lutowiska.

Polygoneae.

Polygonum amphibium L. α) *aquaticum* Neilr. Nader rzadkie w wodzie stojącéj koło 600 m.: stawek koło Lutowisk.

P. amphibium L. β) *terrestre* Neilr. Bardzo rzadkie na żwirach i łąkach aż po 600 m. (grobla kolejowa powyżéj Krościenka, łąki na południe od Lutowisk).

P. Lapathifolium L. Rzadkie na polach ornych, po wsiach i zrębach aż po 750 m. (Krościenko, zręby pod Kuszmieniem, pola koło Lutowisk, między Ustrzykami górnemi a Wołosatém i powyżéj cerkwi wołosatskiéj).

P. Persicaria L. α) *densiflorum* Neilr. Częste, zwłaszcza na polach ornych i po wsiach, rzadsze na żwirach i nad brzegami bagien, aż po 750 m. Najwyżéj: pola ponad cerkwią wołosatską, pola między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, Bystre, Lutowiska, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego i t. d. Niektóre okazy z pól podmokłych koło Starzawy zbliżają się już do odmiany β) *laxiflorum* Neilr.

P. Hydropiper L. Nad potokami leśnémi, rowami, bagnami i na polach podmokłych aż po 750 m. Jedliny na Malinowiszczu, Kuszmieniu, Osikowcu i Brusnie, zręby pod Kuszmieniem, Krościenko, kałuże nad dolnym Stebnikiem, pola powyżéj Wołosatego.

P. aviculare L. Dość częste po wsiach, ścieżkach i polach aż powyżéj 750 m. Pola naprzeciw Starzawy i koło Obersdorf - Wolicy, zręby pod Kuszmieniem i na Brusnie, wsie: Krościenko, Lutowiska, Bereżki i Wołosate.

P. Convolvulus L. Nader rzadkie po ścierniskach koło 460 m.:

nad potokiem Stebnikiem poniżéj Huty; nie należy więc, jak się zdaje, do flory górskiéj.

P. Fagopirum L. Bardzo rzadko uprawiane a to tylko po 370 m. (pola koło Starzawy). Nie należy do flory górskiéj.

Rumex obtusifolius L. *γ*) *microcarpus* Döll. (przynajmniéj przeważnie). W podmokłych buczynach i jedlinach, zwłaszcza wzdłuż potoków, a w znaczniejszych wysokościach także po wsiach, częsty aż po 1100 m. Najwyżéj: grzbiet między Beskidem a Czeremchą (1100), buczyna nad górną Wołosatką (900) i pod Dołhem (800—900), daléj Wołosate, Lutowiska i t. d.

R. conglomeratus Murr. Dość częsty, ale tylko w dorzeczu Strwiąża; po rowach i kałużach, zwłaszcza na żwirach rzécznych, aż po 500 m. (Rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą, moczary, żwiry i zarośla nad potokiem Stebnikiem od ujścia aż po wieś Stebnik).

Rumex nemorosus Schrader. Bardzo rzadki w jedlinach aż ponad 500 m. (Wałyńskie, Malinowiszcze, Osikowiec).

R. crispus L. Częsty, zwłaszcza po łąkach, mniéj po groblach i koło dróg, aż po 700 m. Najwyżéj: łąki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém (tuż poniżéj ostatniéj miejscowości), łąki u stóp północnych Odrytu (660—680 m.), na południe od Lutowisk, koło Bystrego, Bandrowa i t. d.

R. alpinus L. Dość częsty od 750—1200 m., ale tylko koło pasma Halicza, na polanach, koło leśnych potoków i po wsiach. (Wołosate, buczyna pod Dołhem i polana wśród niéj, buczyny i polany wzdłuż górnego biegu Wołosatki, polany i buczyny na grzbiecie od Beskidu aż po Czeremchę, połonina pod Tarnicą ale tylko tuż ponad górną granicą buczyn).

R. Acetosa L. Bardzo pospolity na łąkach, w lasach przerzedzonych, tu zwłaszcza nad ścieżkami i potokami, aż po najwyższe szczyty 1335 m., w zwykłéj formie; odmiany *arifolius* nie widziałem nigdzie. Najwyżéj: połoniny na Krzemieniach, koło Tarnicy i Halicza, polany na szczycie Beskidu i Czeremchy i t. d.

R. Acetosella L. Bardzo pospolity (chociaż o wiele mniéj niż poprzedzający) na groblach, polach, łąkach nieurodzajnych, w zrębach, najchętniéj na glebie piasczystéj, aż po 1300 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy i Halicza, polany na szczycie Magóry łomniańskiéj i Jaworników i t. d.

Santalaceae.

Thesium alpinum L. Na łąkach i połoninach, koło 850 m. jeszcze rzadkie, wyżéj dość częste aż na najwyższe szczyty 1348 m. (Polany nad Wołosatką dolna i górna, polana na szczycie Beskidu, połoniny na Tarnicy, Krzemieniach i Haliczu od lasów aż po szczyty).

Daphnoideae.

Daphne Mezereum L. Bardzo pospolite w buczynach i jedlinach, w znacznych wysokościach także na łąkach, aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny na Tarnicy, Krzemieniach i Haliczu od lasów aż po szczyty, polana na szczycie Czeremchy, wszystkie buczyny na paśmie Halicza, Beskidu, Magóry łomniańskiéj i t. d.

Aristolochieae.

Asarum europaeum L. Pospolite w buczynach i jedlinach, w znacznych wysokościach także na łąkach aż po najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: koło szczytu Krzemieni, połoniny koło Tarnicy i Halicza, buczyny aż po górną granicę pod Tarnicą i Haliczem i t. d.

Plantagineae.

Plantago maior L. Bardzo pospolita na wilgotnych a niezacienionych miejscach, tu i ówdzie także koło ścieżek w lesie, aż na połoniny 1180 m. Najwyżéj: ponad górną granicą buka popod Tarnicą, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, buczyny na północnym stoku Beskidu, tu i ówdzie aż po szczyt, Odryt i t. d.

P. media L. Bardzo pospolita zwłaszcza na suchych łąkach, groblach, w zapustach i t. d., aż po 950 m. Najwyżéj: polana na grzbiecie Magóry łomniańskiéj, polana dolna nad Wołosatką (850—870 m.), szczyt Jaworników (910 m.) i polana na południowym stoku tychże, łąka u północnych stóp Odrytu i t. d.

P. lanceolata L. Nader pospolita na podobnych miejscach jak *P. maior* aż na połoniny 1180 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, tuż ponad lasem; szczyt Beskidu, polany wśród buczyn pod Tarnicą i Dołhem, polany na grzbiecie Magóry łomniańskiéj, Odrytu i t. d.

Valerianeae.

Valerianella dentata Poll. Na polach ornych rzadka aż po 630 m. (grobla kolejowa poniżéj Starzawy, pola i ugory naprzeciw Starzawy, ugór koło szczytu Wałyńskiego, Bandrów).

Valeriana officinalis L. *β) maior* Neilr. Na łąkach bardzo rzadka aż po 540 m. (Hoszów, Bandrów).

V. officinalis L. *γ) sambucifolia* Neilr. W lasach, zwłaszcza nad potokami bardzo rzadka, aż po 1000 m., tę granicę uważam jednak za przypadkową. (Woroniów nad potokiem Strantura, Ostrykowiec nad Łużkiem i buczyny Halicza nad Wołosatką).

V. dioica L. (*non polygama* Besser). Bardzo pospolita na mokrych miejscach wśród lasów lub łąk aż po najwyższe szczyty, 1348 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy i Krzemieni aż po szczyty, buczyny

pod Dołhem i nad Wołosatką, Magóra łomniańska, Odryt i t. d. W Tatrach widziałem *V. polygama* tylko w dolinie Zakopiańskiéj (koło 900 m.), wszędzie indziéj zaś od 900 m. w górę *V. tripteris* L. Na Baraniéj zaś widziałem jeszcze powyżéj 1000 m. *V. tripteris* L. i *dioica* L.

Dipsaceae.

Dipsacus silvestris Huds. Rzadki po żwirach, groblach i koło dróg aż po 370 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż po Starzawę, krzaki naprzeciw Suszycy, żwir Strwiąża naprzeciw Starzawy). Nie należy do flory górskiéj.

Knautia arvensis Coult. α) *silvatica* Coult. W dolinie Strwiąża jeszcze dość rzadka, już od 400 m. począwszy w górę w lasach i zapustach, wyżéj także na łąkach (Malinowiszcze, zapust na Wałyńskiém ku Terłu, zarośla nad Stebnikiem tuż pod Osikowcem, las Stebnik). Następnie bardzo częsta w okolicy Halicza, od krzaków między Ustrzykami górnemi a Wołosatém (630 m.) począwszy, aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny na Haliczu, Krzemieniach i Tarnicy, polany na Beskidzie i Czeremsze i t. d.

K. arvensis Coult. γ) *diversifolia* Neilr. Pospolita na suchych łąkach i na polach ornych aż po 1000 m. Najwyżéj: obydwie polany wśród buczyn pod Tarnicą, polany na Magórze łomniańskiéj i na Odrycie aż po grzbiety i t. d.

Scabiosa succisa L. Rzadka na łąkach suchych i w zapustach aż po 1100 m. (Malinowiszcze, stoki między Ilmą a Łopusznicą, łąka u stóp północnych Odrytu, polany na szczytach Odrytu i Beskidu wołosatskiego).

S. Columbaria Coult. α) *lucida* Coult. Nader rzadka koło szczytu Krzemieni po skałach 1300 — 1335 m. Wysokość tę uważałbym za dolną granicę zasięgu téj rośliny, pomimo iż w Tatrach miejscami aż do doliny Zakopiańskiéj (850 m. przeciętnie) schodzi. Być jednak może, że tylko brak skał, mianowicie wapiennych, w naszych Karpatach cofnął jéj granicę dolną do tak znacznéj wysokości.

Compositae.

Eupatorium cannabinum L. Dość częste aż po 600 m. w rowach, nad leśnémi potokami i na mokrych łąkach; prawie tylko w dorzeczu Strwiąża. (Rowy kolejowe między Chyrowem a Starzawą, buczyna naprzeciw Suszycy, łąka poniżéj Starzawy, Malinowiszcze, zapust na Wałyńskiém ku Terłu, stoki południowe Gliwy, Brusno, łąka w Stuposianach).

Homogyne alpina Cass. W buczynach i jedlinach, w znacznéj wysokości także na łąkach. Najniżéj na Ostrém, już wzdłuż dolnego brzegu jedlin, 600 m.; potém znów na grzbiecie Odrytu 840—940 m.; częsta nareszcie w okolicy Halicza od dolnego brzegu buczyn 870 m.

aż po najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: połoniny na Tarnicy, Haliczu i Krzemieniach.

Petasites officinalis Mönch. Dotychczas tylko w dorzeczu Strwiąża; nad leśnémi potokami lub téż w łozinach nad rzékami częsty aż do wysokości mało co większéj nad 600 m. Najwyżéj: północny stok Jaworników nad Królówką, las Stebnik, łozy w Hoszowie i t. d.

P. albus Gärtn. Bardzo pospolity w buczynach i jedlinach, zwłaszcza nad leśnémi potokami aż do górnéj granicy buczyn, 1200 m. Najwyżéj: górna granica buczyn pod Tarnicą, grzbiet Beskid-Czeremcha, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre i t. d.

Tussilago Farfara L. Bardzo pospolity aż na połoniny, 1300 m., po ścieżkach i potokach wśród lasów, po stokach gliniastych, wśród łozin, na polach ornych i na żwirach. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy i na południowo-zachodnim stoku między Haliczem a Krzemieniem niższym, ścieżki w buczynie na Beskidzie, Jaworniki, Ostre, las Stebnik i t. d.

Erigeron canadense L. Tylko w dorzeczu Strwiąża; dość częste aż po 500 m. na żwirach, w zrębach, na groblach. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż po Starzawę, żwir nad Strwiążem naprzeciw Starzawy, ugór pod Malinowiszczem, Krościenko, żwir nad Stebnikiem od ujścia aż po wieś Stebnik, zręby pod Kuszmieniem).

E. acre L. Dość częste po żwirach, suchych stokach i groblach aż na połoniny, 1250 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, żwir nad Strwiążem poniżéj i naprzeciw Starzawy, kwiecisty stok pod Malinowiszczem, żwir nad Stebnikiem od ujścia aż po wieś Stebnik, łąka koło Bystrego, polana na szczycie Czeremchy, połonina pod Tarnicą, mało co nad górną granicą buczyn).

Bellis perennis L. Nader pospolita aż po 1024 m. na pastwiskach, łąkach, wśród łozin, na ścieżkach leśnych; nie znalazłem ani jednego okazu w pobliżu pasma Halicza. Najwyżéj: Magóra łomniańska, Jaworniki, Odryt, Ostre, las Stebnik aż po szczyty.

Solidago Virga aurea L. *α) vulgaris* Koch. Częsta, zwłaszcza w buczynach pasma Halicza aż po górną granicę buku 1200 m. Nad Strwiążem rzadsza: Malinowiszcze, Brusno. Odryt.

S. Virga aurea L. *β) alpestris* Koch. Na połoninach Halicza i na polanach poblizkich gór, od 1100 m. po najwyższe szczyty dość częsta wraz z przejściami do poprzedzającéj odmiany. (Szczyt Beskidu wołosatskiego, wszystkie połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza).

Inula Helenium L. Uprawiana po ogródkach w Krościenku, 400 m.

I. Britanica L. Nader rzadka aż po 350 m.: grobla kolejowa powyżéj Chyrowa; nie należy więc do flory górskiéj.

Telekia speciosa Baumg. Nader rzadka koło 600 m. wśród łozin: kilka okazów powyżéj Stuposian.

Bidens tripartita L. Po rowach, kałużach, jeszcze powyżéj 500 m., rzadka. (Krościenko, żwir nad Stebnikiem, zrąb pod Kuszmieniem, Brusno).

B. cernua Huds. W kałużach aż po 450 m. nader rzadka (nad Stebnikiem aż po tartak).

Anthemis arvensis L. Na polach ornych, po żwirach, zrębach, koło dróg, pospolita aż do górnéj granicy uprawy zbóż 900 m. Najwyżéj: pola powyżéj Wołosatego, w Bereżkach i t. d.

Achillea Millefolium L. (*vulgaris* Wimm. jak koło Przemyśla). Bardzo pospolita na suchych łąkach, groblach, ugorach, w zapustach, na żwirach i t. d. aż po najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy, na szczycie Halicza, polany na szczytach Beskidu, Czeremchy, Magóry łomniańskiéj, Odrytu i t. d.

Matricaria Chamomilla L. Bardzo rzadka po wsiach aż po 600 m. (Bystre, Lutowiska).

Tripleurospermum inodorum Schultz. Tylko w dorzeczu Strwiąża; częste na polach ornych, w zrębach, na groblach i żwirach aż po 600 m. Najwyżéj: pola od Ustrzyk dolnych popod Kamienną, pola ponad Obersdorf-Wolicą, zręby pod Kuszmieniem i na Brusnie.

Tanacetum Leucanthemum Schultz. α) *pratense* Neilr. Nader pospolite po suchych łąkach, groblach, na żwirach i w zapustach aż po najwyższe szczyty, 1348 m. Najwyżéj: połonina koło Tarnicy aż po szczyt, polany na grzbietach Czeremchy, Beskidu, Magóry łomniańskiéj, Odrytu, Jaworników i t. d.

T. Waldsteinii Schultz. Na niższych pasmach rośnie ta roślina tylko na Magórze łomniańskiéj, od 900 m. w górę tu i ówdzie dość licznie. Na pasmie Halicza i Beskidu już od dolnego brzegu buczyn 720 m. wszędzie po buczynach i połoninach częsta. Najwyżéj: połoniny na Tarnicy i Haliczu aż po szczyty 1348 m.

T. Parthenium Schultz. Po wsiach bardzo rzadka aż po 780 m. (Krościenko, Wołosate).

T. corymbosum Schultz. Na pasmie Halicza i Beskidu po polanach i połoninach częsta od 850 m. aż po szczyt Tarnicy 1348 m.

Artemisia vulgaris L. Dość częsta po wsiach, na zrębach i wśród krzaków aż po 750 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, zrąb na Wałyńskiém, krzaki naprzeciw Suszycy, Terło, Krościenko, zrąb pod Kuszmieniem, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, Wołosate powyżéj cerkwi).

A. Absinthium L. Dotąd widziałem ją tylko w dorzeczu Strwiąża; dość częsta, a miejscami bardzo liczna aż do 550 m. na żwirach rzécznych, groblach, rzadziéj po zrębach. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, żwiry nad Strwiążem od Suszycy aż do Starzawy, żwir nad Stebnikiem aż po tartak, zrąb pod Kuszmieniem).

Gnaphalium uliginosum L. Bardzo rzadkie w kałużach wysychających i po rowach aż po 750 m. (Kałuże między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, Wołosate powyżéj cerkwi. Ponieważ roślina ta jest w okolicy przemyskiéj pospolitą, znajdzie się pewnie także w dorzeczu Strwiąża).

Gnaphalium silvaticum L. α) *montanum* Neilr. W buczynach i jedlinach, a jeszcze więcéj na łąkach w znaczniejszych wysokościach

bardzo pospolite aż na najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy aż po szczyt, polany na szczytach Czeremchy, Beskidu, Odrytu i t. d.

G. silvaticum L. β) *subalpinum* Neilr. Od górnéj części buczyn 1050 m. aż po najwyższe szczyty połonin 1348 m. dość częste, liczniejsze od poprzedzającéj odmiany. Górna polana wśród buczyn nad Wołosatką (1050 m.), polany na szczycie Beskidu (1100) i Czeremchy (1130 m) i buczyny na grzbiecie łączącym te dwa szczyty, połoniny koło Halicza, Krzemieni i Tarnicy, zwłaszcza koło ich szczytów.

G. dioicum L. Bardzo pospolite po suchych łąkach, groblach, zapustach i podobnych miejscach aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza, polany na grzbietach Czeremchy, Beskidu, Jaworników i t. d.

Filago germanica L. Nader rzadka na ugorach koło 400 m.: pod Malinowiszczem.

F. arvensis L. Nader rzadka po żwirach koło 370 m.: nad Strwiążem naprzeciw Starzawy.

Doronicum austriacum Jacq. Nad potokami leśnémi od 450 m. do górnéj granicy buczyn bardzo częste, chociaż nie wszędzie. (Woroniów wzdłuż Strantury, Ostrykowiec wzdłuż Łużka, Oratyk od zachodu i powyżéj Huty, Osikowiec aż do potoku Stebnika, las Stebnik, Jaworniki od północy i południa, Beskid od północy aż po szczyt, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Haliczem nad Wołosatką, górna granica buczyn pod Haliczem).

Senecio alpestris DC. α) *viridis* Neilr. (forma *longifolia* Jacq.). Na połoninach i polanach górnych Halicza niezbyt rzadki od 1100 m. do najwyższych szczytów 1348 m. (Polana wśród buczyn nad górną Wołosatką, połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza). Nie widziałem téj rośliny nigdzie indziéj w górach, ani na podgórzu przemyskiém, natomiast rośnie ona w formie o szérszych i znacznie krótszych liściach na mokrych łąkach kraju pagórkowatego poniżéj Przemyśla.

S. vulgaris L. Po żwirach, koło dróg i po wsiach częsty aż do 600 m. Najwyżéj: Bereżki, Lutowiska.

S. silvaticus L. Nad brzegiem jedlin i w zrębach bardzo rzadki aż po 500 m. (Zrąb pod Kuszmieniem, Osikowiec).

S. Jacobaea L. W zapustach, na suchych łąkach, na żwirach w okolicy górnego Strwiąża jeszcze dość częsty, wyżéj bardzo rzadki, dochodzi jednak aż do 1130 m. (Żwir nad Strwiążem naprzeciw Starzawy, suche stoki pod Malinowiszczem, żwir nad Stebnikiem, krzaki u stóp Gliwy, zarośla na Krzemieniu krościeńskim, łąki w Hoszowie, polana na szczycie Czeremchy). W Tatrach widziałem kilka okazów jeszcze wiele wyżéj, mianowicie powyżéj górnéj granicy świérków na Choczu 1500 m.

S. nemorensis L. β) *angustifolius* Neilr. W lasach jodłowych, jeszcze więcéj w bukowych, w zapustach i zrębach, w znaczniejszych wysokościach także na łąkach bardzo pospolity aż na najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny na Tarnicy aż po szczyt i na połu-

dniowo-zachodnim stoku między Haliczem a Krzemieniami, polana na szczycie Czeremchy, wszystkie buczyny pasma Halicza i Beskidu, Magóra łomniańska, Odryt i t. d. Pomiędzy zwykłemi formami téj odmiany znalazłem w znaczniejszych wysokościach (od 800 m. w górę) nieraz okazy z liśćmi o wiele szérszémi, znacznie późniéj kwitnące (tak na Magórze łomniańskiéj, na Odrycie i w buczynach Halicza), które jednak nie należą do odmiany α) *latifolius* Neilr., gdyż ta odmiana jeszcze o wiele szérszy liść posiada.

Carlina grandiflora Moench (*acaulis*). Bardzo rzadka na łąkach aż po 1100 m. (polany nad górną Wołosatką, szczyt Beskidu). W Tatrach jeszcze wiele wyżéj.

C. vulgaris L. Bardzo rzadka po jałowych stokach aż po 800 m. (Malinowiszcze, stoki od Ilmy ku Łopusznicy, północno-wschodnie stoki Magóry łomniańskiéj).

Centaurea Jacea L. Pospolita na suchych łąkach i stokach, wśród zapustów i zrębów aż po 1000 m. Najwyżéj: polany wśród buczyn pod Dołhem, pod Tarnicą, nad Wołosatką, powyżéj cerkwi wołosatskiéj, łąka u stóp północnych Odrytu i t. d.

C. phrygia L. W dolinie Strwiąża bardzo rzadka (łączki w Wałyńskiéj dolinie), wyżéj zaś od Lutowisk częsta, zwłaszcza na Odrycie, Haliczu i Beskidzie aż do 1100 m.; na łąkach i polanach. Najwyżéj: polana na szczycie Beskidu, obydwie polany nad górną Wołosatką, na górnéj jednak już tylko w dolnéj połowie i rzadka, polana pod Dołhem i t. d.

C. montana L. α) *viridis* Neilr. Tu tylko na połoninach, od 1150 m. aż po najwyższy szczyt 1348 m. bardzo rzadka. (Połoniny koło szczytu Tarnicy, pod Haliczem i na południowo-zachodnim stoku od Halicza ku Krzemieniom).

C. Cyanus L. Częsta na polach ornych, zwłaszcza w zbożu, aż do 800 m. Najwyżéj: pola powyżéj cerkwi wołosatskiéj, pola poniżéj Wołosatego ku Ustrzykom górnym, pola koło Lutowisk i t. d.

C. Scabiosa L. Dotychczas widziałem ją tylko w dorzeczu Strwiąża aż po 630 m.; rzadka na suchych stokach i na polach ornych. (Suche miejsca, ugory i brzeg leśny pod Malinowiszczem, ścierniska nad potokiem Stebnikiem koło Huty, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego).

C. atropurpurea WK. β) *Kotschyana* Heuff. Dość częsta na polanach i połoninach Halicza i Beskidu od 850 m. aż po najwyższe szczyty 1348 m. (Polany obydwie nad górną Wołosatką, polany wśród buczyn pod Dołhem i Tarnicą, polana na szczycie Beskidu, połoniny koło Dołhego (Szérokiego wierchu), Tarnicy, Krzemieni i Halicza aż po szczyty). Wszystkie okazy, które spostrzegłem, miały tylko po jednym koszyku z kielichokrywą całkiem czarną; z tych powodów uważam tę roślinę za *Kotschyana* Heuff., o któréj też Neilreich wspomina, że jest prawdopodobnie tylko odmianą alpejską gatunku *C. atropurpurea* WK.

Carduus acanthoides L. Po żwirach, groblach, koło dróg i po wsiach częsty aż do najwyższych osad ludzkich 780 m. Najwyżéj: Wołosate, Bereżki, Lutowiska i t. d.

C. Personata Jacq. W dorzeczu Strwiąża rzadki (krzaki wśród łączki nad Strwiążem powyżéj Starzawy), wyżéj dość częsty wzdłuż potoków w buczynach, na polanach i wśród krzaków aż po 1130 m. (Łąka koło Bereżek, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, polana pod Dołhem, grzbiet między Beskidem a Czeremchą). W Tatrach jeszcze w krainie kosodrzewu.

Cirsium lanceolatum Scop. Pospolite na ugorach, żwirach, po zapustach i zrębach i po wsiach aż do najwyższych ludzkich osad, 780 m. Najwyżéj: Wołosate, Bereżki, Ostre obok gościńca i t. d.

C. palustre Scop. Częste na odsłoniętych nieco miejscach w jedlinach, w zapustach i zrębach, po mokrych łąkach i bagnach przyleśnych aż po 900 m. Najwyżéj: Jaworniki od południa, polana dolna nad górną Wołosatką, moczary między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, łąka u północnych stóp Odrytu i t. d.

C. pauciflorum Sprengel. Na połoninach od górnéj granicy buka aż po najwyższe szczyty wśród gąszczów olszy zielonéj 1200—1348 m. (Połoniny koło szczytu Tarnicy i na południowo-zachodnim stoku między Haliczem a Krzemieniem wschodnim).

C. rivulare Link. Częste na podmokłych łąkach i w moczarach aż po 680 m. Najwyżéj: łąki u północnych stóp Odrytu, pomiędzy Ustrzykami górnemi a Wołosatém, na południe od Lutowisk, koło Bereżek i t. d.

C. oleraceum Scop. Bardzo częste, szczególnie nad leśnémi potoczkami, mniéj już na mokrych polanach aż po 900 m. Najwyżéj: polana i buczyna pod Dołhem, polana dolna nad Wołosatką, las Stebnik, Bereżki i t. d.

C. arvense Scop. Bardzo pospolite na polach ornych, po wsiach, na żwirach, po zrębach i zapustach aż do górnéj granicy uprawy pól 900 m. Najwyżéj: pola powyżéj cerkwi wołosatskiéj, pola nad górną Wołosatką tuż pod dolnym brzegiem buczyn, wieś Wołosate i t. d.

Lappa communis Coss. et Germ. Pospolita po jedlinach (w miejscach przetrzebionych), po zapustach i zrębach, koło dróg, zwłaszcza we wsiach aż po najwyższe ludzkie osady 780 m. Najwyżéj: wieś Wołosate aż do ostatnich chałup, Ustrzyki górne, Bereżki, Lutowiska, od Hoszowa po Rabbe i t. d.). Ponieważ byłem w okolicach, o których tu mowa, przeważnie z wiosny i z początkiem lata, a roślina ta kwitnie dopiéro w drugiéj połowie lata, przeto znalazłem ją w wielu miejscach nierozkwitłą; nie wiem więc dokładnie, jak są poszczególne odmiany téj rośliny rozprzestrzenione. Odmianę α) *maior* Neilr. znalazłem: od Hoszowa po Rabbe, w Lutowiskach, w krzakach między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, w Wołosatém. Odmianę β) *minor* Neilr. zaś widziałem: w zrębie pod Kuszmieniem i we wsi Wołosate. Odmianę γ) *tomentosa* Neilr. nareszcie spostrzegłem: na żwirze wzdłuż

Stebnika aż po wieś tegoż nazwiska, od Hoszowa aż po Rabbe, w Lutowiskach, w Bereżkach, wśród krzaków między Ustrzykami górnemi a Wołosatém i w Wołosatém. Okazów ze wszystkich innych miejscowości a mianowicie ze wszystkich lasów i zrębów w dorzeczu Strwiąża nie oznaczyłem co do odmiany, ale sądzę, że będą przeważnie do odmiany α) należały.

Lapsana communis L. W lasach, zrębach i zapustach, mniéj na polanach ornych, bardzo częsta aż po 850 m. Najwyżéj: buczyna na grzbiecie Odrytu, buczyny pod Dołhem na północnym stoku Beskidu i t. d.

Aposeris foetida Less. W dorzeczu Strwiąża dość rzadka po buczynach lub wzdłuż potoków w jedlinach (Wałyńskie, Malinowiszcze, Stebnik, Kamienna Ławorta). Wyżéj zaś w niezmięszanych buczynach, a w znacznéj wysokości także na łąkach bardzo częsta aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: wszystkie połoniny na Tarnicy, Krzemieniach i Haliczu, polany na Czeremsze i Beskidzie, buczyny na pasmie Halicza i Beskidu, Odryt, Magóra łomniańska.

Cichorium Intybus L. Częsta koło dróg, na groblach, suchych murawach aż po 600 m. Najwyżéj: Bereżki, Bystre, Bandrów, Stebnik i t. d.

Hypochoeris radicata L. Pospolita na łąkach suchszych, w zapustach i zrębach, po ścieżkach lub polankach leśnych aż na połoniny 1250 m. Najwyżéj: dolna połowa połoniny pod Tarnicą, górna i dolna polana nad Wołosatką, polany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą, Odryt, Jaworniki i t. d.

H. uniflora Vill. Na łąkach od 850 m. począwszy aż po szczyty 1348 m. częsta na pasmie Halicza i Beskidu. (Polany obydwie nad Wołosatką, polana wśród buczyn pod Tarnicą, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza aż po szczyty).

Leontodon autumnalis L. α) *leiocephalus* Neilr. Dość częsty po łąkach suchych, koło ścieżek i na żwirach rzécznych aż do 800 m., którąto granicę jednak uważam za zupełnie przypadkową. (Żwir naprzeciw Starzawy, Malinowiszcze, żwir nad potokiem Stebnikiem, zręby pod Kuszmieniem, łąka u stóp Magóry łomniańskiéj i północno-wschodni jéj stok [w kierunku do Mszańca], łąki koło Bystrego i koło Bereżek, murawy wśród krzaków pomiędzy Ustrzykami górnemi a Wołosatém).

L. hastilis Koch. α) *glabratus* Koch. Bardzo pospolity po suchych łąkach i stokach, groblach, koło ścieżek choćby leśnych, aż na połoniny 1250 m. Najwyżéj: połonina koło Tarnicy niedaleko buczyn, polany na grzbiecie Odrytu i powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polany na grzbietach Magóry łomniańskiéj i Jaworników i t. d.

L. hastilis Koch. β) *hispidus* Neilr. Bardzo częsty, zwykle na glebie urodzajniejszéj niż poprzedzająca odmiana aż na połoniny 1250 m. Najwyżéj: połonina pod Haliczem, polana na szczycie Beskidu, po-

lany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą, polana na stoku północnym Odrytu i t. d.

Tragopogon orientalis (L.) Neilr. W dorzeczu górnego Strwiąża bardzo rzadki (łąka nad Strwiążem powyżéj Starzawy), w znacznych zaś wysokościach dość częsty na łąkach aż po 1300 m. (polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, dolne części połonin koło Tarnicy, pod Krzemieniami i pod Haliczem).

Scorzonera purpurea L. Rzadka po łąkach od 1030 m. aż po szczyty 1335 m. (Górna polana nad Wołosatką, polana na szczycie Czeremchy, połoniny pod Haliczem aż po szczyt i na południowo-zachodnim stoku pomiędzy Haliczem a Krzemieniami).

Podospermum Jacquinianum Koch. Nader rzadka po groblach 350 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa, zwłaszcza naprzeciw Suszycy kilka okazów). Zdaje się, że ta roślina południowa została tu rozsianą nasieniem z Wiednia pochodzącém, i może się nie zdoła długo w tém miejscu utrzymać.

Picris hieracioides L. Nad brzegiem lasów i wśród krzaków bardzo rzadka aż po 460 m. (Malinowiszcze, krzaki wzdłuż Stebnika pod Osikowcem). W Tatrach widziałem ją jeszcze u wstępu do niektórych dolin 950 m.

Sonchus oleraceus L. Po wsiach i zrębach bardzo rzadki aż po 500 m. (Krościenko, zrąb pod Kuszmieniem).

S. arvensis L. Na polach ornych rzadki aż po najwyższe pola 850 m. (Pola: między Hoszowem a Rabbem, koło Lutowisk, powyżéj cerkwi wołosatskiéj i nad górną Wołosatką tuż pod dolnym brzegiem buczyn). Roślina ta okaże się niezawodnie o wiele częstszą, niż ją podaję, jeżeli będzie można przeszukać te okolice w Lipcu i Sierpniu.

Prenanthes purpurea L. Bardzo częsta w jedlinach i buczynach, zwłaszcza w pobliżu potoków leśnych od 400 aż po 1150 m. Najniżéj: sośnina powyżéj Terła, Ostrykowiec od północy, Oratyk od zachodu, Ilma od północy, Brusno i t. d. Najwyżéj: grzbiet Beskid, Czeremcha, północny stok Beskidu, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, Odryt, Magóra łomniańska i t. d. W Tatrach jeszcze w krainie kosodrzewu.

Lactuca muralis Gärtn. Bardzo pospolita po lasach aż po górną granicę buczyn 1200 m. Najwyżéj: górna granica buka pod Tarnicą, Beskid aż po szczyt, buczyny nad Wołosatką, Magóra łomniańska, Odryt i t. d.

Taraxacum officinale Wigg. α) *pratense* Neilr. Bardzo pospolite prawie po wszystkich formacyjach roślinnych, najczęściéj jednak po łąkach aż po 1024 m. Najwyżéj: polana na grzbiecie Magóry łomniańskiéj, murawy na Ostrem, na Jawornikach od południa, łąki koło Bystrego i t. d. Na uwagę zasługuje, że téj rośliny, która w Tatrach dopiéro powyżéj 2000 m. do górnéj granicy swéj dociéra, w pobliżu pasma Halicza nigdzie nie znalazłem; mogłem ją jednak przeoczyć.

Crepis biennis L. (przeważnie α) *dentata* Wimm. et Grab.). Bardzo częsta po łąkach suchych, groblach i wśród krzaków aż po 900 m.

Najwyżéj: polana niedaleko najwyższego szczytu Odrytu, blizko dolnego brzegu buczyn pod Dołhem, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, łąki w Bereżkach, koło Lutowisk (tu miejscami odmiana β) *runcinata* Wimm. et Grab.), łąka koło Bystrego i t. d.

C. virens L. Na żwirach, zrębach, polach (zwłaszcza ugorach) dość częsta aż po 600 m. (Ugory pod Malinowiszczem, żwiry nad Strwiążem naprzeciw Starzawy i nad Stebnikiem od ujścia aż po wieś Stebnik, grobla kolejowa powyżéj Krościenka, zręby pod Kuszmieniem, pola koło Lutowisk, łąka koło Bereżek).

C. succisaefolia Tausch. β) *mollis* Neilr. W dorzeczu Strwiąża nie widziałem jéj; na łąkach od 850 aż po najwyższe szczyty 1348 m. dość częsta. Obydwie polany nad Wołosatką, połoniny koło Halicza, Krzemieni i Tarnicy aż po szczyty).

C. paludosa Moench. Nad potokami leśnémi, mniéj na łąkach zabagnionych, bardzo częsta aż na połoniny 1250. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą koło źródeł, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką, pod Beskidem, Magóra łomniańska od południa, Odryt, Jaworniki i t. d.

C. grandiflora Tausch. Na łąkach w dorzeczu górnego Sanu bardzo częsta od 650 m. aż na najwyższe szczyty 1348 m. (Łąka u północnych stóp Odrytu, polany na grzbiecie Odrytu, murawy wśród krzaków między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, polany w buczynach pod Dołhem i pod Tarnicą, obydwie polany nad Wołosatką, polany na szczytach i Czeremchy, wszystkie połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza aż po szczyty).

Hieracium Pilosella L. Bardzo pospolite po suchych stokach i łąkach, na żwirach i starych ugorach aż na połoniny 1200 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą niedaleko lasu, polana w buczynie pod Tarnicą i powyżéj cerkwi wołosatskiéj, szczyty Magóry łomniańskiéj, Odrytu, Jaworników i t. d.

H. Auricula L. W dorzeczu Strwiąża częste po suchych łąkach, ugorach, żwirach, groblach (tu najwyżéj: ugór stary koło szczytu Wałyńskiego 630 m., łąka koło Stebnika 530 m., murawy między zaroślami na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego 500 — 600 m. i t. d.); potém znów bardzo rzadkie na połoninach 1200 m. (połonina pod Tarnicą niedaleko lasu). Ponieważ gatunek ten żyje w Tatrach o wiele wyżéj jeszcze, przeto przerwa w jego zasięgu pionowym w tutejszych okolicach nie ma żadnego znaczenia.

H. praealtum Vill. Po groblach, suchych łąkach, żwirach, zrębach bardzo częste aż po 1000 m. Najwyżéj: polana w buczynie pod Tarnicą, łąka koło Bystrego, suche stoki poniżéj buczyny na Kamiennéj Ławorta i koło szczytu tejże.

H. cymosum L. Na górnym brzegu buczyny na Kamiennéj Ławorta 750 m. kilka okazów.

H. aurantiacum L. W pobliżu Przemyśla zbiérałem okazy do *H. pratense* Tausch. bardzo podobne, o drobnych a licznych koszykach, które jednak były albo całkiem ciemno-pomarańczowe, albo w środku żółte a z brzegu czerwone. Te okazy zgadzają się dosyć z opisem

odmiany *H. aurantiacum* L. *var. bicolor* Koch. Stanowią one niezawodnie przejście od *H. pratense* Tausch. do właściwego *H. aurantiacum* L., tém bardziéj, że *pratense* w okolicy górskiéj się kończy, a *aurantiacum* dopiéro tu się poczyna, sięgając do Alp. Typowa forma od 800 m. po najwyższe szczyty bardzo częsta a miejscami liczna po łąkach suchych. Najniżéj: polana na północnym stoku Odrytu, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj. Wyżéj: buczyna pod Dołhem i polana wśród niéj, grzbiet Odrytu, polana nad Wołosatką, dolna i górna, polany na szczycie Beskidu i Czeremchy, las między témi szczytami. Najwyżéj: na wszystkich połoninach koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza jako bardzo cechująca roślina.

H. murorum L. α) *silvaticum* Neilr. W jedlinach, mniéj w buczynach, bardzo częste aż po 1024 m. Najwyżéj: bnczyny aż po szczyt Magóry łomniańskiéj, Odryt, Jaworniki, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d. Być może, że odmianę tę przeoczyłem w buczynach Halicza i Beskidu; w Tatrach rośnie ona jeszcze wśród kosodrzewu.

H. murorum L. β) *polyphyllum* Neilr. Pospolite w rzadszych i suchszych jedlinach i buczynach, zapustach, a w znacznych wysokościach także na łąkach aż na najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy i Halicza, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, polany nad Wołosatką i wśród buczyn pod Dołhem, polana na szczycie Jaworników, lasy na Haliczu, Odrycie i t. d.

H. sabaudum L. W dorzeczu Strwiąża po brzegach lasów i po zrębach bardzo rzadkie aż po 500 m. (Zręby pod Kuszmieniem, Brusno).

H. umbellatum L. Po brzegach leśnych, wśród krzaków, a w znacznych wysokościach także na łąkach, rzadkie aż po najwyższe szczyty 1335 m. (Malinowiszcze, zarośla pod Osikowcem, górna polana nad Wołosatką, połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza aż po szczyty obydwu ostatnich, tu prócz zwykłéj formy także odmiana *linearifolium* Neilr.).

H. Pilosella-praealtum Neilr. Zwykle w towarzystwie jednéj lub drugiéj rośliny macierzystéj, dość częste: grobla kolejowa powyżéj Chyrowa, żwiry rzéczne naprzeciw Starzawy i nad potokiem Stebnikiem, polana na północnym stoku Odrytu, murawy wśród krzaków pomiędzy Ustrzykami górnemi a Wołosatém, dolna część buczyn na północnym stoku Beskidu.

Mulgedium alpinum Less. W buczynach, zwłaszcza nad potokami leśnémi od 750 m. aż do górnéj granicy buka 1200 m. dość częste. (Przełęcz między szczytami Jaworników i Żukowa (850 m.), Beskid od 750 m. aż po szczyt i wzdłuż grzbietu do Czeremchy, buczyny nad Wołosatką (870 m.) i koło górnéj ich granicy pod Krzemieniem i Haliczem).

Campanulaceae.

Phyteuma orbiculare L. Nader rzadkie po skalistych miejscach: koło szczytu Krzemienia 1320 m. Roślina ta pojawia się znów dopiéro

w okolicach poniżéj Przemyśla (200 m.), jéj obszar rozsiedlenia jest więc bardzo rozerwany.

Ph. spicatum L. Bardzo częste po jedlinach i buczynach, wyżéj także na łąkach aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny koło Halicza i Tarnicy, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, buczyny na Haliczu i Beskidzie, Odryt i t. d.

Campanula rotundifolia L. *β*) *grandiflora* Neilr. (= *Scheuchzeri* Vill.) Na łąkach Halicza i Beskidu od 800 m. aż po najwyższe szczyty 1348 m. nierzadka. (Polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza).

C. rhomboidalis L. *β*) *lanceolata* Alph. DC. Na łąkach Halicza od 700 m. aż na połoniny 1300 m. dość częsta i liczniejsza od poprzedzającéj. (Łąki tuż poniżéj Wołosatego, obydwie polany nad Wołosatką, polany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą, połoniny koło Tarnicy i Halicza).

C. Trachelium L. W jedlinach i wśród krzaków rzadka aż po 750 m. (Brusno, zrąb pod Kuszmieniem, zarośla pod Osikowcem, Odryt od północy). W Tatrach aż po górną granicę świérka.

C. rapunculoides L. Koło dróg i na polach ornych bardzo rzadka aż po 850 m. (Lutowiska, najwyższe pola nad Wołosatką).

C. patula L. Po suchych łąkach, groblach, zapustach, w przerzedzonych lasach, nader pospolita aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: wszystkie połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza aż po szczyty, polany na Beskidzie i Czeremsze, Odryt, Jaworniki i t. d.

C. persicifolia L. Po brzegach leśnych, wśród krzaków, a w znacznych wysokościach na łąkach, w ogóle dość częsta; w dorzeczu Strwiąża: buczyna naprzeciw Suszycy, Wałyńskie, krzaki pod Malinowiszczem; po długiéj przerwie znów na połoninach aż na najwyższe szczyty 1348 m. (połoniny koło Krzemieni i koło Tarnicy).

C. glomerata L. Pospolita po suchych stokach i łąkach, w zapustach i przerzedzonych lasach aż na najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: wszystkie połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza, polany na szczytach Beskidu, Czeremchy, Odrytu i t. d. W dorzeczu Strwiąża nie widziałem jéj, może przypadkowo.

Rubiaceae.

Galium vernum Scop. Nader pospolite na suchych łąkach, stokach, wśród zapustów, w przerzedzonych lasach aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: szczyt Tarnicy. połonina pod Haliczem, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, polany na grzbietach Odrytu i Magóry łomniańskiéj i t. d.

G. Aparine Wimm. et Grab. Wśród krzaków (*var. α. verum* Wimm.) i na polach (*var. β. infestum* Wimm.) rzadkie aż do 400 m.

(Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa, krzaki naprzeciw Suszycy, pola powyżéj Chyrowa i naprzeciw Starzawy).

G. palustre L. Częste na podmokłych łąkach lub bagnach, niemniéj nad leśnémi potokami aż po 850 m. Najwyżéj: polana dolna nad Wołosatką, moczary powyżéj cerkwi wołosatskiéj, buczyna pod Dołhem, bagna koło Lutowisk, las Stebnik i t. d.

G. boreale L. Nader rzadkie nad suchémi brzegami buczyny naprzeciw Suszycy 350 m., nie należy więc do flory górskiéj.

G. Schultesii Vest. Gatunek ten podałem w moim: „Spisie roślin naczyniowych z okolicy Przemyśla“ jako *silvaticum* L., co niniejszém prostuję. W dorzeczu Strwiąża rzadkie (zrąb na Brusnie), od górnéj granicy buczyn Halicza aż po najwyższe szczyty 1348 m. dość częste. (Górna granica buczyn pod Tarnicą, połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza aż po szczyty). W Tatrach aż po górną granicę świérka.

G. verum L. Po suchych łąkach i stokach dość częste aż po 1130 m. (Suche miejsca koło ujścia Wałyńskiéj doliny, łąki koło Stebnika, Lutowiska, łąki między Ustrzykami górnémi a Wołosatém, dolna polana nad Wołosatką, polana na szczycie Czeremchy).

G. Mollugo L. Bardzo pospolite na suchych łąkach i groblach, w zapustach, zrębach, w przerzedzonych lasach i na żwirach aż po 1130 m. Najwyżéj: polana na szczycie Czeremchy, polana wśród buczyn pod Dołhem, polana dolna nad Wołosatką, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polana na grzbiecie Odrytu, łąka u północnych stóp Odrytu i t. d.

Sherardia arvensis L. W dorzeczu Strwiąża na polach ornych rzadka aż po 630 m. (Pola naprzeciw Starzawy, ugory pod Malinowiszczem, ugór na szczycie Wałyńskiego, pola od Ustrzyk dolnych pod Kamienną Ławorta).

Asperula odorata L. Bardzo pospolita w buczynach i jedlinach, rzadziéj w zrębach i zapustach aż do górnéj granicy buka 1200 m. Najwyżéj: górna granica buka pod Tarnicą i pod Haliczem, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, Odryt, Magóra łomniańska i t. d.

A. Aparine MB. Nader rzadka aż po 600 m. w krzakach na wilgotnych łąkach na południe od Lutowisk.

Lonicereae.

Lonicera Xylosteum L. Bardzo pospolita po jedlinach, mniéj po buczynach, zrębach i zapustach aż po 800 m. Najniżéj: już od 370 m. w buczynie naprzeciw Suszycy, w jedlinach w Wałyńskiéj dolinie, Malinowiszcze, Woroniów i t. d. Najwyżéj: Odryt od północy, dolny brzeg lasów, Ostre po szczyt, Jaworniki prawie po szczyt, Kamienna Ławorta od północy, Stebnik i t. d.

L. nigra L. W jedlinach i buczynach, zrębach i zaroślach od 450 aż po 900 m. pospolita. Najniżéj: zręby na Brusnie i pod Kuszmieniem, zarośla pod Osikowcem, Woroniów i t. d. Najwyżéj: grzbiet Jaworników, Odryt od północy, u stóp północnych Beskidu wołosat-

skiego, dolna część buczyn na Magórze łomniańskiéj i t. d. Powyżéj 900 m. nie widziałem jéj; może ją tylko przeoczyłem, bo w Tatrach jest jeszcze w kosodrzewie.

Viburnum Opulus L. Bardzo częste w jedlinach (zwłaszcza nad potokami), mniéj w buczynach, po zrębach i zapustach, ale tylko w dorzeczu Strwiąża aż po szczyt Kamiennéj Ławorta 769 m. Najwyżéj: buczyny i jedliny Kamiennéj, Brusno, Osikowiec, Kuszmień i t. d.

Sambucus Ebulus L. Wśród krzaków, na zrębach, groblach i nad brzegiem suchych łąk dość częsty aż po 600 m. (Łąka naprzeciw Suszycy, grobla kolejowa poniżéj Starzawy, suchy stok i krzaki pod Malinowiszczem, krzaki nad potokiem Łużkiem pod Ostrykowcem, zręby na Oratyku od zachodu i suche stoki tamże, łąka na południe od Lutowisk).

S. nigra L. Bardzo pospolity po jedlinach (zwłaszcza koło potoków), mniéj po buczynach, zrębach, zapustach i na łąkach aż po 950 m. Najwyżéj: północny stok Beskidu wołosatskiego, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, brzeg lasu pod Magórą stuposiańską między Stuposianami a Bereżkami, północny stok Odrytu, południowy stok Magóry łomniańskiéj i t. d.

S. racemosa L. Bardzo częsty po jedlinach i zrębach, rzadszy po buczynach i wśród zarośli aż po 900 m. Najwyżéj: krzaki między Ustrzykami a Wołosatém, szczyt Trochaniec na Odrycie, Jaworniki od północy, las Stebnik, Brusno i t. d. W buczynach Halicza i Beskidu nie widziałem jéj; może z powodu przeoczenia.

Oleaceae.

Fraxinus excelsior L. Dziko rosnący jesion nader rzadki w jedlinach (tylko niedaleko szczytu Kamiennéj Ławorta 750 m.). Po wsiach często sadzony: Jasień, Stebnik, Bystre.

Syringa vulgaris L. Sadzony tu i ówdzie po wsiach. Koło Steinfels kilka okazów w szczerém polu.

Apocyneae.

Vinca minor L. W sośninach nader rzadka aż po 400 m. (Powyżéj Terła na stokach Wałyńskiego). Nie należy, jak się zdaje, do flory górskiéj.

Gentianeae.

Gentiana cruciata L. Bardzo rzadka po żwirach i suchych stokach aż po 550 m. (Stoki między Ilmą a Łopusznicą, żwir nad Stebnikiem poniżéj Huty).

G. asclepiadea L. Nader pospolita, jedna z najpospolitszych roślin w tych stronach, w jedlinach i buczynach, zrębach i zapustach, niemniéj na łąkach aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najniżéj: (w bu-

czynach naprzeciw Suszycy jeszcze jéj nie ma), w jedlinach Wałyńskiego już od 370 m., gdzieindziéj jednak rzadko poniżéj 400 m. jak: Malinowiszcze, Woroniów i t. d. Najwyżéj: wszystkie połoniny pod Tarnicą, Krzemieniami i Haliczem aż po szczyty, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, Odryt, Magóra łomniańska i t. d.

G. Amarella L. β) *grandiflora* Neilr. Po łąkach suchych dość częsta od 500 m. aż na połoniny 1300 m. (Grzbiet Ilmy, a po długiéj przerwie znów od 850 m.: polana dolna nad Wołosatką, polana wśród buczyn pod Dołhem, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, połonina koło Tarnicy).

G. ciliata L. Po suchych, gliniastych stokach bardzo rzadka aż po 450 m. (Pod Malinowiszczem, stoki między Bereżkami dolnemi a Ustrzykami dolnemi).

Erythraea Centaurium Pers. W dorzeczu Strwiąża dość częsta na polach, żwirach, aż po 630 m. (Ugory, suche stoki i brzeg lasu pod Malinowiszczem, żwir naprzeciw Starzawy i nad Stebnikiem poniżéj Huty, ugór koło szczytu Wałyńskiego).

Menyanthes trifoliata L. W moczarach i na zabagnionych łąkach bardzo rzadka aż po 700 m. (Łąki w Stuposianach, błota między Ustrzykami górnemi a Wołosatém).

Labiatae.

Mentha silvestris L. α) *lanceolata* Neilr. Nad leśnémi potokami, po kałużach, mokrych żwirach, po rowach we wsiach, wśród zarośli bardzo częsta aż po 800 m. Najwyżéj: dolny rąbek buczyny pod Dołhem i na północnym stoku Beskidu, Wołosate, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, koło Bereżek i t. d.

M. arvensis L. α) *genuina* Neilr. Nad leśnémi potokami, po zrębach, zaroślach, ale jeszcze więcéj na polu orném dość częsta aż po 850 m. (Pola powyżéj Chyrowa, kałuże nad Stebnikiem w Krościenku, ściernìska nad Stebnikiem koło Huty, zręby pod Kuszmieniem, Lutowiska, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, Beskid od północy u dołu, pola powyżéj cerkwi wołosatskiéj i nad Wołosatką tuż pod lasami).

Lycopus europaeus L. Na potokami leśnémi i w zaroślach, na mokrych łąkach i w kałużach, na żwirach rzadki aż po 600 m. (Wałyńskie, żwir naprzeciw Starzawy, kałuże nad dolnym potokiem Stebnikiem, zarośla pod Osikowcem, łąki koło Bereżek).

Salvia glutinosa L. W buczynach i jedlinach, zwłaszcza nad leśnémi potokami, niemniéj po zrębach i zapustach pospolita aż po górną granicę buka 1200 m. Najwyżéj: górna granica buczyn pod Tarnicą, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny na stokach pod Beskidem i Haliczem, Odryt, Magóra łomniańska, Jaworniki i t. d.

S. pratensis L. Na łąkach bardzo rzadka aż po 360 m. (Łączka pod lasem naprzeciw Suszycy). Nie należy do flory górskiéj.

S. verticillata L. Na suchych stokach i łąkach, ugorach, żwirach rzadka aż po 630 m. (Łąka poniżéj Starzawy, suche stoki pod Malinowiszczem, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego, żwir nad górnym Stebnikiem, brzegi lasów koło Stuposian). W Tatrach o wiele wyżéj, jeszcze w dolnych końcach dolin 900 m.

Origanum vulgare L. Po suchych stokach, wśród krzaków, po brzegach leśnych i na żwirach dość częste aż po 600 m. (Suche miejsca w Wałyńskiéj dolinie u dołu, Malinowiszcze, żwir nad Stebnikiem od ujścia aż po wieś Stebnik, zrąb poniżéj Kuszmienia, olszynka na zachodnim stoku Oratyka, zarośla pod Osikowcem, brzeg lasu między Stuposianami a Bereżkami). W Tatrach miejscami aż po górną granicę świérka 1500 m.

Thymus Serpyllum L. Po suchych łąkach i stokach, groblach, żwirach i w zapustach bardzo pospolity aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza aż po szczyty, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, polany na grzbietach Odrytu, Magóry łomniańskiéj, Jaworników i t. d.

Calamintha Acinos Clairv. Po miejscach żwirem pokrytych nader rzadka aż po 370 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy). Nie należy, zdaje się, do flory górskiéj.

C. Clinopodium Benth. Na suchych stokach i łąkach, wśród krzaków, na żwirach, po brzegach leśnych bardzo częsta aż na połoniny 1200 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą tuż nad lasem, buczyna pod Dołhem i polana w niéj, polana na grzbiecie Odrytu, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, brzeg lasu między Stuposianami a Bereżkami i t. d.

Prunella vulgaris L. Po łąkach niezbyt mokrych, koło dróg choćby leśnych, wśród zarośli, na ugorach i żwirach bardzo pospolita aż na połoniny 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, ścieżki w buczynach na grzbiecie między Beskidem a Czeremchą i na północnym stoku Beskidu, wszystkie polany wśród buczyn pod Dołhem i Tarnicą i nad Wołosatką, polana na grzbiecie Magóry łomniańskiéj i t. d.

Scutellaria galericulata L. Bardzo rzadka po mokrych łąkach i po wsiach aż po 720 m. (Łąki w Bereżkach, Wołosate koło cerkwi).

Nepeta nuda L. Po wsiach i wśród krzaków bardzo rzadka aż po 650 m. (Krościenko, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém).

Glechoma hederacea L. α) *glabriuscula* Neilr. Po wsiach, koło dróg chociażby leśnych, na polu orném, w ogóle na miejscach więcéj odsłoniętych częsta, ale tylko w dorzeczu Strwiąża, aż po 550 m. Najwyżéj: Bandrów, Stebnik i t. d.

G. hederacea L. β) *hirsuta* Endl. W buczynach i jedlinach, po zrębach i zapustach, więc w miejscach zacienionych, bardzo pospolita aż po 1024 m. Najwyżéj: buczyny na grzbiecie i południowym stoku Magóry łomniańskiéj, Jaworniki, Ostre, Kamienna Ławorta, Stebnik i t. d.

Lamium amplexicaule L. W dorzeczu Strwiąża rzadkie na polu

ornėm i po groblach aż po 600 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa po Starzawę, pola powyżėj Chyrowa, naprzeciw Starzawy i powyżėj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta). W Tatrach jeszcze blizko 900 m.

L. purpureum L. W dorzeczu Strwiąża dość częste na polu ornėm, na groblach i po wsiach aż po 600 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa po Starzawę, pola powyżėj Chyrowa, Starzawa, Krościenko, pola powyżėj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta). W Tatrach jeszcze powyżėj 900 m.

L. maculatum L. Nad potokami wśród jedlin i buczyn bardzo częste aż po górną granicę buka 1100 m. Najwyżėj: poniżėj górnėj granicy buczyn pod Tarnicą, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, pod Beskidem od północy i nad Wołosatką, Odryt, Magóra łomniańska, i t. d. W Tatrach o wiele wyżėj, jeszcze nawet w krainie kosodrzewu rozprószonego.

L. album L. Po wsiach, lub w pobliżu ich częste aż po 600 m. Najwyżėj: Czarna, Michniowiec, Bandrów, Stebnik i t. d.

Galeobdolon luteum Huds. W jedlinach i buczynach, mniėj po zrębach i zapustach, bardzo pospolite aż po 1024 m. Najwyżėj: grzbiet Magóry łomniańskiėj, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d. W buczynach Halicza i Beskidu musiałem ją przeoczyć, gdyż ta roślina dochodzi w Tatrach do górnėj granicy świėrka 1400 m., przynajmniėj w niektórych miejscach, jak tuż pod szczytem Łysanek.

Leonurus Cardiaca L. Bardzo rzadki po wsiach i groblach aż po 600 m. (Grobla kolejowa poniżėj Starzawy, Michniowiec). Pomimo, że znalazłem gatunek ten w Michniowcu, nie zaliczam go do roślin górskich, bo go zresztą nigdzie już więcėj w górach nie widziałem.

Galeopsis Tetrahit L. Na polu ornėm, w suchych i przerzedzonych lasach częsta, zwłaszcza w wyższėj części okolicy, aż po 1100 m. Najwyżėj: buczyna na grzbiecie między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, polana dolna nad Wołosatką, pola na grzbiecie Odrytu i powyżėj cerkwi wołosatskiėj i t. d.

G. pubescens Bess. Po wsiach i jedlinach bardzo rzadka aż po 470 m. (Krościenko, dolny brzeg jedlin na Osikowcu).

G. speciosa Mill. W jedlinach i buczynach, mniėj po zrębach i zapustach, częsta aż do górnėj granicy buka 1200 m. Najwyżėj: górna granica buczyn pod Dołhem, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, pod Beskidem od północy, nad Wołosatką, grzbiet Odrytu i t. d.

Stachys alpina L. W jedlinach a częściėj w buczynach aż do górnėj ich granicy 1200 m., w ogóle rzadka. (Ilma, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, górna granica buczyn pod Tarnicą, połonina na stoku południowo-zachodnim między Haliczem a Krzemieniem tuż powyżėj lasu).

S. silvatica L. W jedlinach i buczynach, po zrębach i zapustach pospolita aż po 1130 m. Najwyżėj: buczyna na grzbiecie między Beskidem a Czeremchą aż po szczyty, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem od północy, Odryt, Magóra łomniańska i t. d.

S. palustris L. Na polu orném, po łąkach mokrych częsta aż po górną granicę uprawy zbóż 850 m. (Najwyżéj: pola nad Wołosatką i powyżéj cerkwi wołosatskiéj, łąki koło Bereżek, pola koło Lutowisk i t. d.).

Betonica officinalis L. W przerzedzonych lasach nader rzadka aż po 400 m. (Malinowiszcze u dołu).

Aiuga reptans L. Po lasach, zrębach i zapustach, na łąkach nader pospolita aż po 1024 m. Najwyżéj: las na grzbiecie Magóry łomniańskiéj, polany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą, polana na grzbiecie Odrytu, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ława Ławorta i t. d.

A. genevensis L. Po suchych stokach i łąkach, groblach, ugorach dość częsta aż po 630 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, łączka pod buczyną naprzeciw Suszycy, ugory pod Malinowiszczem i koło szczytu Wałyńskiego, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego). Okazy z łąki naprzeciw Suszycy są po większéj części zwykłe, ale między niemi znalazłem jeden okaz odmiany z liśćmi okrążkowémi (forma *verticillata*).

Verbenaceae.

Verbena officinalis L. Na dolnym końcu wsi Wołosatego (700 m.) kilka okazów; być może tylko przypadkowo z poblizkich Węgier, niskiém tylko siodłem oddzielonych, przyniesione.

Asperifoliae.

Cerinthe minor L. Po żwirach, suchych stokach, groblach i koło dróg aż po 450 m. dość częsta. (Grobla powyżéj Chyrowa, krzaki naprzeciw Suszycy, żwiry nad Strwiążem koło Suszycy, poniżéj i naprzeciw Starzawy, Smolnica, zrąb pod Kuszmieniem). Nie należy, jak się zdaje, do flory górskiéj.

Echium vulgare L. Na polu orném, na żwirach, lichych łąkach, na groblach i nieurodzajnych stokach bardzo częste aż po 700 m. Najwyżéj: pola i krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, łąki koło Bystrego i koło Bandrowa, pola między Zamłyniem a Jałowem, ugór koło szczytu Wałyńskiego i t. d.

Pulmonaria officinalis L. W lasach, zapustach i zrębach bardzo pospolita aż po 1024 m. Najwyżéj: koło szczytu Magóry łomniańskiéj (1024 m.), buczyna nad Wołosatką (także ponad 1000 m.), Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

Lithospermum arvense L. Na polu orném i na groblach bardzo rzadkie aż po 370 m. (Pola powyżéj Chyrowa, grobla kolejowa od Chyrowa aż po Starzawę). Nie należy więc do flory górskiéj.

L. officinale L. Wśród krzaków, zwłaszcza na żwirach, bardzo rzadkie aż po 450 m. lub nieco wyżéj. (Krzaki naprzeciw Suszycy, żwir poniżéj Starzawy, zarośla nad potokiem Stebnikiem koło Huty).

Anchusa officinalis L. Na groblach nader rzadka aż po 350 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa). Nie należy więc do flory górskiéj.

A. arvensis M. a B. Na piaszczystych polach nader rzadka: pola naprzeciw Starzawy aż popod Malinowiszcze 370—400 m.

Myosotis palustris Roth. Na podmokłych łąkach i w moczarach, nad leśnémi potokami nader pospolita aż na połoniny 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, polany na grzbietach Magóry łomniańskiéj, Jaworników i t. d.

M. silvatica Hoffm. α) *laxa* Neilr. W lasach, po zrębach i zapustach pospolita aż po 1000 m. Najwyżéj: buczyna nad Wołosatką, Magóra łomniańska od południa aż prawie po szczyt, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d. W Tatrach o wiele wyżéj, jeszcze powyżéj górnéj granicy kosodrzewu (1900 z północnéj a 2030 m. z południowéj strony), chociaż w tych wysokościach już odmiana β) *alpestris* Koch. jest o wiele pospolitszą.

M. intermedia Link. W dorzeczu Strwiąża na polu ornem, po groblach, suchych stokach i łąkach dość częsta aż po 600 m. (Pola powyżéj Chyrowa, łączka naprzeciw Suszycy, grobla kolejowa od Chyrowa aż po Starzawę, i znów powyżéj Krościenka, pola koło Obersdorf Wolicy, ścierniska nad Stebnikiem koło Huty, suche zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego, pola powyżéj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta). W Tatrach o wiele wyżéj.

M. sparsiflora Mikan. Wśród krzaków bardzo rzadka aż po 370 m. (Krzaki naprzeciw Suszycy w dwóch miejscach).

Symphytum officinale L. W dorzeczu Strwiąża dość częste aż po 500 m., na łąkach i polach podmokłych, w rowach. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, szczególnie w przyległych rowach, łąki nad Strwiążem poniżéj i powyżéj Starzawy, Malinowiszcze, Terło, grobla kolejowa powyżéj Krościenka, pola podmokłe między Zamłyniem a Jałowem).

S. tuberosum L. Roślina ta, tak pospolita na podgórzu (koło Przemyśla), znika zupełnie w dorzeczu górnego Strwiąża a pojawia się znów dopiéro od górnéj granicy buka począwszy aż na najwyższe szczyty od 1200 do 1335 m. (Górna granica buczyn i połonina pod Tarnicą, połonina koło szczytu Krzemieni).

S. cordatum W. K. W jedlinach i buczynach a to w miejscach zacienionych, wilgotnych, bardzo pospolita aż do górnéj granicy buczyn 1250 m. Najwyżéj: górna granica buczyn pod Tarnicą i pod Haliczem, grzbiet lesisty między Beskidem a Czeremchą, wszystkie buczyny pod pasmem Halicza i Beskidu, Odryt, Magóra łomniańska, Jaworniki, Ostre i t. d. Najniżéj: 250 m., już we wszystkich lasach u wstępu do doliny Strwiąża powyżéj Chyrowa jak: Wałyńskie, buczyna naprzeciw Suszycy, Malinowiszcze, Woroniów i t. d. Po za obrębem tych okolic schodzi jeszcze ta roślina wyjątkowo aż do lasu ostrowskiego powyżéj Przemyśla, więc aż do 220 m.

Cynoglossum officinale L. Na żwirach i groblach bardzo rzadka

aż po 370 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa, żwiry nad Strwiążem poniżéj i naprzeciw Starzawy). Nie należy do flory górskiéj.

Echinospermum Lappula Lehm. Nader rzadkie po piaszczystych groblach aż po 370 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy). Nie należy do flory górskiéj.

Convolvulaceae.

Convolvulus arvensis L. W dorzeczu górnego Strwiąża na polu orném i na suchych stokach rzadki aż po 630 m. (Pola naprzeciw Starzawy, ugory i suche stoki pod Malinowiszczem, ścierniska nad Stebnikiem koło Huty, ugory koło szczytu Wałyńskiego).

Cuscuta europaea L. Na roślinach *Urtica*, *Aegopodium* i podobnych po wsiach i wśród krzaków rzadka aż po 750 m. (Smolnik nad Sanem, Bereżki, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, Wołosate).

Solaneae.

Hyoscyamus niger L. Po wsiach i żwirach bardzo rzadki aż po 470 m. (Żwir poniżéj Starzawy, Steinfels nad Stebnikiem).

Scopolia carniolica Jacq. W lasach nader rzadka koło 460 m. (Dolny brzeg Osikowca naprzeciw Huty, tu dość licznie).

Solanum Dulcamara L. Nad leśnémi potokami, wśród zarośli na wilgotnych miejscach, koło płotów dość częste aż po 750 m. (Zrąb pod Kuszmieniem, jedlina na Brusnie [= Kiczerce], Stebnik, łąki na południe od Lutowisk i koło Stuposian, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, Wołosate).

S. tuberosum L. Po owsie najczęściéj uprawiana roślina aż powyżéj 850 m. n. p. powyżéj Wołosatego, chociaż ją zwykle tylko blizko domów sadzą, zasiewając dalsze pola owsem.

Atropa Belladonna L. W przerzedzonych lasach, a szczególnie po zrębach, dość częsta aż po 500 m. (Zręby na Wałyńskiém, Oratyku, pod Kuszmieniem i na Brusnie, jedliny na Malinowiszczu, Kuszmieniu i Brusnie).

Scrofularineae.

Verbascum sp. Ponieważ nie kwitło, nie mogłem go oznaczyć; z liścia albo *thapsiforme* Schrader albo *Thapsus* L. Dolny brzeg buczyny naprzeciw Suszycy 350 m.

V. nigrum L Na żwirach, groblach i lichych łąkach rzadka aż po 500 m (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy i koło Terła, żwir nad Stebnikiem od ujścia aż po Steinfels, łąki koło Stebnika).

Scrofularia nodosa L. Bardzo pospolita po lasach wilgotnych, zrębach i zapustach, rzadziéj na żwirach i polach aż po 950 m. co najmniéj. Najwyżéj: stok północny Beskidu, buczyna nad Wołosatką

i pod Dołhem, grzbiet Magóry łomniańskiéj, Odryt, Jaworniki, Ostre i t. d.

S. Scopolii Hoppe. W buczynach rzadziéj jedlinach, a szczególnie często po wsiach, bardzo częsta aż po górną granicę buczyn 1200 m. Najwyżéj: górna granica buczyn pod Haliczem i pod Tarnicą, polana na szczycie Czeremchy, grzbiet lesisty między Beskidem a Czeremchą, grzbiet Magóry łomniańskiéj, Odryt i t. d. W Tatrach jeszcze tu i ówdzie w kosodrzewie aż po 1700 m.

Linaria minor Desfont. Na piasczystych groblach i polach aż po 450 m. (Grobla kolejowa koło Smolnicy, ścierniska nad Stebnikiem koło „Huty").

L. vulgaris Mill. W dorzeczu Strwiąża częsta na ugorach, żwirach, groblach i po zrębach aż po 630 m. Najwyżéj: ugór koło szczytu Wałyńskiego, zrąb na Brusnie, koło wsi Stebnika i t. d. W Tatrach aż popod regle 900 m. Koło Wzniesienia przemyskiego znalazł jeden z mych uczniów okaz, którego korony kwiatowe miały po 3 ostrogi, tak zwane pelorion.

Digitalis ambigua Murr. Nader rzadka po brzegach leśnych koło 420 m.: dolny brzeg Woroniowa naprzeciw Smolnicy. W Tatrach jeszcze w krainie kosodrzewu.

Veronica Anagallis L. Po rowach i moczarach rzadka aż po 750 m. (Żwir nad Strwiążem naprzeciw i moczary powyżéj Starzawy, Smolnica, Stebnik, Wołosate).

V. Beccabunga L. Po rowach, kałużach, potokach, choćby leśnych, pospolita aż powyżéj 900 m. Najwyżéj: buczyny pod Beskidem od północy i pod Dołhem, buczyna tuż pod grzbietem Magóry łomniańskiéj od północy, Odryt, Jaworniki, Ostre i t. d. W Tatrach jeszcze wysoko w krainie kosodrzewu.

V. scutellata L. W kałużach nader rzadka, jeszcze koło 600 m.: obok gościńca w lesie na północnym stoku Ostrego.

V. Chamaedrys L. Jedna z najpospolitszych roślin, po suchych stokach i łąkach, nad brzegami lasów, po zrębach i zapustach aż na najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: połonina koło szczytu Krzemieni, połoniny pod Tarnicą i pod Haliczem, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, polany na grzbietach Odrytu i Kamiennéj Ławorta i t. d.

V. montana L. W jedlinach i buczynach zacienionych, po zrębach bardzo częsta aż po 950 m. Najwyżéj: Beskid od północy, buczyny pod Dołhem, grzbiet Magóry łomniańskiéj, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

V. officinalis L. Po suchych lasach, zrębach, zapustach, a w znacznéj wysokości także na łąkach nader pospolita aż po najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: połoniny koło szczytów Halicza i Krzemieni, połonina pod Tarnicą, polany koło szczytów Beskidu i Czeremchy, polany na grzbiecie Odrytu i Magóry łomniańskiéj i t. d.

V. serpyllifolia L. W lasach przetrzebionych, zwłaszcza po ścieżkach leśnych, po zrębach i zapustach, po groblach, żwirach bardzo

pospolita aż po 1024 m. Najwyżéj: buczyna na grzbiecie Magóry łomniańskiéj, buczyny pod Dołhem i pod Beskidem, Odryt, Jaworniki, Ostre, las Stebnik i t. d. W Tatrach jeszcze w krainie kosodrzewu.

V. arvensis L. Na polu ornêm, po żwirach, groblach, mniéj po zrębach i zapustach, częsta ale tylko w dorzeczu Strwiąża, aż po 600 m. Najwyżéj: zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego, pola powyżéj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta, zręby pod Kuszmieniem i t. d.

V. agrestis L. *β) parvifolia* Neilr. Po groblach nader rzadka koło 350 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa).

V. Buxbaumii Tenore. Na polu ornêm, po wsiach i żwirach, groblach i zrębach częsta aż po 800 m. Najwyżéj: pola koło Wołosatego, Bereżki, Bandrów, pola powyżéj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta i t. d.

V. hederifolia L. W krzakach i na polu ornêm bardzo rzadka aż po 370 m. (Pola powyżéj Chyrowa, krzaki naprzeciw Suszycy). Nie należy, jak się zdaje, do flory górskiéj.

Euphrasia officinalis L. *α) pratensis* Neilr. Na łąkach niezbyt mokrych, w zapustach po zrębach pospolita aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: Wszystkie połoniny na pasmie Halicza, polany na Beskidzie, Czeremsze, Magórże łomniańskiéj, Odrycie i t. d.

E. officinalis L. *β) nemorosa* Pers. Po łąkach lub starych ugorach, żwirach rzadka aż po 600 m. (Żwir nad Strwiążem naprzeciw Starzawy, łąki i ugory od Dźwiniacza dolnego popod Kamienną Ławorta, murawy obok gościńca w lesie na północnym stoku Ostrego, łąki na południe od Lutowisk).

E. Odontites L. Na podmokłych łąkach i na żwirach bardzo rzadka aż po 570 m. (Żwiry nad Strwiążem naprzeciw Starzawy i nad dolnym Stebnikiem, łąki koło Stuposian).

Pedicularis palustris L. Na podmokłych łąkach i w moczarach bardzo rzadka aż po 420 m. (Łączka naprzeciw Krościenka, rowy kolei poniżéj Kowalówki obok Krościenka). W Tatrach aż po 900 m.

Rhinanthus Crista galli L. *α) minor* Döll. Na suchych (rzadko na podmokłych) łąkach i stokach, wśród krzaków pospolity aż po 1130 m. Najwyżéj: polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, polany powyżéj cerkwi wołosatskiéj, nad Wołosatką (dolną) i wśród buczyn pod Dołhem (więc pod Haliczem o całe 200 m. niżéj niż na Czeremsze), polany na grzbiecie Odrytu i na szczycie Jaworników i t. d.

Rh. Crista galli L. *β) maior* Döll. Na łąkach podmokłych, na polu ornêm, po zrębach i zapustach dość częsty aż po 750 m. (Łąki poniżéj i powyżéj Starzawy nad Strwiążem, zapust na Wałyńskiém ku Terłu, zręby na Brusnie, pola między Zamłyniem a Jałowem, łąki na południe od Lutowisk i koło Bereżek, pola powyżéj cerkwi wołosatskiéj).

Rh. alpinus Baumg. *β) lanceolatus* Neilr. Na łąkach podeschłych od 850 m. aż po najwyższe szczyty 1348 m. dość częsty. (Polany obydwie nad Wołosatką i na szczytach Beskidu i Czeremchy, połonina

pod Tarnicą od lasu aż po szczyt (tu licznie) i koło szczytu Krzemieni).

Melampirum nemorosum L. Nader rzadkie aż po 400 m. w buczynach. (Tylko w dolnéj części buczyny naprzeciw Suszycy, tu jednak bardzo licznie).

M. silvaticum L. Od 850 m. (tu jeszcze nielicznie) aż po najwyższe szczyty 1348 dość częste. (Obydwie polany nad Wołosatką, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, wszystkie połoniny na pasmie Halicza, tu miejscami licznie).

Orobanche Epithymum DC. Na suchych stokach i łąkach rzadka aż po 1300 m. (Suche miejsca w dolinie Wałyńskiéj 370 m., a potém po długiéj przerwie znów na polanach koło szczytów Beskidu (1104 m.) i Czeremchy i na połoninach pod Tarnicą i pod Haliczem).

O. flava Mart. Na korzeniach rośliny *Petasites albus* Gärtn. w buczynie nad Wołosatką około 870 m. kilkanaście okazów. Roślina z okolic przemyskich niezawodnie tu należy; ten sam gatunek widziałem także w Tatrach, mianowicie w dolinie „Rothbaumgrund“ w Alpach bielskich na wysokości koło 1100 m. Zasiąg pionowy dla téj rośliny sięgałby więc od 250 do 1100 m.

Lathraea Sqamaria L. W buczynach rzadka, w jedlinach (mięszanych) bardzo częsta aż po 850 m. Najwyżéj: buczyna na Magórze łomniańskiéj od południa, Ostre, las Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

Primulaceae.

Primula elatior Jacq. W lasach, zrębach, zapustach, a w znacznéj wysokości także na łąkach bardzo pospolita aż po 1300 m. Najwyżéj: połoniny pod Haliczem i pod Tarnicą, polany na szczycie Beskidu i Czeremchy, lesisty grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, polana pod Dołhem, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre i t. d.

P. officinalis Scop. Tylko w dorzeczu Strwiąża, w saméj dolinie tylko do 370 m., na pasmie zaś Ilmy aż po 600 m., dość częsta po suchych łąkach i stokach, w krzakach. (Łąka, krzaki i buczyna naprzeciw Suszycy, zrąb w Stawnym lesie, zarośla na grzbiecie Magóry tarnawskiéj; grobla kolejowa powyżéj Chyrowa, łąka nad Strwiążem powyżéj Starzawy). Nie należy więc do flory górskiéj.

Lysimachia vulgaris L. W dorzeczu Strwiąża aż po 769 m. rzadka na polu ornêm, koło potoków leśnych i na łąkach, tu zwykle wśród krzaków. (Łąka poniżéj Starzawy, Wałyńskie, pola w Obersdorf-Wolicy, Brusno, Kamienna Ławorta, tuż obok szczytu).

L. Nummularia L. Prawie tylko w dorzeczu górnego Strwiąża, tu aż po 700 m. pospolita po ścieżkach leśnych, na łąkach, na polu ornêm, na groblach, żwirach i w moczarach. Najwyżéj: zabagniony potoczek pod buczyną Kamiennéj Ławorta, las Stebnik, Ostre, stary ugór koło Dźwiniacza dolnego popod Kamienną Ławorta, Bandrów i t. d.

L. nemorum L. W lasach pospolita aż po górną granicę buczyn 1200 m. Najwyżéj: górna granica buczyn pod Tarnicą, lesisty grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre i t. d.

Anagallis arvensis L. *α*) *phoenicea* Neilr. Na polu orném i na żwirach dość częsta aż po 630 m. (Pola naprzeciw Starzawy i pod Malinowiszczem, żwir nad dolnym Stebnikiem, pola koło Mszańca, pola powyżéj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego).

Trientalis europaea L. Nader rzadka na połoninach podmokłych koło 1250 m. Tylko na połoninie pod Tarnicą.

Ericaceae.

Calluna vulgaris Salisb. Na suchych stokach i wśród zarośli rzadka aż po 800 m. (Stoki od Ilmy ku Łopusznicy, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego, sośnina na Ostrem, jałowe stoki Magóry łomniańskiéj ku Mszańcowi). W Tatrach jeszcze wysoko w kosodrzewie.

Vaccinium Myrtillus L. W lasach, a w znacznéj wysokości także na łąkach; w niższéj części okolicy, więc w dorzeczu Strwiąża, jeszcze rozprószone (Malinowiszcze, krzaki od Łopusznicy ku Woroniowu, zarośla pod Osikowcem), od 700 m. w górę zaś więcéj rozpowszechnione i pospolite po buczynach i połoninach aż po szczyty 1348 m., koło szczytów Tarnicy i Halicza w wielkich masach.

V. Vitis idaea L. W dorzeczu Strwiąża nie widziałem go, chociaż jeszcze o wiele niżéj (koło 250 m.) w okolicy przemyskiéj rośnie. Po długiéj więc przerwie dopiéro od 600 m. w górę po mszystych lasach i łąkach przyleśnych dość częste aż po najwyższe szczyty 1348 m. (Sośnina na Ostrem, obydwie polany nad Wołosatką, polana na szczycie Beskidu, połoniny koło Tarnicy, Halicza i Krzemieni aż po szczyty).

V. uliginosum L. Nader rzadkie po moczarach, koło 650 m. (Łąki podmokłe między Ustrzykami górnemi a Wołosatém).

Pirolaceae.

Pirola rotundifolia L. W lasach i zapustach rzadka aż po 900 m. (Zapust na Wałyńskiém ku Terłu, Malinowiszcze, Jaworniki od południa i na grzbiecie, Magóra łomniańska od północy). W Tatrach widziałem ją bardzo rzadko, ale za to jeszcze powyżéj górnéj granicy kosodrzewu, na Gomółce i na Jatkach 2000 m.

P. chlorantha Sw. Nader rzadka w mszystych borach koło 400 m. (Sośnina na zachodnim stoku Wałyńskiego ku Terłu).

P. minor L. W lasach bardzo częsta aż powyżéj 900 m. Najwyżéj: polana na grzbiecie Odrytu, buczyny pod Beskidem, nad Wołosatką i pod Dołhem, Magóra łomniańska, Jaworniki, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d. W Tatrach jeszcze częsta w krainie kosodrzewu.

P. secunda L. W buczynach rzadka, w jedlinach (mięszanych) bardzo częsta aż po 950 m. Najwyżéj: Magóra łomniańska od południa, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

P. uniflora L. W lasach, zwłaszcza jedlinach, częsta aż po 950 m. Najwyżéj: Magóra łomniańska od południa, Odryt, Jaworniki, Stebnik, Kamienna Ławorta od północy, Brusno i t. d.

P. umbellata L. W borach mszystych rzadka aż po 650 m. (Sośnina na Wałyńskiém ku Terłu, Malinowiszcze, Brusno, las Stebnik).

Monotropeae.

Monotropa Hypopitys L. Nader rzadka po mszystych borach koło 400 m. (Sośnina na Wałyńskiém ku Terłu). W Tatrach o wiele wyżéj.

Umbelliferae.

Sanicula europaea L. W lasach i po zrębach bardzo pospolita aż po 1100 m. Najwyżéj: lesisty grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre i t. d.

Astrantia maior L. β) *montana* Stur. Od 1100 aż po najwyższe szczyty dość częsta po polanach 1335 m. (Polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, połoniny koło Tarnicy, Halicza i koło szczytu Krzemieni).

A. maior L. γ) *vulgaris* Stur. Po lasach i polanach częsta aż po 1000 m. Najwyżéj: buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem, polany pod Dołhem i nad Wołosatką (dolna), krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, łąki koło Bereżek. Potém dopiéro znów na Woroniowie, Ilmie, Wałyńskiém i w buczynie naprzeciw Suszycy.

Aegopodium Podagraria L. Wzdłuż potoków leśnych, po zrębach i zapustach bardzo pospolite aż po górną granicę buczyn 1200 m. Najwyżéj: górna granica buka pod Tarnicą, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem, Odryt, Magóra łomniańska i t. d.

Carum Carvi L. Po łąkach, stokach, zapustach, groblach i żwirach bardzo pospolity aż po 1024 m. Najwyżéj: polana na grzbiecie Magóry łomniańskiéj aż po szczyt, polana wśród buczyn pod Dołhem, łąki u stóp północnych Odrytu i t. d. W Tatrach widziałem kmin jeszcze koło górnéj granicy świérka 1400 m., ale już bardzo rzadko.

Pimpinella Saxifraga L. Na suchych łąkach i w zapustach bardzo częsta aż po 1134 m. Najwyżéj: polana na szczycie Czeremchy, polana wśród buczyn pod Dołhem, polana dolna nad Wołosatką, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polana na grzbiecie Odrytu.

P. magna L α) *indivisa* Neilr. Po łąkach niezbyt suchych, nad leśnemi potokami bardzo częsta aż po 900 m. Najwyżéj: polana na

grzbiecie Odrytu, polana dolna nad Wołosatką, łąki u stóp północnych Odrytu i koło Bereżek, las Stebnik (tu przejściowa forma do odmiany β) *laciniata* Wallr.) i t. d. W Tatrach jeszcze w krainie kosodrzewu, chociaż tu już przeważają formy o mocno pociętym liściu.

Aethusa Cynapium L. Po wsiach nader rzadka aż po 400 m. (Krościenko). Nie należy, jak się zdaje, do flory górskiéj.

Selinum Carvifolia L. W zapustach aż po 550 m. bardzo rzadka. (Krzaki pod Malinowiszczem, Malinowiszcze, zapust na Wałyńskiém ku Terłu).

Angelica silvestris L. α) *latisecta* Neilr. Po zapustach i łąkach rzadka aż po 700 m. (Malinowiszcze, łąki na południe od Lutowisk i u północnych stóp Odrytu, krzaki między Ustzykami górnemi a Wołosatém).

A. silvestris L. β) *angustisecta* Neilr. Na połoninach od 1200—1300 m. bardzo rzadka. (Połoniny pod Tarnicą i pod Haliczem).

Pastinaca sativa L. Po zapustach i po wsiach rzadka aż po 750 m. (Malinowiszcze, Krościenko, Hoszów, Wołosate).

Heracleum Sphondylium L. α) *latilobatum* Neilr. Po łąkach i zapustach częste aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, polana dolna nad Wołosatką, buczyna pod Dołhem, polana na grzbiecie Odrytu i t. d.

Laserpitium latifolium L. W okolicy przemyskiéj aż po 300 m. Po długiéj przerwie znów na połoninach 1200 m. po najwyższe szczyty 1348 m. (Połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza dość licznie).

Daucus Carota L. W dorzeczu Strwiąża na ugorach i suchych stokach, w zapustach rzadki aż po 630 m. (Ugór i suche stoki pod Malinowiszczem, Malinowiszcze, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego).

Anthriscus silvestris Hoffm. α) *pratensis* Neilr. Po lasach, łąkach i wsiach rzadki aż po 600 m. (Woroniów od północy i południa, Bandrów, łąki na południe od Lutowisk).

A. silvestris Hoffm. β) *alpestris* Wimm. Nad potokami lub moczarami leśnémi, w zrębach i zapustach, mniéj po łąkach, pospolity, aż po górną granicę buka 1200 m. Najwyżéj: górna granica buka pod Tarnicą i pod Haliczem, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Beskidem, nad Wołosatką i pod Dołhem, las na grzbiecie Odrytu, Jaworniki, Ostre, Kamienna Ławorta, las Stebnik i t. d.

Chaerophyllum bulbosum L. Po brzegach lasów i w zaroślach bardzo rzadkie aż po 370 m. (Krzaki i buczyna naprzeciw Suszycy). Nie należy do flory górskiéj.

Ch. hirsutum L. Wzdłuż potoków i moczarów leśnych i na łąkach mokrych bardzo pospolite aż na połoniny 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, górna granica buczyn pod Tarnicą, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem, Odryt, Magóra łomniańska, Jaworniki, Ostre, Stebnik i t. d.

Ch. aromaticum L. Wśród krzaków na łąkach lub wzdłuż potoków leśnych częste aż po 950 m. Najwyżéj: buczyna nad Wołosatką,

buczyna pod Dołhem i polana wśród niéj, Odryt, łąka koło Bereżek i t. d.

Pleurospermum austriacum Hoffm. W okolicy pagórkowatéj koło Przemyśla aż po 300 m. Po długiéj przerwie znów od 1100 aż po najwyższe szczyty 1335 m. na polanach i połoninach, rzadkie. (Polana górna nad Wołosatką, połoniny pod Tarnicą i Haliczem, koło szczytu Krzemieni).

Araliaceae.

Adoxa moschatellina L. Rzadsza po buczynach i wśród krzaków (olszy białéj), częsta po jedlinach mięszanych aż po 1100 m. Najwyżéj: buczyna pod Tarnicą (koło 100 m. pod górną granicą tejże), Odryt, Ostre, Stebnik i t. d. W Tatrach jeszcze w dolnym rąbku kosodrzewu 1500 m.

Hedera Helix L. Rzadsza po buczynach, częsta po jedlinach (mięszanych) aż po 550 m., więc tylko w dorzeczu Strwiąża. Najwyżéj: Brusno, Osikowiec, Kuszmień, Oratyk nad potokiem „Kraśniczki", grzbiet Magóry tarnawskiéj i t. d.

Corneae.

Cornus sanguinea L. Po przerzedzonych lasach i w zapustach dość częsta aż po 460 m. (Krzaki i buczyna naprzeciw Suszycy, Wałyńskie, suche miejsca i brzeg leśny pod Malinowiszczem, zarośla pod Osikowcem).

Loranthaceae.

Viscum album L. Pasożytuje jak w okolicy przemyskiéj tylko na jodle, dość częste aż po grzbiet Ostrego 804 m. (Stawny las, Wałyńskie, Malinowiszcze, Krzemień krościeński, Ostrykowiec, Kuszmień, Ostre).

Crassulaceae.

Sedum roseum Scop. Na skałach szczytu Tarnicy nader rzadkie 1348 m.

S. Telephium L. β) *ochroleucum* Neilr. Po polach bardzo rzadkie aż po 450 m. (Łopusznica, Obersdorf-Wolica).

S. Fabaria Koch. Po brzegach leśnych i połoninach, zwłaszcza na kamienistym gruncie, od 420 m. aż po najwyższe szczyty 1348 m. częste. (Brusno, grzbiet Odrytu, brzeg lasów pod Magórą stuposiańską od Stuposian, lasy pod Kiczerą pomiędzy Bereżkami a Ustrzykami górnemi, krzaki pomiędzy Ustrzykami a Wołosatém, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, górna granica buczyn pod Haliczem, polana na szczycie Czeremchy, połoniny pod Tarnicą, Haliczem i Krzemieniami aż po szczyty).

S. acre L. Na groblach i żwirach dość częste aż po 370 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa przez Starzawę aż po Smolnicę, żwiry nad Strwiążem obok Suszycy, poniżéj i naprzeciw Starzawy). W Tatrach jeszcze koło Zakopanego 850 m., a nawet u górnéj granicy świérka 1500 m. na Choczu.

Sempervivum montanum L. Od górnéj granicy buka aż po najwyższe szczyty 1200—1348 m. po skalistych miejscach. (Połonina pod Tarnicą, tuż ponad lasem i koło szczytu, szczyt Krzemieni).

Saxifrageae.

Saxifraga Aizoon Jacq. Na skałach rzadka od 1250 aż po szczyty 1335 m. (Skały na połoninie pod Haliczem, szczyt Krzemieni).

Chrysosplenium alternifolium L. Nad potokami i moczarami leśnémi, w zrębach, bardzo pospolite aż po 1100 m. Najwyżéj: grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Beskidem i pod Dołhem, Odryt, grzbiet i stoki Magóry łomniańskiéj, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d. W Tatrach jeszcze wysoko w krainie kosodrzewu.

Ribesiaceae.

Ribes Grossularia L. W lasach, po zrębach i zapustach bardzo pospolite aż ponad 900 m., brakuje go jednak koło Halicza i Beskidu. Najwyżéj: Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d. W obec téj pospolitości, muszę cofnąć moje zdanie w „Spisie“ roślin przemyskich, jakoby w okolicy Przemyśla miał być agrest tylko zdziczały; pionowy zasiąg téj rośliny byłby więc od 250 aż do 900 m. Sadzone po wsiach: Starzawa.

R. alpinum L. Jak poprzedzającc, ale od 450 aż po 900 m. dość częste. (Zręby i las na Brusnie, grzbiet Jaworników, niższe części Magóry łomniańskiéj od południa i północy, brzeg lasu pod Kiczerą obok Ustrzyk górnych, buczyna pod Dołhem). Granica górna widocznie przypadkowo tak nisko wypadła.

Ranunculaceae.

Atragene alpina L. Na skałach nader rzadka koło szczytu Krzemienia niższego 1320 m.

Thalictrum aquilegifolium L. W lasach dość częste aż po górną granicę buczyn 1200 m. (Woroniów nad Stranturą, Kuszmień, buczyny pod Beskidem, nad Wołosatką i pod Dołhem, górna granica buczyn pod Haliczem).

Th. angustifolium Wimm. et Grab. Na łąkach nader rzadkie aż po 350 m. (Łąka nad Strwiążem poniżéj Starzawy). Nie należy do flory górskiéj.

Anemone Hepatica L. Po lasach, zwłaszcza mięszanych jedlinach

częsta aż ponad 600 m. ale tylko w dorzeczu Strwiąża. Najwyżéj: Brusno, Oratyk, Ostrykowiec nad Łużkiem, Ilma i t. d.

A. narcissiflora L. Na połoninach od 1200 aż po szczyty 1335 m. rzadka: połonina na południowo-zachodnim stoku między Haliczem a Krzemieniami, koło szczytu Krzemieni.

A. nemorosa L. W lasach, po zrębach i zapustach, a w znacznych wysokościach także na łąkach bardzo pospolita aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy i Halicza, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem, Odryt, Magóra łomniańska i t. d.

A. ranunculoides L. Rzadka nad potokami leśnémi aż po 550 m. (Buczyny naprzeciw Suszycy aż na grzbiet Magóry tarnawskiéj, Ilma, Wałyńskie).

Ranunculus divaricatus Schrank. W kałużach bardzo rzadki aż po 420 m. (Kałuże na żwirach Strwiąża naprzeciw Starzawy i nad Stebnikiem poniżéj tartaku).

R. aconitifolius L. Na połoninach 1300—1335 m. nader rzadki. (Koło szczytu Krzemieni).

R. Flammula L. Na podmokłych łąkach i w kałużach częsty aż po 870 m. Najwyżéj: polana dolna nad Wołosatką, moczary powyżéj cerkwi wołosatskiéj, moczary między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, łąki koło Bereżek i u stóp północnych Odrytu i t. d.

R. Ficaria L. W lasach i zapustach, mniéj po rowach, bardzo częsty aż po 950 m. Najwyżéj: grzbiet Magóry łomniańskiéj i północny jéj stok, Stebnik, Kamienna Ławorta od południa, Kuszmień, Oratyk, Ostrykowiec i t. d.

R. auricomus L. α) *verus*. Na podmokłych łąkach bardzo rzadki aż po 400 m. (Łąki powyżéj Starzawy i naprzeciw Krościenka).

R. cassubicus L. W lasach częsty ale tylko w dorzeczu Strwiąża aż po 769 m. Najwyżéj: buczyny i jedliny Kamiennéj Ławorta aż po szczyt, Osikowiec, Kuszmień, Oratyk, Ostrykowiec, Woroniów i t. d.

R. acris L. Nader pospolity, prawie wszędzie z wyjątkiem miejsc bardzo zacienionych i z wyjątkiem pól ornych, aż po 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, polana na szczycie Czeremchy, polana w lesie poniżéj Tarnicy, dolna polana nad Wołosatką, polany na grzbietach Odrytu i Magóry łomniańskiéj, na szczycie Jaworników i t. d.

R. lanuginosus L. W lasach, zwłaszcza koło potoków leśnych, pospolity aż po 1100 m. Najwyżéj: grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem aż po szczyt, Odryt, Magóra łomniańska, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

R. polyanthemus L. α) *latisectus* Neilr. Na polanach i połoninach od 1100 m. aż po najwyższe szczyty 1348 m. dość częsty. (Polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, połoniny koło Krzemień, Halicza i Tarnicy od lasów aż po szczyty).

R. polyanthemus L. β) *angustisectus* Neilr. Po suchych łąkach i stokach, wśród zarośli bardzo częsty aż po 850 m. Najwyżéj: polana na grzbiecie Odrytu, jałowe miejsca koło szczytu Kamiennéj Ławorta, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego, łąka koło Stebnika, łąki pod Dźwiniaczem dolnym i t. d.

R. repens L. Nader pospolity, najpospolitszy ze wszystkich jaskrów, prawie wszędzie, zwłaszcza koło ściéżek i potoków leśnych—aż po najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: połoniny koło szczytu Krzemieni i pod Tarnicą, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem aż po szczyt, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre i t. d.

R. sardous Crantz. Po wsiach, koło dróg, na lichych łąkach i pastwiskach częsty aż po 780 m. Najwyżéj: Wołosate, Lutowiska, Michniowiec, Bystre, Mszaniec i t. d.

Caltha palustris L. Po mokrych łąkach, moczarach, nad leśnémi potokami i moczarami bardzo pospolita aż po 1100 m. Najwyżéj: grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Beskidem i nad Wołosatką, dolna polana nad Wołosatką, Odryt, Magóra łomniańska, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta od północy i t. d. W Tatrach jeszcze koło górnéj granicy kosodrzewu 2000 m.

Trollius europaeus L. W okolicy przemyskiéj dość częsty. Po długiéj przerwie znów nader rzadki na połoninach koło 1150 m. (Na południowo-zachodnim stoku między Haliczem a Krzemieniem). W Tatrach jeszcze koło 2100 m.

Isopirum thalictroides L. W lasach bardzo częste aż po 1024 m. Najwyżéj: koło szczytu Magóry łomniańskiéj, grzbiet Jaworników, Ostre, Stebnik aż po szczyt, Kamienna Ławorta i t. d.

Aconitum Lycoctonum L. (*flore coeruleo*). Wśród krzaków, nad brzegiem lasów bardzo rzadkie aż ponad górną granicę buka 1150 m. (Brzeg lasu między Stuposianami a Berężkami, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, ponad górną granicą buka pod Krzemieniem małym).

A. variegatum L. W przerzedzonych lasach i po krzakach bardzo rzadkie aż po 850 m. (Osikowiec i zarośla pod nim, krzaki na dolnéj polanie nad Wołosatką). Okazy z Osikowca mają kwiaty blade i pstre, okazy zaś z Wołosatego ciemno-niebieskie.

Actaea spicata L. W lasach bardzo pospolita aż po 1100 m. Najwyżéj: grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem, Odryt, Magóra łomniańska, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

Papaveraceae.

Chelidonium maius L. W okolicy Strwiąża przeważnie w lasach, dość częste aż po 600 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, Woroniów nad Stranturą, Ostrykowiec od północy, Oratyk wzdłuż potoku Kraśniczki, Kuszmień, Osikowiec i zarośla pod nim, Brusno).

Papaver Rhoeas L. Na polu ornèm (szczególnie w zbożu) i na groblach bardzo rzadkie aż po 370 m. (Grobla kolejowa i pola powyżéj Chyrowa, pola w Wałyńskiéj dolinie). Pod Tatrami jeszcze wiele wyżéj: w dolinie Zakopiańskiéj tu i ówdzie.

P. somniferum L. Tu i ówdzie uprawiane aż po 600 m. (Hoszów po Rabbe, Stuposiany).

Corydalis cava Schweigg. et Körte. W lasach podmokłych dość częsta, gdzieniegdzie nader liczna aż po 800 m. (Buczyna naprzeciw Suszycy aż po grzbiet Magóry tarnawskiéj, Stawny las, Wałyńskie, zwłaszcza pod wierch, las Stebnik aż po szczyt, Ostre).

Cruciferae.

Turritis glabra L. Wśród zarośli, po suchych brzegach leśnych i na groblach, rzadka aż po 500 m. przeszło. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, krzaki i brzeg buczyny naprzeciw Suszycy, zarośla nad górnym Stebnikiem).

Arabis hirsuta Scop. W dorzeczu Strwiąża dość częsta aż po 500 m. w suchych, przerzedzonych lasach, w zaroślach, po suchych łąkach, groblach i żwirach. (Grobla kolejowa i żwiry poniżéj Starzawy, łączka i buczyna naprzeciw Suszycy, Malinowiszcze, łączka nad dolnym potokiem „Kraśniczki", zręby na Oratyku, zarośla nad górnym Stebnikiem). W Tatrach miejscami jeszcze w dolnéj części kosodrzewu 1600 m.

A. arenosa Scop. (*simplex* Neilr. jak w okolicy przemyskiéj). Na kamienistych stokach bardzo rzadka aż po 400 m. (Krzaki i buczyna naprzeciw Suszycy, w miejscach odsłoniętych). W Tatrach po żwirach rzécznych aż po 1000 m., gdy druga odmiana (*multiceps* Neilr.) aż po 2000 m. sięga.

A. Halleri L. W jedlinach, zrębach, zapustach i na polanach bardzo częsta od 400 m. aż na połoniny 1200 m. Najniżéj: łączka nad dolnym potokiem „Maksymowem" 400 m., suche miejsca koło „Huty" nad Stebnikiem 450 m., zarośla pod Osikowcem 460 m. i t. d. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą niedaleko lasu, grzbiet Odrytu, polanka na północnym stoku Odrytu, Jaworniki, Ostre, Stebnik aż po szczyt i t. d.

Cardamine impatiens L. W jedlinach, mniéj w buczynach częsta aż po 900 m. (Wałyńskie, Malinowiszcze, Woroniów na wielu miejscach, Ostrykowiec od północy i na grzbiecie, Oratyk, Kuszmień, buczyna pod Dołhem aż popod polanę).

C. hirsuta L. β) *silvatica* Gaud. Wzdłuż potoków i moczarów leśnych, po zrębach, pospolita aż po 900 m. Najwyżéj: buczyny pod Dołhem i pod Beskidem, Magóra łomniańska od południa, Odryt, Jaworniki, Ostre, las Stębnik, Kamienna Ławorta od północy i t. d.

C. pratensis L. Po łąkach i nad potokami leśnemi rozprószona i rzadka aż po 1300 m. (Łąka naprzeciw Krościenka, Kuszmień, Ostre, łąka na południe od Lutowisk, połonina pod Tarnicą).

C. amara L. α) *glabra* Neilr. Na podmokłych łąkach lub w moczarach, zwłaszcza nad potokami leśnémi pospolita aż po 900 m. Najwyżéj: buczyny pod Dołhem, pod Magórą łomniańską od południa i północy, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta od północy i t. d. W Tatrach widziałem w tych wysokościach już tylko odmianę *Opicii* Presl., która sięga aż po górną granicę kosodrzewu 2000 m.

Dentaria glandulosa WK. W lasach pospolita aż po 950 m. Najwyżéj: buczyny Magóry łomniańskiéj od południa, grzbiet Jaworników, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, Ostre, las Stebnik po szczyt, Kamienna Ławorta i t. d.

D. bulbifera L. W lasach i zrębach bardzo pospolita aż po 1024 m. Najwyżéj: grzbiet i wszystkie stoki Magóry łomniańskiéj, buczyny nad Wołosatką i pod Beskidem, Odryt, Jaworniki, Ostre, las Stebnik, Kamienna Ławorta od południa i t. d.

Sisymbrium officinale Scop. Po wsiach nader rzadkie aż po 400 m. (Krościenko). Nie należy, jak się zdaje, do flory górskiéj.

S. Sophia L. Na piaszczystych groblach nader rzadkie aż po 350 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa). Nie należy do flory górskiéj.

Alliaria officinalis Andrz. W lasach i zapustach, zwłaszcza niedaleko potoków, bardzo rzadka aż po 600 m. (Woroniów od północy, zarośla pod Osikowcem, grzbiet Ostrykowca).

Barbarea vulgaris R. Br. β) *patens* Neilr. Na żwirach, groblach i koło dróg dość częsta aż po 450 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, żwiry poniżéj Starzawy, wieś Starzawa, żwiry nad dolnym Stebnikiem, koło potoku Łużka pod Ostrykowcem).

Brassica oleracea L. Uprawiana dość często (n. p. Lutowiską, Stuposiany, Bereżki i t. d.).

Sinapis arvensis L. Na polu orném, po wsiach i groblach dość częsta aż po 600 m., gdzieniegdzie jeszcze dość liczna. (Pola powyżéj Chyrowa i naprzeciw Starzawy, wieś Starzawa, grobla kolejowa powyżéj Krościenka, pola nad Stebnikiem poniżéj „Huty“, pola powyżéj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta, pola koło Mszańca, Lutowiska).

Diplotaxis muralis DC. Nader rzadka na grobli kolejowéj powyżéj Chyrowa koło 350 m. Podejrzywam, że rośnie tu przypadkowo obcém nasieniem zasiana.

Alyssum calycinum L. Po groblach i żwirach dość częste aż po 400 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa do Starzawy, stok kamienisty pod krzakami naprzeciw Suszycy, żwiry nad Strwiążem poniżéj i naprzeciw Starzawy, żwir nad dolnym Stebnikiem). Nie należy, zdaje się, do flory górskiéj.

Lunaria rediviva L. Nad leśnémi potokami bardzo częsta od 450 aż po 900 m. (Ostrykowiec od północy i na grzbiecie, Oratyk nad potokiem „Kraśniczki“ i od zachodu, Kuszmień, Osikowiec, Brusno, Kamienna Ławorta od północy, las Stebnik od dołu aż prawie

po szczyt, Ostre, Jaworniki od północy, Odryt, Magóra łomniańska od południa, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem).

Draba verna L. Na polu ornėm, po groblach i suchych nieurodzajnych stokach rzadka aż po 500 m. (Pola powyżėj Chyrowa, grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, stok zachodni Krzemienia krościeńskiego).

Roripa austriaca Bess. Kilka okazów koło płotów w Bereżkach koło 600 m., jak się zdaje, przypadkowo.

R. silvestris Bess. Na polach ornych, koło dróg i po wsiach, na groblach i łąkach, czy pastwiskach lichych, bardzo częsta aż po 780 m. Najwyżėj: Wołosate, droga z Ustrzyk górnych do Wołosatego, Bereżki, Bandrów, pola powyżėj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ława i t. d.

R. rusticana Gren. et Godr. Na polu ornėm koło Zadwórza, jak się zdaje, zdziczała.

Neslia paniculata Desv. Na polach ornych i po groblach bardzo rzadka aż po 600 m. (Grobla kolejowa powyżėj Chyrowa, pola naprzeciw Starzawy i powyżėj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta).

Bunias orientalis L. W dorzeczu Strwiąża dość częsty aż po 450 m. na polach ornych, po groblach i suchych łąkach. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, łąka naprzeciw Suszycy, łąki nad Strwiążem poniżėj i powyżėj Starzawy, pola nad Stebnikiem koło Huty). Potėm znów po długiėj przerwie w zaroślach między Ustrzykami górnemi a Wołosatėm 650 m.

Thlaspi campestre L. Po groblach bardzo rzadkie aż po 370 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, miejscami dość licznie). Pod Tatrami jeszcze w Zakopiańskiėj dolinie 850 m.

Th. arvense L. Na polach ornych i po groblach rzadka aż po 500 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, pola naprzeciw Starzawy, koło Obersdorf-Wolicy i powyżėj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta).

Capsella Bursa pastoris Moench. α) *integrifolia* Neilr., a przeważnie β) *runcinnata* Neilr. Na ścieżkach, choćby leśnych, po groblach, wsiach i na polach ornych bardzo częsta i liczna aż po 650 m. Najwyżėj: droga z Ustrzyk górnych do Wołosatego, Lutowiska, Bandrów, pola powyżėj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta i t. d. odmiana *coronopifolia* Neilr. na grobli powyżėj Chyrowa.

Raphanus Raphanistrum L. Na polach ornych, zwłaszcza na glebie piaszczystėj częsty i liczny aż do górnėj granicy uprawy owsa 900 m. Najwyżėj: pola powyżėj cerkwi wołosatskiėj, między Ustrzykami górnemi a Wołosatėm, koło Stuposian i Bereżek, koło Lutowisk, koło Mszańca, powyżėj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta i t. d.

Resedaceae.

Reseda lutea L. Po groblach piaszczystych nader rzadka aż po

370 m. Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa. (W okolicy przemyskiéj jeszcze koło Dobromila).

Droseraceae.

Parnassia palustris L. Po łąkach, bagnach i zapustach bardzo rzadka aż po 600 m. (Bagna powyżéj Starzawy, Malinowiszcze, łąka koło Czarnéj). W Tatrach jeszcze w krainie kosodrzewu częsta.

Violaceae.

Viola hirta L. α) *pratensis* Neilr. W zapustach, po brzegach leśnych dość częsta, ale tylko w dorzeczu Strwiąża aż po 560 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa, krzaki i buczyna naprzeciw Suszycy, grzbiet Magóry tarnawskiéj, zarośla w Wałyńskiéj dolinie u dołu, zarośla na północ od stacyi kolejowéj w Starzawie, zarośla od Łopusznicy aż po Woroniów).

V. silvestris Kit. α) *micrantha* Döll. W lasach, po zrębach i zapustach bardzo pospolita aż po 1100 m. Najwyżéj: koło 100 m. niżéj górnéj granicy buka pod Tarnicą, buczyna pod Beskidem koło 950 m. i niżéj, buczyna pod Dołhem koło 950 m., Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

V. canina L. β) *brevifolia* Neilr, Na suchych stokach i łąkach, po zaroślach, na żwirach i ugorach bardzo częsta aż po 900 m. Najwyżéj: polana wśród buczyn pod Dołhem, polana dolna nad Wołosatką, polana na grzbiecie Odrytu, suche jałowe stoki Magóry łomniańskiéj ku Mszańcowi, polany na szczycie i stoku północnym Jaworników, łąka u północnych stóp Odrytu i t. d.

V. mirabilis L. Wśród zarośli nader rzadka koło 500 m. (Zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego).

V. biflora L. Nader rzadka nad leśnémi potokami: pod Beskidem od północy koło 850 m.

V. tricolor L. α) *micrantha* Neilr. (*arvensis* Murr.). Na polach ornych, po żwirach, groblach i zapustach bardzo częsta aż po 650 m. Najwyżéj: ugory na północnym stoku Ostrego, łąki koło Bystrego, ugór koło szczytu Wałyńskiego, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego. Do téj odmiany należy większa część tego gatunku z okolicy przemyskiéj.

V. tricolor L. β) *macrantha* Neilr. (= *saxatilis* Schmidt). Po groblach, ugorach, żwirach, zrębach i zapustach częsta, aż po 900 m. (Żwir poniżéj Starzawy, krzaki i brzeg buczyny naprzeciw Suszycy, suche stoki pod Malinowiszczem, ugory na Magórze tarnawskiéj, stoki Gliwy, zręby poniżéj Kuszmienia, jałowe stoki Magóry łomniańskiéj ku Mszańcowi, grzbiet Odrytu, Bereżki, dolna polana nad Wołosatką). Odmiana ta pojawia się tu i ówdzie już także na polach ornych w okolicy przemyskiéj, np. na Winnéj górze, koło Bucowa i Starzawy.

V. heterophylla Bert. β) *gracilis* Koch. Na polanach i połoninach od 660 m. aż po najwyższe szczyty 1335 m. dość częsta a na połoninach miejscami liczna. (Łąka u północnych stóp Odrytu, polana na grzbiecie Odrytu, polana wśród buczyn pod Dołhem, obydwie polany nad Wołosatką, polana na szczycie Beskidu, połoniny koło Tarnicy, Halicza i pod Dołhem, szczyt Krzemieni). Roślina ta, którą poznać można po drobnych wypustkach u korzeni, rośnie także po skalistych miejscach w Tatrach, jak np. pod Kominami Tylkowémi naprzeciw „Krakowa“.

Caryophylleae.

Herniaria glabra L. Po żwirach bardzo rzadka aż po 450 m. (Żwir nad Strwiążem naprzeciw Starzawy i nad dolnym Stebnikiem).

Spergula arvensis L. Na polach ornych, po zrębach dość częsta aż po górną granicę uprawy owsa, miejscami więc do 1000 m. (Pola koło Obersdorf-Wolicy, Stebnik, zręby pod Kuszmieniem, pola powyżéj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta, pola na grzbiecie Odrytu, między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, i powyżéj cerkwi wołosatskiéj, tu bardzo liczna).

Sclcranthus annuus L. (przeważnie *laxus* Neilr.). Na polach ornych, po groblach, zrębach, zapustach, bardzo częsty aż po górną granicę uprawy owsa, miejscami jak *Spergula* aż po 1000 m. Najwyżéj: pola powyżéj cerkwi wołosatskiéj, na grzbiecie Odrytu, koło Ustrzyk górnych, ugór na Wałyńskiém, pola powyżéj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta i t. d.; odmiana *congestus* Neilr. na grobli kolejowéj powyżéj Chyrowa.

Sagina procumbens L. α) *glaberrima* Neilr. Na lichych łąkach i pastwiskach, na polach ornych, po zrębach i zapustach częsta aż po 1300 m. Najwyżéj: połoniny pod Tarnicą i pod Haliczem, polana na grzbiecie Magóry łomniańskiéj, na szczycie i południowym stoku Jaworników, łąka u stóp północnych Odrytu i t. d.

S. procumbens L. β) *ciliata* Neilr. Jak poprzedzająca, ale nader rzadka koło 600 m. (Łąki koło Bystrego).

S. nodosa Meyer. Na mokrych, mszystych łąkach nader rzadka koło 600 m. (Łąka na północ od Czarnéj).

Arenaria serpyllifolia L. Na żwirach, groblach, na polach ornych i po zapustach częsta aż po 650 m. Najwyżéj: jałowe stoki Magóry łomniańskiéj, żwir nad Stebnikiem aż po wieś Stebnik; wszystkie inne miejscowości leżą koło 400 m. i niżéj, zwłaszcza u wstępu do doliny górnego Strwiąża.

Mochringia trinervia Clairv. W lasach, zrębach i zapustach pospolita aż po 950 m. Najwyżéj: buczyny pod Dołhem, Magóra łomniańska od południa, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik aż po szczyt, Kamienna Ławorta i t. d.

Stellaria media Vill. α) *oligandra* Neilr. Po ścieżkach leśnych, po zapustach i groblach, na polach ornych i po wsiach częsta aż po

750 m. Najwyżéj: Odryt i Ostre od północy, droga z Ustrzyk górnych do Wołosatego, Bereżki, Brusno, Osikowiec, pola powyżéj Ustrzyk dolnych popod Kamienną Ławorta i t. d.

S. Holostea L. W lasach (szczególnie jedlinach mięszanych), zrębach, zapustach, a w znacznéj wysokości także na łąkach bardzo pospolita aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: szczyty Tarnicy i Krzemieni, połoniny pod Tarnicą i pod Haliczem, buczyna na Magórze łomniańskiéj od południa, grzbiet Odrytu, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta od południa i t. d.

S. graminea L. Po suchych łąkach i stokach, groblach, ugorach i zaroślach pospolita aż na połoniny 1200 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą niedaleko lasu, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, polany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą, dolna polana nad Wołosatką, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polany na grzbietach Magóry łomniańskiéj i Odrytu, na szczycie Jaworników i t. d.

S. uliginosa Murr. Nad leśnémi moczarami i potokami, w rowach, dość częsta aż po 800 m. (Wałyńskie, rowy poniżéj Krościenka, Oratyk wzdłuż potoku koło „Huty", kałuże koło Stebnika, Jaworniki od południa, Odryt od północy, buczyna pod Dołhem).

S. nemorum L. Nad moczarami i potokami leśnémi, mniéj po zrębach i zapustach, bardzo pospolita aż na połoniny 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, górna granica buczyn pod Tarnicą i pod Haliczem, grzbiet Beskid - Czeremcha, w ogóle wszystkie buczyny na pasmie Halicza i Beskidu, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

Cerastium glomeratum Thuill. Po groblach i wsiach bardzo rzadkie aż po 750 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, Wołosate).

C. triviale Link. α) *hirsutum* Neilr. Po łąkach lichych i pastwiskach, na groblach, żwirach, na polach ornych, koło dróg, choćby leśnych, bardzo pospolite po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny pod Tarnicą, Krzemieniami i Haliczem, polana na szczycie Czeremchy, polany w buczynach pod Dołhem i pod Tarnicą, polana dolna nad Wołosatką, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polany na grzbietach Magóry łomniańskiéj i Odrytu, polana na szczycie Jaworników i t. d.

C. triviale Link. β) *glandulosum* Neilr. Nader rzadkie po zrębach: na Brusnie, koło 500 m.

C. triviale Link. ε) *macrocarpum* Schur. Na połoninach o wiele liczniejsze niż piérwsza odmiana: połoniny pod Tarnicą, Krzemieniami i pod Haliczem aż po szczyty, 1200—1348 m.

C. arvense L. Na żwirach, groblach i na suchych łąkach dość częste aż po 1100 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa i powyżéj Krościenka, żwiry poniżéj i naprzeciw Starzawy, żwir nad dolnym Stebnikiem, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego (600 m.) a po długiéj przerwie znów na polanie koło szczytu Beskidu).

Malachium aquaticum Fries. Na mokrych żwirach nader rzadkie koło 450 m.: nad Stebnikiem koło „Huty".

Dianthus Armeria L. Po suchych stokach i zaroślach bardzo rzadki aż po 600 m. (Suche miejsca pod Malinowiszczem, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego).

D. barbatus L. Na łąkach suchych od 620 m. aż po najwyższe szczyty 1348 m. częsty, ale tylko od Odrytu począwszy w górę. (Polana na grzbiecie Odrytu 850 m., łączki między Bereżkami a Ustrzykami górnemi 620 m., krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém 650 m., obydwie polany nad Wołosatką (od 850 m. w górę), polany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, połoniny koło szczytów Tarnicy, Krzemieni i Halicza, tu miejscami bardzo licznie).

D. Carthusianorum L. Koło Przemyśla bardzo częsty a po długiéj przerwie znów koło szczytu Krzemienia niższego 1320 m.

D. deltoides L. Po suchych łąkach bardzo rzadki aż po 1220 m. (Łąki koło Stebnika, połonina pod Haliczem tuż ponad lasem.)

Saponaria officinalis L. Na żwirach bardzo rzadka aż po 500 m. (Żwir poniżéj Starzawy i nad górnym Stebnikiem).

Silene Behen Wib. W okolicy przemyskiéj dość częsta; po długiéj przerwie znów od 650 m. aż po szczyty 1348 m. częsta, ale tylko w pobliżu pasma Halicza. (Łąki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polany obydwie nad Wołosatką, polany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, połonina pod Haliczem, szczyty Krzemieni i Tarnicy).

S. gallica L. Na polach ornych nader rzadka koło 400 m. (Ugór pod Malinowiszczem).

S. nutans L. Po suchych lasach i groblach bardzo rzadka aż po 400 m. (Buczyna naprzeciw Suszycy, grobla kolejowa koło Smolnicy). W Tatrach o wiele wyżéj: jeszcze w górnéj części lasów.

Melandrium album Garcke. Po groblach i na polach ornych bardzo rzadkie aż po 500 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy i koło Smolnicy, pola między Zamłyniem a Jałowem).

M. rubrum Garcke. W lasach, zrębach i zapustach bardzo pospolite aż po 1100 m. Najwyżéj: grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod szczytem Beskidu, pod Dołhem i nad Wołosatką, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

Lychnis Flos cuculi L. Na mokrych łąkach i w moczarach pospolita aż po 900 m. Najwyżéj: polana wśród buczyn pod Dołhem, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, łąka u północnych stóp Odrytu, łąki na południe od Lutowisk, potok na południowym stoku Jaworników, moczary pod buczyną na Kamiennéj Ławorta i t. d.

Agrostemma Githago L. Na polach ornych, szczególnie w zbożu, bardzo rzadka aż po 760 m. (Pola powyżéj Chyrowa, między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, powyżéj cerkwi wołosatskiéj).

Malvaceae.

Malva silvestris L. Po wsiach i żwirach bardzo rzadka aż po 750 m. (Krościenko, żwiry nad górnym Stebnikiem, Wołosate).

M. rotundifolia L. Po wsiach nader rzadka koło 400 m. (Krościenko).

Tiliaceae.

Tilia parvifolia Ehrh. Wśród lasów i zapustów dość częsta aż po 600 m. (Buczyna naprzeciw Suszycy, Ostrykowiec od północy i jego grzbiet, zręby poniżéj Kuszmienia, Oratyk od zachodu i nad potokiem „Kraśniczki“, Osikowiec i zarośla pod nim).

T. grandifolia Ehrh. Jak poprzedzająca, ale rzadka, aż po 750 m. (Krzaki naprzeciw Krościenka, Brusno, Kamienna Ławorta od północy, Odryt od północy). Sadzona tu i ówdzie po wsiach np. w Bereżkach.

Hypericineae.

Hypericum humifusum L. Na ugorach bardzo rzadkie aż po 630 m (Ugory pod Malinowiszczem i koło szczytu Wałyńskiego).

H. perforatum L. W dorzeczu Strwiąża po suchych stokach, groblach i żwirach rzadkie aż po 630 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż po Starzawę, suche stoki pod Malinowiszczem, żwir nad dolnym Stebnikiem, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego).

H. quadrangulum L. Po łąkach mokrych i wzdłuż potoków i moczarów leśnych bardzo pospolite aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: połoniny koło Tarnicy, Krzemieni i Halicza, górna granica buczyn pod Tarnicą i pod Haliczem, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy i grzbiet lesisty między niemi, wszystkie buczyny pod pasmem Halicza i Beskidu i polany wśród nich, polany na grzbiecie i północnym stoku Odrytu, las Stebnik i t. d.

H. tetrapterum Fries. Na mokrych łąkach nader rzadkie koło 600 m. (Łąki na południe od Lutowisk).

H. hirsutum L. W jedlinach, po zrębach i zaroślach dość częste aż po 500 m. (Wałyńskie, Malinowiszcze, zręby i jedliny na Brusnie, zręby na Oratyku od zachodu, Oratyk wzdłuż potoku „Kraśniczki“, zręby pod Kuszmieniem poniżéj i powyżéj tartaku, zarośla pod Osikowcem).

Tamariscineae.

Myricaria germanica Desv. Na żwirach i groblach częsta i zwykle bardzo liczna, ale tylko w dorzeczu Strwiąża górnego i potoku Mszańca aż po 600 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, żwiry nad Strwiążem poniżéj i naprzeciw Starzawy, suche stoki pod Malinowiszczem, nad potokiem w Łopusznicy, żwiry nad Stebnikiem

od ujścia aż po wieś Stebnik, nad Pastewnikiem koło Hoszowa, nad potokiem Mszańcem koło Michniowiec). Nad górnym Sanem i jego dopływami rośliny téj, jak się zdaje, brakuje. W dolinach tatrzańskich podchodzi aż prawie po 1000 m.

Acerineae.

Acer Pseudoplatanus L. Drzewo w lasach i zapustach bardzo pospolite aż po górną granicę buczyn, nie tworzy jednak nigdzie samo dla siebie większych gajów, ale jest rozprószone po rozmaitych lasach. Najwyżéj: górna granica buczyn pod Krzemieniami i pod Haliczem, grzbiet lesisty między Beskidem a Czeremchą, w ogóle wszystkie buczyny na pasmie Halicza i Beskidu, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, las Stebnik (tu miejscami koło szczytu bardzo liczny), Kamienna Ławorta i t. d. W Tatrach dochodzi do górnéj granicy świérka jeszcze w formie wysokopiennéj, chociaż już grubość pni rzadko kiedy przechodzi 1 lub 2 decymetrów; w dolnym rąbku kosodrzewiny 1500 m. jeszcze mniejsze pnie.

A. platanoides L. W mięszanych jedlinach częsty aż po 600 m., ale tylko w dorzeczu Strwiąża. (Woroniów nad Stranturą, Ostrykowiec nad Łużkiem, na grzbiecie i od północy, Oratyk wzdłuż potoku „Kraśniczki“, Kuszmień, Osikowiec, Brusno z obu stron, Kamienna Ławorta od południa).

Acer campestre L. Po brzegach leśnych bardzo rzadki aż po 600 m. (Krzaki i buczyna naprzeciw Starzawy, Brusno niedaleko szczytu).

Polygaleae.

Polygala vulgaris L. α) *achaetes* Döll. i β) *comosa* Döll. Po suchych łąkach i stokach, groblach, zaroślach bardzo pospolita (zwłaszcza piérwsza odmiana) aż po 1130 m. Najwyżéj: polany na szczytach Czeremchy i Beskidu, obydwie polany nad Wołosatką, polany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polany na szczytach Magóry łomniańskiéj, Odrytu i Jaworników, murawy na Ostrém i t. d.

Celastrineae.

Evonymus europaeus L. W lasach i zapustach częsty aż po 700 m., ale tylko w dorzeczu Strwiąża. Najwyżéj: Kamienna Ławorta od południa, Osikowiec, Kuszmień, Oratyk od zachodu, grzbiet i stok północny Ostrykowca i t. d.

E. verrucosus Scop. Po suchych lasach aż po 400 m. bardzo rzadka. (Buczyna naprzeciw Suszycy, Malinowiszcze).

Rhamneae.

Rhamnus Frangula L. W lasach wilgotnych, wśród krzaków na

łąkach, w zapustach i po zrębach bardzo częsta aż po 680 m. Najwyżéj: krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, łąka u północnych stóp Odrytu, las Stebnik, Brusno, Kuszmień i t. d.

Empetreae.

Empetrum nigrum L. Po skalistych szczytach Tarnicy i Halicza w dół aż po 1250 m.

Euphorbiaceae.

Euphorbia helioscopia L. Na polu ornėm, po żwirach, koło dróg, częsta aż po 750 m. Najwyżéj: pola powyżéj cerkwi wołosatskiéj, Bereżki, pola koło Lutowisk, Bandrów, ugór koło szczytu Wałyńskiego, pola koło Mszańca i t. d.

E. platyphyllos L. β) *stricta* Neilr. Na polu ornėm, po żwirach, lichych łąkach, bardzo częsta od Chyrowa aż po 750 m. Najwyżéj: stok Magóry łomniańskiéj ku Mszańcowi tuż pod lasem (750 m.), łąki koło Bereżek (600 m.), pola koło Lutowisk, ugory koło szczytu Wałyńskiego i na Ostrém, pola koło Mszańca i t. d.

E. pilosa L. γ) *trichocarpa* Neilr. Nad górną granicą buczyn pod Krzemieniem 1170 m. kilkanaście okazów. Oznaczenie nie ulega żadnéj wątpliwości: liść owłosiony, na brzegu drobno piłkowany, owoc drobniuteńkiėmi wystającėmi punkcikami pokryty i z rzadka owłosiony.

E. amygdaloides L. W lasach, po zrębach i zapustach bardzo pospolita aż po 1250 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, buczyny pod Beskidem aż popod szczyt, pod Dołhem i nad Wołosatką, Odryt, buczyny na grzbiecie i stokach Magóry łomniańskiéj, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

E. Cyparissias L. Na żwirach, groblach, suchych stokach, wśród zarośli i po zrębach bardzo pospolita aż po 650 m., ale tylko w dorzeczu Strwiąża. Najwyżéj: jałowe stoki pod buczyną na Kamiennéj Ławorta, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego, zarośla na grzbiecie Magóry tarnawskiéj, żwir koło Stebnika i t. d.

E. Esula L. Na żwirach i pastwiskach nader rzadka aż po 380 m. (Koło Smolnicy). Nie należy więc do flory górskiéj.

Mercurialis perennis L. W lasach i po zrębach bardzo pospolita, a miejscami nader liczna aż po 1100 m. Najwyżéj: około 100 m. poniżéj górnéj granicy buczyn pod Tarnicą, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Beskidem aż po szczyt, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, buczyny na grzbiecie i stokach Magóry łomniańskiéj, Odryt, Jaworniki, Ostre, las Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

Geraniaceae.

Erodium cicutarium L'Herit. Na piasczystych polach ornych, po groblach i żwirach dość częste aż po 450 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, pola powyżéj Chyrowa, żwiry koło Suszycy, naprzeciw Starzawy i nad dolnym Stebnikiem).

Geranium phaeum L. W lasach wilgotnych bardzo pospolite aż po górną granicę buka 1200 m. Najwyżéj: górna granica buczyn pod Tarnicą, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, polana na szczycie Beskidu, buczyny pod Beskidem, nad Wołosatką i pod Dołhem, buczyny na grzbiecie i stokach Magóry łomniańskiéj, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

G. silvaticum L. Na polanach i połoninach od 1100 m. aż po najwyższe szczyty 1348 m. rzadkie. (Górna polana nad Wołosatką w górze, połonina pod Tarnicą, szczyty Krzemieni i Tarnicy).

G. pratense L. Na łąkach żyznych nader rzadkie koło 500 m. (Hoszów).

G. palustre L. Na wilgotnych łąkach (szczególnie wśród krzaków), nad leśnémi potokami częste aż po 1300 m. (Łąka poniżéj Starzawy, nad górnym Stebnikiem, łąka koło Hoszowa, łąki w Stuposianach, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, polana dolna nad Wołosatką, buczyny pod Dołhem i nad Wołosatką, polana wśród buczyn pod Dołhem, połoniny pod Tarnicą, pod Haliczem i na stoku południowo zachodnim między Haliczem a Krzemieniami; na połoninach w pełnym rozkwicie, kiedy *G. silvaticum* L. już przekwitło i owocuje.

G. pusillum L. Na polu ornèm i koło dróg bardzo rzadkie aż po 400 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, pola w dolnéj części Wałyńskiéj doliny, Krościenko). Nie należy do flory górskiéj.

G. dissectum L. Na polu ornèm bardzo rzadkie aż po 400 m. (Pola w Wałyńskiéj dolinie i naprzeciw Starzawy, ugór pod Malinowiszczem),

G. columbinum L. Na groblach, koło dróg i na polu ornèm dość częste aż po 630 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy, krzaki naprzeciw Suszycy, suchy stok pod Malinowiszczem, ugór koło szczytu Wałyńskiego, wieś Stebnik).

G. robertianum L. W lasach i po zrębach bardzo pospolite aż po 1130 m. Najwyżéj: skały na szczycie Czeremchy (1130 m.), buczyny pod Beskidem (950 m.), pod Dołhem i nad Wołosatką (900 m.), buczyna na południowym (950 m.) i północnym stoku Magóry łomniańskiéj, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

Lineae.

Linum usitatissimum L. Dość często uprawiany aż po 750 m. Najwyżéj: pola powyżéj cerkwi wołosatskiéj, pola koło Bereżek, wieś Stebnik i t. d.

L. catharticum L. Po suchych stokach i łąkach, po zaroślach pospolite aż na połoniny 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą 1300 m. dość licznie, polany wśród buczyn pod Tarnicą (1000 m.), pod Dołhem (900 m.), dolna polana nad Wołosatką, polany na grzbiecie Odrytu, na szczycie Jaworników i t. d.

Oxalideae.

Oxalis Acetosella L. W lasach, po zrębach i zapustach bardzo pospolita aż na połoniny 1250 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, górna granica buczyn pod Tarnicą i Haliczem, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, wszystkie buczyny na pasmie Halicza i Beskidu, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre, las Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

Balsamineae.

Impatiens noli tangere L. W lasach wilgotnych bardzo częste aż po górną granicę buka 1200 m. Najwyżéj: górna granica buczyn pod Tarnicą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Stebnik, Kamienna Ławorta od północy i t. d.

Oenothereae.

Oenothera biennis L. Po groblach nader rzadka koło 380 m. (Grobla kolejowa koło Smolnicy).

Epilobium angustifolium L. W lasach przetrzebionych, po zrębach i zapustach częste aż po najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: szczyty Krzemieni, krzaki między Ustrzykami górnemi a Wołosatém, las Stebnik, Brusno i t. d.

E. hirsutum L. Po rowach koło dróg bardzo rzadkie aż po 550 m. (Hoszów, Smolnik).

E. parviflorum Schreb. W moczarach i kałużach bardzo rzadkie aż po 600 m. (Kałuże na żwirze Stebnika od ujścia aż po wieś Stebnik, moczary na południe od Lutowisk).

E. montanum L. α) *vulgare* Neilr. W lasach, po zrębach i zapustach bardzo pospolite, chociaż wszędzie niezbyt liczne, aż po 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, górna granica buczyn pod Tarnicą i pod Haliczem, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, w ogóle wszystkie buczyny na pasmie Halicza i Beskidu, Odryt, Magóra łomniańska, Jaworniki, Ostre, las Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

E. montanum L. β) *collinum* Gmel. Na polu orném i po skałach bardzo rzadkie aż po 1250 m. (Stary ugór pod Malinowiszczem, połonina pod Tarnicą po skałach). [W okolicy przemyskiéj jeszcze: na starych murach górnego Władycza w Przemyślu].

E. roseum Schreb. Na podmokłych łąkach i wzdłuż potoków leśnych aż po 900 m. bardzo rzadkie. (Łąki na południe od Lutowisk, buczyna nad Wołosatką).

E. trigonum Schrank. Nad leśnémi potokami lub moczarami bardzo rzadkie. (Buczyna nad Wołosatką 950 m., grzbiet między Beskidem a Czeremchą 1100 m.).

E. palustre L. Nad leśnémi moczarami i potokami, na łąkach moczarowatych i w kałużach rzadkie aż po 900 m. (Beskid od północy, polana dolna nad Wołosatką, las Stebnik, kałuże nad górnym Stebnikiem).

Circaea lutetiana L. W lasach (szczególnie koło potoków) i po zrębach bardzo częsta aż po 1100 m. Najwyżéj: grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Beskidem od północy aż po szczyt, pod Dołhem i nad Wołosatką, Odryt, Jaworniki od północy, las Stebnik, Kamienna Ławorta, Brusno i t. d.

C. alpina L. W lasach wilgotnych, zwłaszcza na gnijących pniach pospolita aż po górną granicę buczyn 1200 m. Najwyżéj: górna granica buka pod Tarnicą, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Dołhem, nad Wołosatką i pod Beskidem (tu aż po szczyt), Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta od północy i t. d. Poniżéj 450 m. staje się rzadką np. w Wałyńskiém, na Oratyku od zachodu, schodzi jednak aż do niziny pod Przemyślem (poniżéj 200 m.).

Lythrarieae.

Peplis Portula L. W kałużach wysychających bardzo rzadka aż po 650 m. (Kałuże obok gościńca w lesie na północnym stoku Ostrego, kałuże wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego).

Lythrum Salicaria L. Na wilgotnych łąkach, szczególnie wśród krzaków rzadkie aż po 650 m. (Łąka poniżéj Starzawy, łąki w Stuposianach i koło Bereżek, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego),

Pomaceae.

Pirus communis L. Jako dzikie drzewo dość częsta w lasach i zaroślach aż po 650 m. (Buczyna, krzaki i łączka naprzeciw Suszycy, żwiry poniżéj Starzawy, krzaki pod Malinowiszczem, Malinowiszcze, buczyna na Kamiennéj Ławorta). Po wsiach aż po Wołosate bywa grusza tak jak jabłoń i śliwa często sadzona, powyżéj jednak 600 m. skarzą się powszechnie na brak owoców.

P. Malus L. Jako dzikie drzewo częsta, choć rozprószona, po lasach, zaroślach aż po 750 m. (Buczyna, krzaki i łączka naprzeciw Suszycy, Wałyńskie, Woroniów nad Stranturą, krzaki naprzeciw Krościenka, Ostrykowiec nad Łużkiem, Kuszmień, krzaki koło szczytu Wałyńskiego, buczyna na Kamiennéj Ławorta, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk

górnych do Wołosatego, buczyny pod Beskidem). Powyżéj górnéj granicy buka (1170 m.) pod Krzemieniem widziałem jeszcze krzaczek, dostał się tu prawdopodobnie tylko przypadkowo.

Sorbus Aucuparia L. W lasach, po zrębach i zapustach, wyżéj także na połoninach bardzo pospolita aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: szczyty Tarnicy i Krzemieni, połonina pod Tarnicą, polana na szczycie Czeremchy, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, w ogóle wszystkie buczyny na pasmie Halicza i Beskidu, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre, las Stebnik, Kamienna Ławorta i t d.

Cotoneaster integerrimus Medik. Po skałach koło 1250 m. nader rzadki. (Połonina pod Haliczem).

Crataegus Oxyacantha L. α) *lobata* Neilr. Wśród suchych lasów i zarośli aż po 630 m., ale tylko w dorzeczu Strwiąża, rzadki. (Buczyna naprzeciw Suszycy, Wałyńskie, krzaki koło szczytu Wałyńskiego, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego, Oratyk wzdłuż potoku „Kraśniczki").

C. Oxyacantha L. β) *laciniata* Neilr. Jak poprzedzająca odmiana, ale częsty aż po 800 m. (Buczyna, krzaki i łączka naprzeciw Suszycy, suche stoki pod Malinowiszczem, las i zapust na Malinowiszczu, szczyt Ilmy, zręby poniżéj Kuszmienia, buczyna na Kamiennéj Ławorta, buczyna na Magórze łomniańskiéj od północy).

Rosaceae.

Rosa alpina L. α) *pyrenaica* Gouan. Na połoninach od 1230 aż po 1335 m. dość częsta. (Połoniny pod Tarnicą i pod Haliczem, szczyty Krzemieni).

R. alpina L. β) *globosa* Strähler. Nader rzadka po skałach 1348 m. (Szczyt Tarnicy).

R. canina L. α) *glabrescens* Neilr. Na suchych łąkach i stokach, wśród zarośli, lasów przerzedzonych, po zrębach bardzo częsta aż po 750 m. Najwyżéj: buczyna pod Beskidem, Jaworniki od południa, las Stebnik, buczyna na Kamiennéj Ławorta, krzaki koło szczytu Wałyńskiego i t. d.

R. canina L. β) *pubescens* Neilr. (= *coriifolia* Fries). Nader rzadka wśród zarośli koło 400 m. (Krzaki naprzeciw Suszycy).

R. tomentosa Sm. β) *umbelliflora* Sw. Na suchych łąkach i wśród przerzedzonych lasów bardzo rzadka aż po 750 m. (Łąki koło Dźwiniacza dolnego i koło wsi Stebnika, grzbiet lasu Stebnika).

Rubus Idaeus L. W przerzedzonych lasach, po zrębach i zapustach bardzo pospolita aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: szczyty Tarnicy i Krzemieni, połoniny pod Tarnicą i pod Haliczem, polana na szczycie Czeremchy, górna granica buczyn pod Haliczem i pod Tarnicą, w ogóle wszystkie buczyny na pasmie Halicza i Beskidu, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre, las Stebnik, Kamienna Ławorta od północy i t. d.

R. fruticosus L. α) *concolor* Neilr. W jedlinach bardzo rzadka aż po 600 m. (Malinowiszcze, Ostrykowiec).

R. fruticosus L. β) *glandulosus* Neilr. W lasach, po zrębach i zapustach bardzo pospolita aż po górną granicę buka 1200 m. Najwyżéj: górna granica buka pod Haliczem. grzbiet między Beskidem a Czeremchą, w ogóle wszystkie buczyny na pasmie Halicza i Beskidu, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

Fragaria vesca L. W lasach, po zrębach i zapustach, na groblach i suchych stokach, po suchych łąkach nader pospolita aż po 1250 m. Najwyżéj: połonina pod Haliczem, polana na szczycie Czeremchy, buczyny pod Dołhem i polana wśród niéj, buczyny nad Wołosatką i pod Beskidem aż po szczyt, Magóra łomniańska, Odryt, Jaworniki, Ostre, las Stebnik, Kamienna Ławorta i t. d.

F. collina Ehrh. Po groblach nader rzadka koło 340 m. (Grobla kolejowa tuż powyżéj Chyrowa).

Potentilla Anserina L. Na polu ornėm, koło dróg, na łąkach lichych lub podmokłych, w moczarach, w zaroślach i na żwirach pospolita aż po 850 m. Najwyżéj: polana dolna nad Wołosatką, pola powyżéj cerkwi wołosatskiéj, Wołosate, Bereżki, Lutowiska, Mszaniec, wieś Stebnik i t. d.

P. reptans L. Jak poprzednia, ale tylko częsta, i tylko w dorzeczu Strwiąża aż po 700 m. (Grobla kolejowa od Chyrowa aż do Starzawy i powyżéj Krościenka, żwiry naprzeciw Suszycy, naprzeciw Starzawy i nad Stebnikiem od ujścia aż po wieś Stebnik, suche stoki i ugory pod Malinowiszczem, olszynka u stóp Oratyku, zabagniony potoczek tuż pod buczyną Kamiennéj Ławorta).

P. Tormentilla Scop. Na mszystych łąkach i stokach, w przerzedzonych lasach, po zrębach i zapustach nader pospolita aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: szczyty Tarnicy, Krzemieni i Halicza, połoniny pod Haliczem i pod Tarnicą, wszystkie polany na pasmie Halicza i Beskidu, wszystkie polany na Magórze łomniańskiéj, Odrycie, Jawornikach, na Ostrém i t. d.

P. aurea L. Na polanach i połoninach od 850 m. aż po szczyty 1348 m. częsta, a w górze miejscami liczna. (Obydwie polany nad Wołosatką, polany na szczycie Beskidu i Czeremchy, brzeg lasu pod Tarnicą, połoniny koło Tarnicy i Halicza, szczyty Tarnicy, Krzemieni i Halicza).

P. verna L. β) *viridis* Neilr. Po groblach, żwirach dość częsta aż po 450 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa, zarośla w Wałyńskiéj dolinie u dołu, żwiry naprzeciw Suszycy, naprzeciw Starzawy i nad dolnym Stebnikiem, olszynka u stóp Oratyku). Okazy z grobli koło Chyrowa są zupełnie zgodne z opisem, wszystkie inne zaś stanowią mniéj lub więcéj formy przejściowe do następnéj odmiany.

P. verna L. δ) *opaca* Neilr. Na grzbiecie Magóry tarnawskiéj aż po 560 m.

P. norvegica L. Gatunek ten pojawia się już na ścierniskach ponad Kruhelem małym 330 m., daléj na suchéj łące powyżéj Wełykiego. W oko-

licach zaś górskich pojawia się na ugorach i koło dróg aż po 650 m. (Ugór pod Malinowiszczem, ugór koło Dźwiniacza dolnego popod Kamienną Ławorta, droga między Ustrzykami górnemi a Wołosatém).

Agrimonia Eupatoria L. Po suchych stokach, szczególnie wśród zarośli, bardzo rzadka aż po 650 m. (Suche stoki pod Malinowiszczem, łąki koło Bereżek, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego).

Alchemilla vulgaris Willd. *α*) *glabra* DC. Na łąkach wilgotnych i nad potokami leśnémi dość częsta od 720 m. aż po najwyższe szczyty 1335 m. (Buczyna pod Beskidem, polana dolna nad Wołosatką i wśród buczyn pod Dołhem, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, połonina pod Tarnicą i pod Krzemieniem, koło szczytu Krzemienia). Koło Przemyśla nie mogłem téj odmiany odkryć, zdaje mi się więc, iż *glabra* DC. tylko górskie okolice zamieszkuje.

A. vulgaris Willd. *β*) *pilosa* Neilr. Na łąkach niezbyt mokrych, na stokach suchych, w lasach (tu szczególnie nad ścieżkami), po zrębach i zapustach, na żwirach nader pospolita aż na połoniny 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, polana na szczycie Czeremchy, polana wśród buczyn pod Dołhem, polana dolna nad Wołosatką, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polany na Odrycie, Magórze łomniańskiéj, Jawornikach i t. d. W Tatrach podchodzi odmiana ta aż prawie do 2200 m., jest jednak w znaczniejszych wysokościach rzadsza od poprzedzającéj odmiany.

A. vulgaris Willd. *γ*) *subsericea* Neilr. Na suchych łąkach nader rzadka koło 360 m. (Łączka naprzeciw Suszycy).

A. arvensis Scop. Na polu orném i po zrębach rzadka aż po 630 m., ale tylko w dorzeczu Strwiąża (gdzieindziéj może przeoczona). (Pola naprzeciw Starzawy, ugór pod Malinowiszczem, zręby poniżéj Kuszmienia, ugór koło szczytu Wałyńskiego).

Sanguisorba officinalis L. Na łąkach mokrych nader rzadka koło 500 m. (Stok między Ilmą a Łopusznicą).

Poterium Sanguisorba L. Na groblach i ugorach kamienistych rzadkie aż po 630 m. (Grobla kolejowa koło Chyrowa, Starzawy, Smolnicy i powyżéj Krościenka, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego).

Geum urbanum L. W lasach i po zrębach, mniéj po wsiach koło płotów, bardzo częste aż po 1000 m. Najwyżéj: buczyny pod Beskidem od dołu aż po 1000 m., grzbiet Odrytu 850 m., buczyna pod Dołhem 800 m., Jaworniki, Ostre, Stebnik las i wieś, Kamienna Ławorta od południa i t. d.

G. rivale L. Na mokrych łąkach i moczarach, nad leśnemi potokami bardzo częste aż po 1300 m. Najwyżéj: połoniny pod Tarnicą i na stoku południowo - zachodnim między Haliczem a Krzemieniami, grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyny pod Beskidem, nad Wołosatką i pod Dołhem, Jaworniki, Ostre, las Stebnik i t. d. Najniżéj: 370 m. bagna i łąki nad Strwiążem powyżéj Starzawy. Na podgórzu przemyskiém brakuje téj rośliny; zdaje się, że jest dla niéj za suche; w okolicy pagórkowatéj jest znów dość częsta.

Spiraea salicifolia L. Prawdopodobnie przypadkowo obok drogi koło Lutowisk 600 m. kilka krzaków.

S. Aruncus L. W lasach, zrębach i zapustach, szczególnie po brzegach głębokich jarów pospolita aż po 800 m. Najwyżéj: buczyny pod Dołhem i pod Beskidem, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, lasy pod Kiczerą koło Bereżek, Odryt, Jaworniki, Ostre, Stebnik, Kamienna Ławorta od północy i t. d.

S. Ulmaria L. Na mokrych łąkach (tu zwykle wśród krzaków), wzdłuż potoków leśnych pospolita aż na połoniny 1300 m. Najwyżéj: niedaleko szczytu Halicza, połonina na stoku południowo - zachodnim między Haliczem a Krzemieniami, polany na szczytach Beskidu i Czeremchy, lesisty grzbiet między Beskidem a Czeremchą, buczyna pod Dołhem i polana wśród niéj, buczyna pod Beskidem, polana dolna nad Wołosatką, łąka u północnych stóp Odrytu, łąki koło Bereżek, Jaworniki, las Stebnik i t. d.

Amygdaleae

Prunus spinosa L. W dorzeczu Strwiąża nad brzegami lasów, po zaroślach na suchych miejscach bardzo częsta aż po 700 m. Najwyżéj: buczyna na Kamiennéj Ławorta, krzaki koło szczytu Wałyńskiego, zarośla na zachodnim stoku Krzemienia krościeńskiego, zarośla nad górnym Stebnikiem i t. d.

P. domestica L. Po wsiach często sadzona, powyżéj 600 m. jednak rzadko kiedy wydaje owoce.

P. avium L. W lasach i zapustach dość częsta aż po 760 m. (Buczyna naprzeciw Suszycy, Ilma i Wałyńskie blizko szczytów, zapust na Wałyńskiém ku Terłu, zarośla nad górnym Stebnikiem, Kamienna Ławorta od północy i południa aż po szczyt, Ostre, Jaworniki od południa).

P. Padus L. Nad potokami leśnémi bardzo rzadka aż po 560 m. (Buczyna naprzeciw Suszycy aż po grzbiet Magóry tarnawskiéj). Nazwisko „Czeremcha“, góry obok Beskidu, wskazywałoby na istnienie téj rośliny na owéj górze; od strony Wołosatego jednak daremnie jéj szukałem.

Papilionaceae.

Ononis hircina Jacq. Na podmokłych łąkach, na polu orném, na groblach i w zapustach częsta aż po 850 m. Najwyżéj: polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, łąki koło Bereżek, łąki u północnych stóp Odrytu i na południe od Lutowisk, łąka koło Bystrego, jałowe stoki pod buczyną na Kamiennéj Ławorta i t. d

Anthyllis Vulneraria L. *α) aurea* Neilr. Na groblach bardzo rzadka aż po 400 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa i koło Smolnicy). W Tatrach jeszcze w krainie kosodrzewu.

Medicago falcata L. Na suchych łąkach i stokach, żwirach dość częsta aż po 600 m. (Łąka poniżéj Starzawy, żwir naprzeciw Starzawy i nad górnym Stebnikiem, suchy stok pod Malinowiszczem, jałowe stoki pod buczyną na Kamiennéj Ławorta, łąki koło Bystrego u dołu).

M. lupulina L. Na lichych łąkach i stokach, żwirach, na polu orném częsta aż po 700 m. Najwyżéj: zabagniony potoczek pod buczyną na Kamiennéj Ławorta, łąki koło Bystrego, łąki koło Dźwiniacza dolnego popod Kamienną, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego, żwiry nad Stebnikiem aż po wieś tego nazwiska i t. d. Na suchym stoku pod Malinowiszczem rośnie jeszcze odmiana β) *glandulosa* Neilr. W Tatrach jeszcze koło 1200 m.

Melilotus officinalis Desr. Na groblach aż po 400 m. nader rzadki. (Grobla kolejowa koło Smolnicy).

M. alba Desr. Na żwirach i groblach aż po 400 m. bardzo rzadki. (Żwir nad Strwiążem naprzeciw Starzawy, grobla kolejowa koło Smolnicy). Obydwa gatunki nie należą do flory górskiéj.

Trifolium pratense L. Przeważnie na niezbyt mokrych łąkach, ale także na suchych stokach, groblach, żwirach, nad leśnémi ścieżkami, w zrębach i zapustach bardzo pospolite w niezmienionéj postaci aż na połoniny 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, wszystkie polany na pasmie Halicza i Beskidu, na Magórze łomniańskiéj, Odrycie, Ostrem, Jawornikach i t. d. W niższéj części okolicy tu i ówdzie uprawiane.

T. medium L. Na suchych łąkach i stokach, na brzegu lasów i zapustów, na starych ugorach częste aż na połoniny 1200 m. (Suche stoki i ugory pod Malinowiszczem, Malinowiszcze, zapust na Wałyńskiém ku Terłu, ugór koło szczytu Wałyńskiego, łąka koło Stebnika, łąka u północnych stóp Odrytu, polana na grzbiecie Odrytu, krzaki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, polana dolna i buczyna nad Wołosatką, połonina pod Tarnicą tuż ponad lasem).

T. arvense L. Po zrębach nader rzadkie koło 450 m. (Pod Kuszmieniem). Nie należy, zdaje się, do flory górskiéj.

T. fragiferum L. Na żwirach i podmokłych łąkach bardzo rzadkie aż po 600 m. (Żwiry naprzeciw Starzawy i nad dolnym Stebnikiem, łąka na południe od Lutowisk).

T. montanum L. Po suchych łąkach i stokach, po brzegach lasów bardzo rzadkie aż po 400 m. (Łączka naprzeciw Suszycy, suche miejsca w Wałyńskiéj dolinie u dołu, Malinowiszcze). W Tatrach miejscami jeszcze koło 1200 m.

T. repens L. Jak *pratense*, również bardzo pospolite aż po najwyższe szczyty 1348 m. Najwyżéj: szczyt Tarnica i połonina pod nią, wszystkie polany na pasmie Halicza i Beskidu, polany na grzbiecie Magóry łomniańskiéj, północnym stoku Odrytu i na szczycie Jaworników i t. d.

T. hybridum L. Na podmokłych łąkach, w zapustach i po zrębach dość częste aż po 700 m. (Łąka poniżéj Starzawy, Malinowiszcze, zręby pod Kuszmieniem i na Brusnie, łąka koło Stebnika, zapust na

Wałyńskiém ku Terłu, łąki na południe od Lutowisk i u stóp północnych Odrytu, moczary między Ustrzykami górnemi a Wołosatém).

T. spadiceum L. Na łąkach podmokłych częste od 650 m. aż po 1050 m. (Łąka u północnych stóp i polana na grzbiecie Odrytu, krzaki i łąki wzdłuż drogi z Ustrzyk górnych do Wołosatego, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj. obydwie polany i buczyna nad Wołosatką (na górnéj polanie jednak tylko u dołu do 1050 m.), polany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą).

A. agrarium L. Na suchych łąkach i stokach, w zapustach dość częste aż po 950 m. (Suche stoki pod Malinowiszczem, zapust na Wałyńskiém ku Terłu, łąka u północnych stóp Odrytu, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polany wśród buczyn pod Dołhem i pod Tarnicą).

T. procumbens L. α) *maius* Neilr. Na suchych stokach i ugorach bardzo rzadkie aż po 400 m. (Suche stoki i ugory pod Malinowiszczem).

T. procumbens L. β) *minus* Neilr. Na łąkach, polach i po zrębach dość częste aż po 600 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, suche stoki i ugory pod Malinowiszczem, zrąb pod Kuszmieniem, łąki koło Stebnika i na południe od Lutowisk).

T. minus Sm. Na groblach, żwirach, jałowych stokach, lichych łąkach dość częste aż po 600 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, żwir naprzeciw Starzawy, suche stoki i ugory pod Malinowiszczem, zrąb na Brusnie, zarośla aż po szczyt Krzemienia krościeńskiego, jałowe miejsca pod buczyną na Kamiennéj Ławorta, łąki koło Dźwiniacza dolnego i koło Mszańca).

Lotus corniculatus L. Na suchych łąkach i stokach, na starych ugorach, w zapustach bardzo pospolity aż po 1300 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą, wszystkie polany na pasmie Halicza i Beskidu, polany na grzbietach i stokach Odrytu, Magóry łomniańskiéj, Jaworników, Ostrego i t. d.

Astragalus glycyphyllos L. W suchych lasach i zapustach dość częsty aż po 700 m. (Zarośla w Wałyńskiéj dolinie u dołu, buczyna naprzeciw Suszycy, zapust na Wałyńskiém ku Terłu, krzaki u stóp Gliwy, buczyna na Kamiennéj Ławorta, dolny brzeg buczyny na południowym stoku Magóry łomniańskiéj).

Pisum sativum Poir. Koło Obersdorf-Wolicy, *P. arvense* Poir. koło Ustrzyk dolnych; obydwa gatunki uprawiane aż po 450 m.; nie należą więc do roślin w górach regularnie zasiewanych.

Vicia hirsuta Koch. Na polu orném i po zrębach bardzo rzadka aż po 500 m. (Pola naprzeciw Starzawy, ugory pod Malinowiszczem, zręby pod Kuszmieniem).

V. Cracca L. β) *vulgaris* Neilr. Na suchych łąkach i stokach, po zrębach i zapustach, na polu orném pospolita aż po 1130 m. Najwyżéj: polana na szczycie Czeremchy, obydwie polany nad Wołosatką, polana wśród buczyn pod Dołhem, polana powyżéj cerkwi wołosatskiéj, polany na grzbiecie Odrytu i na szczycie Jaworników i t. d.

V. Cracca L. γ) *latifolia* Neilr. W zaroślach nader rzadka koło 400 m. (Na brzegu Malinowiszcza). Koło Przemyśla także nader rzadka: na Winnéj górze wśród zarośli.

V. villosa Roth. W zbożu aż po 500 m. bardzo rzadka. (Zboża w Wałyńskiéj dolinie i koło Jałowego).

V. Faba L. Uprawiana tu i ówdzie aż po Bystre i Bereżki, 600 m.

V. sepium L. W lasach, po zrębach, zapustach, łąkach, prawie zawsze wśród krzaków, bardzo pospolita aż na połoniny 1200 m. Najwyżéj: połonina pod Tarnicą tuż ponad lasem, polana na szczycie Czeremchy, polana górna nad Wołosutką, buczyny nad Wołosatką, pod Dołhem i pod Beskidem, Odryt, Jaworniki, Stebnik i t. d.

V. sativa L. α) *obcordata* Ser. Na polu orném i po wsiach dość częsta aż po 850 m. (Pola w Wałyńskiéj dolinie, naprzeciw Starzawy, wieś Stebnik, pola koło Lutowisk, Stuposian, Bereżek, pola między Ustrzykami górnemi a Wołosatém i powyżéj cerkwi wołosatskiéj).

V. sativa L. γ) *angustifolia* Neilr. (= *Bobartii* Koch.). Na polu orném nader rzadka aż po 400 m. (Naprzeciw Starzawy). Nie należy do flory górskiéj.

Lathyrus pratensis L. Na łąkach, w zapustach pospolity aż po najwyższe szczyty 1335 m. Najwyżéj: szczyty Krzemieni, połoniny pod Haliczem i pod Tarnicą, polana na szczycie Czeremchy, obydwie polany nad Wołosatką, polana wśród buczyn pod Dołhem, łąka u północnych stóp Odrytu, Jaworniki od południa, Kamienna Ławorta i t. d.

L. silvestris L. α) *angustifolius* Neilr. W zapustach nader rzadki koło 500 m. (Zapust na Wałyńskiém ku Terłu).

Orobus vernus L. W lasach i zrębach dość częsty aż po 600 m. (Buczyna naprzeciw Suszycy, zręby i jedliny w Stawnym lesie, Wałyńskie, Woroniów nad Strانturą i nad innémi potokami od południa, Kuszmień, Brusno). W Tatrach widziałem go wyjątkowo jeszcze u górnéj granicy świérka 1400 m. na Choczu.

Coronilla varia L. W dorzeczu Strwiąża na polu orném i po suchych stokach bardzo rzadka aż po 630 m. (Grobla kolejowa poniżéj Starzawy, suche stoki pod Malinowiszczem, stary ugór koło szczytu Wałyńskiego).

Onobrychis sativa Lam. Na groblach bardzo rzadka aż po 420 m. (Grobla kolejowa powyżéj Chyrowa i powyżéj Krościenka).

Phaseolus vulgaris L. Jeszcze powyżéj Chyrowa 350 m. uprawiany. W okolicy przemyskiéj częściéj.

Do *Carex alpestris* All. Od Dra H. Zapałowicza otrzymałem *Carex alpestris* All. z okolicy Baden koło Wiednia i okaz turzycy z podnóża Czarnéj hory zgadzający się dla słabych nerwów na krótkich owocach lepiéj z opisem *C. transsilvanica* Schur. Wszystkie moje okazy zgadzają się nie z wiedeńską *C. alpestris* ale z *C. transsilvanica*, którą z przyczyn w spisie podanych możnaby zaliczyć jako odmianę czy podgatunek (*subspecies*) do gatunku *C. umbrosa* Host. (według pojęcia Neilreicha).